

310352

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 9-వ తేది శనివారము

No. 135

నంపుటము ౯

దుండుభి నా ము సంవత్సరము, భాద్రపదమాస బహుళ తృతీయ ౯.

నందిక ౧౩౫

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు

ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

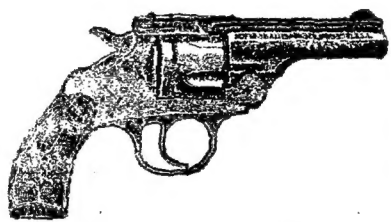
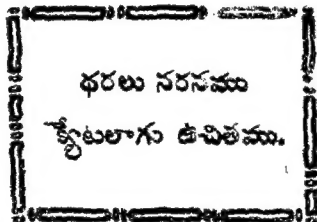
అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దరూపినిగల మాయమందుగాదు. కలుమందులవలన మోసముగలుగును. పంచభాష చీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగుదులమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతివలన దేశమునందంతటను పెరిగినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక. నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

పరిశీలించుట కొరకు పంపింపబడినది. (8088) పరిశీలించుట కొరకు పంపింపబడినది. (8088)

౧౨ గెంబరు.

కాగము. 3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరుకును.

ఇప్పుడు కేబుల్ కార్డులలోగలవి కూడ దొరుకును.

యస్. సి. రామానుజం శెట్టి అందు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బాజ్జీ, మద్రాసు.

ఈపుస్తకమునందు ఆదినుండర పై 116 పటము లున్నవి.

శ్రీవాల్మీకి రామాయణము అంధ్రవచనము.

సంపూర్ణము 9 సంపుటములు: ౯ భాగములు ఏక కాలమున కొనువారికి	రూ. ౧౧ ౦ ౦
సంపూర్ణము 3 సంపుటములు: బాల, అమోఘ్యా కాండములు- ౧ సంపుటము	ర ౪ ౦
ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందర కాండములు- ౧ సంపుటము	ర ౪ ౦
యుద్ధ కాండము-మూడుభాగములు, ౧ సంపుటము	ర ౪ ౦
శ్రీరామకాలనిర్ణయము	౦ ౪ ౦
ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అందు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మదరాసు.	(1)

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

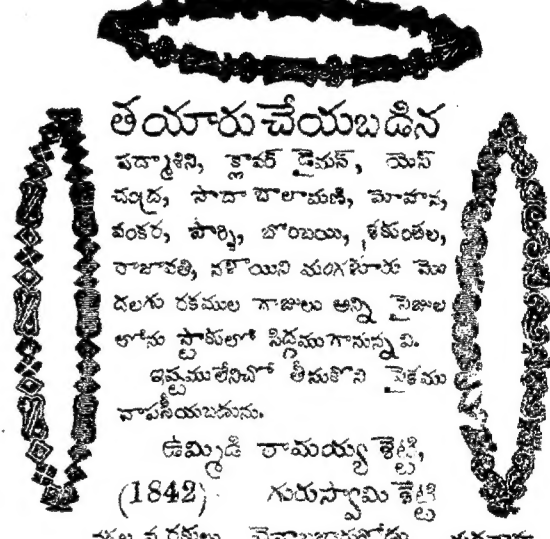
చదివిచూడుము! మీరు కొనియున్నారా? యోగ్యతాపత్రికలు!!

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సుప్రసిద్ధవధముల నేల కొనలేదు?

1. లోకానుయోగ కన్యారత్నములతో గుణవంత శాస్త్రము వాద్యము వచ్చు లోనులకు అరిక్కి వీరముగ నున్నది.
2. S. S. బాలాకన్యారాత్రి, విష్ణువక్త్రవైద్యశాల, 9-41 శాస్త్రబజారువిధి రంగూను, బళ్లారి.
లోకానుయోగ కన్యారత్నములతో గుణవంత శాస్త్రము వాద్యము వచ్చు లోనులకు అరిక్కి వీరముగ నున్నది.
250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొత్తం 6 సీసాలవరకు రూ. 1-4-0
బాలసుఖోదయ. (విడ్డలపాలిటి సులక్షణి)
ఇది విలువగల వనమూలకలచే కాస్తోత్తముగా తయారుచేయబడిన రసాయనము (టూనిక్) 5 నెలల విడ్డ మొత్తం 15 సం॥రము వయస్సువరకు ఉపయోగించ తగినది.
సకల వ్యాధులను పోగొట్టి మంచి రక్తమునిచ్చి శరీరము శుభ్రమగును. బలహీనము కడుపునొప్పి యుండదు.
నకు మంచికాంతి నిచ్చును. బుడ్డి 1 కి ధర రూ. 0-12-0
బుడ్డి 1 కి ధర రూ. 0-12-0
కొన్నిమనిషులు:—మీ లోకానుయోగ కన్యారత్నము వాడుకలోనుండలేదు మద్రాసు, నెం 881 కంబు శెట్టివీధిలో మా (రాంకిని) కంపెనీయన్నాము. తప్పక ఎల్లరు (పోత్తాన) మొదలగ లోరము. పి. పి. ఆర్. మద్రాసు (రాంకిని) కంపెనీ వద్దను.
(301-594) వాల్మీకి వెంకటాచల వందీతులు శ్రీశ్రీరామవైద్యశాల మునూరు. (1)

నవరము బంగారము చే

కుమ్మ, బొల్లి, త్తయ, మధుమే
హము, పురణ నవాయి, నెగ,
మూర్ఛ, వెర్రి, మూలశంఖ, స్త్రీ
రోగము, పక్షనాతము మొదలగు
నవి పూచీపైసి కుదర్చబడును

గుణమిచ్చిన మిదలే నొమ్మిచ్చుట.
ఆపురూపములగు ఓషధుల నుపయోగములు పుస్తక వాడులగు కొడుకు వైద్యులకే తెలియదు. వాడే వాటిని వాడు మిన్నగు. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రమచే కొన్ని అపాయములకు పోనై శిష్యులొని, పరిశోధించి, ప్రయోగించుచున్నాము. మాదగనందే బోషణము కలిగియు కొడుకు వాటి గుణము కనుపించినకొలది వాయిదాలపై సామ్యులవ్యాధులయ్యును. అట్టివారుగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కలిగి వచ్చినది నమృతము పుట్టక పూర్వముగాని సామ్యులయ్యు నిన్యవనములేదు. ఈ త్రైద్ర ప్రత్యుత్తర మూలముగ సహితము చికిత్స చేయబడును. అట్టివానికి బోషణములు పి. పి. గా పంపబడును.
(3222) పి. ఎమ్. రాజా.
శిష్యానుయోగవాలయము } వీధి వ్యాధులకునునవైద్యుల
విజయనగరం. } ఆయుర్వేదవైద్యులు.

హనుమాన్ బోరక్కు సబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా

కుదుర్చును.

ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అందుబ్రదర్స్, మద్రాసు

(123)

నేమూరు వేంకటకృష్ణమ సెట్టి అన్డ్ సన్స్ వారిచే ప్రకటింపబడిన

బ్యాంక్ రెమాయెం రూ 4-0-0

ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అన్డ్ కంపెనీ వారిచే విక్రయింపబడును.

నెం. 286, అప్పా బిల్డింగ్సు, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

క్యాటలాగు ఉచితము

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతకచక్రము (కుండలి) యొక్క నక్షత్రము (2) జ్యోతిషశాస్త్రము, జననకాల ఘడియలుగాని (3) జాతకునియొక్క జన్మ జాతము, ప్రస్తుతపు వయస్సు, మాత ఉత్తరము వాయవ్యముగాని, ఈమాటిలో నేడియో యొక్కటి మాత్రం పంపినయెడల, జాతకునియొక్క రూపము, స్వభావము, కరీరాకారము, భవనంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంతానము, కళ్యాణము, ఉద్యోగము, లేవనము మొదలగు 25 సంకతులు జాఖిలా కొరకు వ్రాసి ముందుగా రూ 1-4-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము. ఈ వ్రాసినసంకతులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము అఖరవరకు, జన్మజ్యోతి ప్రతిసంకరలములు, అనగా, మహాదళ, అంతర్దళములు గల భూరా

జాతకము, కార్యసమర్థకముగా తయారుచేసి పంపెదము. భూరా జాతకమునకు రూ 5 లు, అగును. భూరాజాతకము వ్రాయించు కొనువారు రూ 2 లు, ఆధ్యాత్మ ముందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా అఖరవరకు తయారుచేసి తక్కిన రూ 3 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తముమీద 1 సం॥ రం వరకు ముందు జరుగజోవు ఫలములు వ్రాయించు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు వికరముగా వ్రాయబడు వి. పి. ఖర్చులతో రూ 1-4-0 లు అగును. దీనికి జన్మనక్షత్రము గాని, జన్మనామము గాని, మాత్రం పంపి చాలును.

జాతక మార్తాండము

రెండవభాగము ఇది 300 వేజీలు

ఇందు లక్ష ముట్లము, గ్రహముట్లము, భావముట్లము, మర్మములు, మోదకవర్ణ, అష్టకవర్ణ, తాత్పర్యసహితముగా మును 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను దృఢికి భావఫలములు మహాదళ అంతర్దళాఫలములును, ఇంకను అనేక సంకతులతో మిక్కిలి సులభమైన అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంకతులు పూర్తిగా తెలియును.

ఈ గ్రంథము నవ్వనియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపను చేయుదుము. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు భరఖాస్తులు పంపినవారి తిరిగి మాత్రం వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివలన సోప్తఖర్చులు గాక రూ 2-0-0 లు

అలభ్యమైనవో ప్రతులు దొరకవు.

(కి512) ఆకెళ్ల వెంకటేశాస్త్రి, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోదావరిజిల్లా)

సుప్రసిద్ధమైన

నంజన్ గూడు దంతచూరము.

రెండు కుటుంబరత్నములు

దంతములను శుభ్రపరచుటయందున, తెలుపుచేయుటయందున, పటుత్వమును కలుగజేయుటయందున అమోఘమైనది. శుభ్రమైన పనమూలికలచే తయారుచేయబడినది. మనోహరమైన మువాసగలది. తీపులేక ఉప్పుకలిపినది పంపబడును.

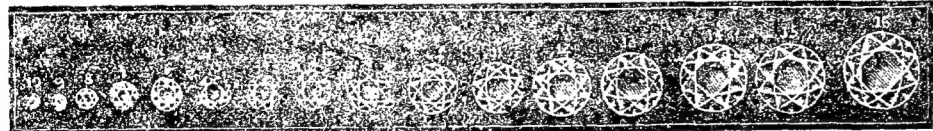
1 పొట్లము 1 నెలకు సరిపోవును. ధర 1-కి రూ 0-1-0; 12 పొట్లములు వి. పి. ఖర్చుతో సహా రూ 1-0-0.

శ్రీకరకన్తూరిమాత్రము:—బిడ్డలు మొదలు ముసలివారి వరకు సకల వ్యాధులకు ఉపయోగించవచ్చును.

250 మాత్రముల బుడ్డి 1-కి రూ 0-4-0; 12 బుడ్డు వి. పి. ఖర్చుతో సహా రూ 3-0-0 లగును.

ఆయుర్వేద విద్వాన్ వి. పి. పండితులు, నంజన్ గూడు పోస్టు. (మైసూరు జిల్లా) (1)

పుష్కరాగకమలములు

ప్రతిరాయికిని సీమకమలములు మారి యుండునట్లు 64 వట్టెలు తీర్చి పూచీగా పంపబడును.

సరకు తృప్తిలేనిచో పార్శ్వలుచేరిన 3 దినములలోపల పంపిన వైకమును తిరిగి పంపెదము.

పి. గోపాలసామి శెట్టి, 783 ధర్మరాజు గుడివీధి, పోస్టు సెంటుతామన్ మాంటు, (మదరాసు.)

పోటలిన్

(1)

దంతవ్యాధిసంహరిణి

సకలరోగములను పోగొట్టు నొక కుటుంబావధము

ఈ లోహమును 5 బొట్లు 2 బొమ్మ నిశ్చయ కలిపి దినము రెండుపూటలు పుక్కిలించిన పంటినోప్పి, పండ్లు జిలకపండులు, పంటినండిరక్తము, చీము ప్రవించుట, దుర్వాసన, పండ్లుఆడుట, పీటిని జోగట్టి, పండ్లునుగట్టిపరచును, నోటిని సువాసనతో నుంచును. పండ్లను శుభ్రముగ నుంచును. బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0.

సుఖన్ జాన్ (నూతనోత్పత్తి)

గాయములకు, కీళ్ళపట్లకు, నొప్పులకు రొమ్మునొప్పులకు, కాళ్ళచేతుల పట్లకు, మెడనోప్పి, కంఠనోప్పి, తొమ్మిదిమీద మంటలకు, దగ్గులకు, శీతలము, జలదోషము, విషజ్వరములకు, నడుమునోప్పి, కత్తిగాయములకు దోష కాటుక, ఇతరవిష కాటుకలకు, ఇంకను అన్ని నొప్పులకు వైపుత, తెలుము మొదలగునవి పూత పూయు సకల నొప్పులకును ఉపయోగించును. బుడ్డి 1-కి రూ 0-8-0.

మదరాసు కెమికలు ఇండస్ట్రీసు (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం నెం. 1208, మదరాసు.

మలబారుపరిశీతులు.

ఆగస్టు మాసాంతమున మలబారునందలి పరిశీతులన వివరించును ప్రభుత్వమువారికింది ప్రకటనము గావించుచున్నాడు:—

చామదుంపలపంట ముగిసినది. పంటలు బాగుగ పండినవి ఇంకను రెండుమాసమువరకును ఇతరపంటలతోత ముగియును ఈపంటలకుకూడ చక్కగ వృద్ధిచెందుచున్నది. ఎక్కువగా నలుగురూ తాలూకాలలో కార్మికులకు పనులు దొరకుచున్నవి. కల్లి కోటతాలూకాలో రెండవ కావతు విత్తనములు చల్లుట ప్రారంభమైనది. భరలుకూడ కొంచెము తగ్గుచున్నది.

ఆగస్టు మాసాంతమువరకు ప్రభుత్వమువారు 445708 రూప్యములను అప్పులునిచ్చిరి. ఇకను అప్పులు ఇచ్చుట ఆనవసరమని ప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు.

ఆగస్టు మాసములో 518 మంది విప్లవకారులకు శిక్షలు విధింపబడినవి. 9384 మందికి జరిమానాలు విధింపబడినవి. ఇప్పటికి 700108 రూప్యములు జరిమానాలు విధింపబడి యున్నవి ఆగస్టునెలలో మనూలు కావతునీ మొత్తము 20850 రూప్యములు. ఇందు 19509 రూప్యములు కనూలుఅయినవి. ఇంకను దాదాపు 600 మంది విప్లవకారులు పోలీసువారికి దొరకకయ్యె న్నారు. ఆగస్టు 25-వ తేదీతో నెలము అర్ధి వచ్చి అంతమొందుటచే అది మొదలు విప్లవకారుల విచారణ సాదారణ వ్యాయోనానములందే జరుగుచున్నది.

రీతిపూనిటీలవారు కొన్నిచోట్ల విశృంభింపబడినవి సంచించుచున్నారు. విప్లవకారులచే భస్మంపము చేయబడిన తెలియని కార్యాలయ భవనములు చాలవరకు రిపేరుచేయబడినవి కొన్ని భవనములలో ఖమ్మదీలు నిర్మించిన బడియున్నాయి. బ్రిటీషురేజ్స్ ఇంకను ప్రారంభము కాలేదు. కాని రోడ్లు రిపేరు చేయబడినవి.

మలబారునందు సామ్యపరిశీతులు నెలకొల్పబడినవి. అందుచే ఇక మలబారుపరిశీతులను వివరించుప్రకటనలను ప్రచురించుట ఆనవసరమని ప్రభుత్వమువారు అభిప్రాయపడుచున్నారు విప్లవముకల్ల కలిగిన కష్టములను తగ్గించుటకైకృషి సలిపిన అధికారసంఘములవారికి సభాయుతుడగు గవర్నరుగారు వందనము లర్పించుచున్నారు. మలబారు రీతిపుకమిటీవారు ప్రత్యేక ప్రశంసాపాత్రులు. భారత సేనకసంఘమువారికి, యువజన క్రైస్తవసంఘమువారికి గవర్నరుగారు వందనము లర్పించుచున్నారు.

ఏలేటిపాడు అగ్రహారం

2-9-22 తేదీని పెనుగొండ పోలీసు సబ్ యిన్స్పెక్టరు గారు మరి నలుగురి పోలీసువారితో పశ్చిమగోదావరి జిల్లా, తణుకు తాలూకా ఏలేటిపాడు అగ్రహారంవచ్చి యిక్కటూరి పీఠ బసవరాజు, యిక్కటూరి సోమసుందరం, యిక్కటూరి చల్లి కార్జున రావుగార్లచే యామధ్య గంటూరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారిచే విధింపబడ్డ పడేటి రూపాయల జరిమానాలను కనూలుచేయుటకు జప్తు వారంటును తీసుకొనివచ్చిరి. మొదట వారు బసవరాజుగారి యింటికిపోయి సామ్య యివ్వమటచే వారి పెట్టె ఒకటి తనిఖీచేసి ఏమిది రూపాయల విలువగల బహారము ఖండు వాను మాత్రము తీసుకొని తరువాత సుందరంగారి యింటిలో నుంచి సుమారు ఐదుపుది రూపాయలు విలువగల మూడు పాత్రసామానులను ఒక మంచమును తీసుకొని పిమ్మట మల్లికార్జునరావుగారి వద్దనుంచి ఒక బ్రంకు పెట్టెను అందుందు సుమారు 50-0-0 కరీముగల ఖద్దరుబట్టలను జప్తుచేసి బండిమీద పెనుగొండకు తీసుకొనిపోయిరి. యీసామానులు 4 తేదీ సాయంత్రం కాలములోపుగా డబ్బు యిచ్చిన యివ్వబడునట. లేని యెడల 5 తేదీ పుదయం నేలమునేయబడునట. యందుకై వారి త్యాగిమిగునుం తయూ లేనప్పటికిని మాధవభట్లగారు మాత్రము చిరస్మరణీయులు.—(ఒక విలేఖరి)

నేతపరిశ్రమ పాఠశాల-రాజోలు

రాజోలు తాలూకా కార్మికుల సంఘసభ్యుల కడచిన ఆగస్టునెలలో నేతపరిశ్రమ పాఠశాల నెలకొల్పబడినది ప్రస్తుతము పదిమందివిద్యార్థులు నేతనేర్చుకొనుచున్నారు. ఇంకను పదిమందివిద్యార్థులు పాఠశాలలోచేరుటకు అనకాశము గలదు. కావున నేతనేర్చుకొనగోరువారు, ఈక్రిందిచిరునామాకు వెంటనే వరఖాస్తులను పంపిపాఠశాలలో చేరుచురగాక యనిగోరుచున్నాను— కార్యదర్శి, కార్మికుల సంఘము, రాజోలు, గోదావరి జిల్లా.

మంచుపల్లి పం. భాద్రపద బి. 3 శనివారము

మేలైన జపాక పట్టు పంచలు

అనేక పంచలు కర్మపడినందున ప్రస్తుతం ధరలు తగ్గించియున్నాము. వాచకులారా! శృంగారమున్న వాగ్గతయున్న గలమేలైన అసల పట్టుపంచలు పండుగదినముల అనం దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినది పోగా మిగత కొద్ది పంచలుమాత్రమే యున్నవి. ఇందులో ఎరువు, పచ్చ అకుపచ్చ, రోజా, మేఘవర్ణం, ఇత్యాదిరంగులు గలవు. క్లాసు నీయమైనట్టివి. త్వరపడుడు.

5 క్లాసు మూడనిడివిని 2 క్లాసు మూర వెడల్పుగల పట్టుపంచ 1-కి 3-4-0 980 తపాలభర్తలు వేర.

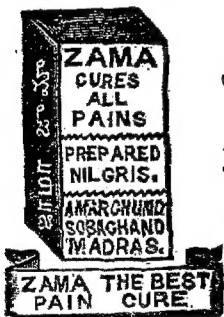
చిరునామ: రాజలక్ష్మీ కంపెనీ, 44 నంబలయ్యర వీధి, మద్రాసు.

చేంబర్లెన్ గారి పెయిన్ బామ్ వాత నొప్పులు, నడుము నొప్పి, కానినగాయములు, తలనొప్పి, పండ్ల నొప్పి, నరుకులు, చెబ్బలు మున్నగునవి దీనివలన తప్పక గుణ మగును. అన్ని జాగాలలో విక్రయమునకు దొరకును. (1)

రిజిస్టరు చేయబడిన మేలైన లక్ష్మీ ప్రాండు

జమా ఆయిలు సర్వరోగ నివారిణి.

ఇందువల్ల జ్వరము, దగ్గు, పిత్తము, గొంతునొప్పి, కలరా, యిన్ ఫ్లేయంజా, పల్లు నొప్పి, బడలు నొప్పులు యింకా యితర వ్యాధులకున్న ఉపయోగము. వెల బుడ్డి 1-కి రు 0-6-0 దజను 1-కి రు 2-12-0 గ్రోసు 1-కి రు 80-0-0 అగ్రరతో అధ్యాస్యపంపించవలయును. 8 గ్రోసులు ఒకేదకా తీయవారికి రైలుచార్జి ప్యాకింగు కర్మల యివాం మాయొక్క జమా ఆయిలు లక్ష్మీ ప్రాండు అడ్రకు చూచి తీయవలెను. అమర్ చెందు, సోబా చెందు యింగ్లిషుపండు పలసరుకు సెంటిక్, నైటిక్ మొరటికీ అసిడ్లు, వ్యాపారస్తులు. నెం 68, నైకప్పనాయునివీధి, మద్రాసు.

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ తెల్ల పన్నీ రువువ్వు సబ్బు

చర్మమును మెత్తపరచుచు సుఖముగ నుండును. సువాసనకు ఘనతకు గుణమునకు అద్వితీయము. ఇవి శ్రీమనులను చూచి మోసపోకును. అన్నిప్లాస్ట్ర వర్తకులవద్ద దొరకును. (2)

18 సంవత్సరముల నుండి చాలా ప్రసిద్ధి జేందినది. డౌవర్లము గానీరియా మొదలగు అన్ని విధములైన మలకు గ్యాంగంటీగా చెప్పబడినది. ఇది ముగ్ధమైన లవణములతో మూత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక గాతాడు నేవించిన ఉపశయము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని అపును. అయిదు రోజులలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడిలేదు. ఒక సీసాయందు తెప్పించుకొని నేవించినపిదప రోగులకే అనుభవముమీద గుణమున తెలియగలదు. పోస్టుచార్జితో సహా బుడ్డి 1 కి రు 8-7-0 రండింటికీ రు 6-10-0 మూడింటికీ రు 9-12-0 మాత్రమే. (8458) ఉత్తరములు యింగ్లిషుగా వ్రాయుట యు 2వవ D. Polines & Co. Chemists, No. 5 Harimohan Roy Lane Calcutta.

Are you in the Full Glory

Manly Strength If not, you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and Manly Power TRY BRISHYA JOGA Prepared on the basis of Makaradhwaj Gold, Musk, Etc., in assimilable form. It Guarantees Results. It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD. Price one Phial (to last 30 days) Rs. 6-4. Per V. P. P. Rs 6-10.

Kalpataru Ayurvedic Works 94 Grey Street, CALCUTTA. (Hd Office) 173/1, Harrison Road, Bara Bazaar Branch

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి సెక్యూరటీ కేసు

న్యరాజ్య ఉపన్యాసములు క్రతి 1-కి రు 0-14-0. పండిత మదన మోహన మాళవ్య గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి క్రతి 1-కి రు 0-8-0. వాల్మీకి రామస్వామిశాస్త్రిలు అందుసన్యు, 392, ఎన్.ప్లనేడు, చెన్నపురి. కంఠినిలాసము:- వాల్మీకి, మదరాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జన్మనీ గారడి, యోధ్యహి హస్తాభిము, ఇంగ్లిషు ఇంద్రజాలము, మృతకాస్త్రము భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక తిమా మలు విచిత్రవిశేషములు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తిన గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పోత్తము తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యుద్యుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యాంగంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనివెల రూ 4-0-0. త్వరపడుకు పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరుజిల్లా.

నీ కంటియందు ఏలాటిబాద యైనను కలదా?

అట్లుండిన అన్ని విధముల శస్త్రవ్యాధులకు నిర్భయ మైనట్టియు, నమ్మక మైనట్టియు, మిక్కిలి పొగడబడునట్టియు డౌవర్లముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల వ్రాయబడినది? (8897) L. H. Saller Dept, 4 Sewta Bangal.

అగశత లోహము

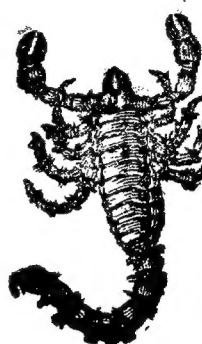
రు 116 లు బహుమానము

శుభ, దగ్గు, ఒంగోలు, ఉబ్బసము, మొదలగు శ్లేష్మ వ్యాధులకు ఈ డౌవర్లము అమోఘముగా పనిచేయును. 1 నెల రోజులకు ఎటువంటి తీయరోగమైనను పూర్తిగా నివారణయగును. దీనికి పర్యవసరము, వారంరోజులలోనే చాలా భాగము దీనిగుణము కనిపించును. అట్టి నమ్మకము లేనివారు రాకపోకల భర్తలు మాకు పంపించుటకు మేము స్వయముగా వచ్చి పూర్తిగా వ్యాధి నివారణచేసి అటుపిమ్మట నైన వ్రాసిన బహుమానము తీసికొనెదము. వారంరోజులకు సరిపడు మందుకు వి. పి. భర్తలతో రు 1-6-0 లు అగును. 1 నెల రోజులకు రు 4-6-0 లు అగును. కావలసినవారికి కేటలాగు ఉచితము.

మేనేజరు

శ్రీ వేణుగోపాల వైద్యశాల, గోపాలపురం (213) కొత్తపేట పోస్టు, గోదావరిజిల్లా.

భయపడవద్దు

తెలుగుజాతికి తక్షణము ఈ డౌవర్లము వాడిన విషమును తీసివేయును. బుడ్డి 1-కి నెల రు 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలు 8 బుడ్డవరకు పోస్టేజీ 0-8-0 రు 4-8-0 మణియారరు శేషిన చారికి 1 దజ్జబుడ్డి పోస్టేజీ లేకుండ పంపబడును. పక్షివారము, పిచ్చు, మచ్చము, కుయము, మూలము, అతి

మూత్రము, గర్భగ్యాధులు మొదలగువాటి కన్నిటికి నమ్మకమైన యావధములు గలవు. క్యాటలాగునకు వ్రాసినచో ఇవాముగా పంపెదము. మీకు గల బాధలను వ్రాసి మంచి యావధమును పొందుడు. (119-980) Telegrams: Rajvaid Sri Bamaadasji Kavira, Rajvaid 152, Harrison Road, CALCUTTA.

నయమైన రవుడు రేడియం రోల్లు గోల్లు రిస్టలేట్ గడియారములు

ఈ గడియారములు అమెరికాఖండములో మాయొక్క స్వంత ఆర్థరువై తయారయినవి. ఈ గడియారములు రాత్రులయందు చూచుటకు దీపముయొక్క సహాయము లేకయే గంట తెలుసుకోవచ్చును. ఈ గడియారములు తప్పు, తలెత్తు గడియారములకు వీటియందు వెలుతురు కావలసినది యెల్లరకు తెలిసిన విషయమే. మాకద్ద ఈలాటి గడియారములు కొద్దిగా నుండుటవల్ల క్రిస్తుముగా వ్రాసి తెప్పించుకోవలసినది. నెండి రేడియం చేతిగడియారము గొలుసుతో 1-కి 7-8-0 రోల్లుగోల్లు రిస్టలేట్ గొలుసుతో 1-కి 7-8-0 నిక్ కల్ రేడియం రిస్టలేట్ సీమపట్టుతో 1-కి 7-0-0 పావన్ బ్లూవయల్ రోల్లుగోల్లు చేతిగడియారం సూతన చకం ... 7-0-0 నిక్ కల్ సాదా చేతిగడియారము గొలుసుతో 6-0-0 కె. నాదముని అందు సన్ను, 164, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

వైశ్యధర్మప్రకాశిక

మూడవతూరి ముద్రితము. వెల రూ 3-0-0. ఈ గ్రంథము హిందువులెల్లకు ముఖ్యముగ ద్వైజాలకు అందు వైశ్యులకు అత్యంతోపకరమైనది. ఇందు అనేకధర్మములు వివరింపబడియున్నవి. ఇందు శ్రీమత్కృష్ణకాచరిత్రము షక్తి సృనిహ సోమయాజులవారి జీవితచరిత్ర క్లుప్తముగను ప్రచురింపబడినది. మరియు శ్రీ సోమయాజులవారిచే ప్రకటించబడిన అన్ని గ్రంథములును గలవు. ఈ గ్రంథములన్నియు ముఖ్యముగ ఈ వైశ్యధర్మప్రకాశిక ప్రతివైశ్యునియింటి నుండవలసినది. గ్రంథముల జాబితా (కాటలాగు) కోరుతూరు ఆర్థజ్ఞాచీటికి బంపిన బడయగలగు. చీమకుర్తి బసవయ్య గుంటూరు

అయ్యల కాలికో బైండు

వివిధ ప్రాశీదము కోడ్	5 0 0
క్రిమినల్ ప్రాశీదము కోడ్	6 0 0
ఇండియన్ సివల్ కోడ్	3 0 0
శిశుకరత్నావళి (గ్లెజ్)	2 0 0

జమన, సుమతి, భాగ్యరత్న, సురాభిరామేశ్వర, బ్రహ్మయ్య, కవిచంద్ర, వాణిశి, నరసింహ, మాంస, బొంబ, త్రిబాధి, వృషభి, కృష్ణ, భద్రాద్రిరామేశ్వర, ములు, గణికాగుణప్రసాదలావళి, పాపచిన్మ, పాపాగ్రహము, భజనోదయము, మానుమనోరంజన, పానమదందశము, విడిగా 0 2 0

కృంగారత్న, శివగోపాల, రామలింగేశ, కావ్యశైలిగ్రంథములు విడిగా 0 3 0

విక్టోరియా డిప్, మైలాపూరు - మదరాసు.

హిందీ హాస్య డిక్షనరీ

వెల (రూ 1-0-0) ఒకరూపాయ.

ఇది హిందీ శబ్దకౌశలనాటిక, వర్తనలకును, యాత్రికలకును సులభమైనది. సర్వదా వెంటనుంచుకొనిన గ్రంథము. అక్షరముల కోర్కెను, కొలదిని తెలుసుకొనుటకు వెలలో ప్రథమము ఈ క్రింది మాటలు చేయబడినవి.

విక్రయానికి 3 ప్రతులు కొన్నవారు రూ 2-12-0

5 ప్రతులు కొన్నవారు రూ 4-8-0

10 ప్రతులు కొని కొన్నవారు రూ 15-0-0 కంటే ఎక్కువము. పుస్తకములు కావలసివారు వెంటనే తెలుపవలెను. పోస్టమైన లభింపదు.

అడ్రెస్:-
పి. ఉదినారాయణ శాస్త్రి,
10, ఆర్యగంజ్, బ్రిటిష్ కేసు - మదరాసు.

ఒకమారు చదివినాడును
తెచ్చని గుణములు! కొనుడు!! పరిశీలింపుడు!!!

ఆయుర్వేద పంచరత్న ములలో నాకరత్నము

ఇది చరిత్రకాలము, చరిత్ర జ్వరములకు, విషము జ్వరములకు, విడిచినప్పు జ్వరములకు, కఠిన జ్వరములకు, సామాన్య జ్వరములకు, మలేయాజ్వరములకు, క్రిమికాని జ్వరములకు, విషజ్వరములకు, సన్నిపాతజ్వరములకు, నాశ జ్వరములకు ఇంటియే సర్వవిధజ్వరములకు బహుమతి ఇచ్చి మార్తమ యామధరాజము, కృయినా పరిశీలన సమయమున "నూచిర" నుంచి కనిపెట్టిన అంగైయ్యలు మెచ్చి యున్నారు. వైద్యుని సాహాయములేకనే శ్రీలు, పురుషులు చాడవచ్చును. చాలిరత్న ఇవ్వచ్చును. సదా అంగైయ్యలకు లనే నాడునాడు వీని వాడి "ఎట్టి ఆహారములేని జ్వరవా కామధరాజము" ప్రతీనించుచున్నారు. చిరు ఆత్మీయ, ఇది సేవకర్తలకు లభించును. కేటాగు ఉచితము. అరెము, మలేయాలు, కన్నడభాష మాట తెలియను. తెలుగు, అంగై యు పుస్తకములు వ్రాయవలెను.

ఆయుర్వేద రత్న, పండిత
పి. శ్యామసుందర రావు బ్రదర్సు,
కొండురేడ్డపాళయము, బంపురం, 10200 బిల్దా.

నవలలు కథలు

కృతానవాటిక - గొప్పనవల	1 0 0
వీరపురా - గొప్పనవల	1 0 0
విజయనగరరాజుల కథలు	0 3 0
చిత్రాపురాణం కథలు	0 4 0
కృష్ణార్జున కథలు	0 4 0
కృష్ణార్జున సవాలుల కథలు	0 2 0

0-2-0 అంకల పుస్తకములకు తక్కువ పంపము.
కలాభివర్ధన పరిషత్తు, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

"తెలుగు సంక్షిప్త లేఖనము"

మీరు ఇటువంటి తెలుగు పాఠ్యపాఠ్య పుస్తకము కొనుగోలు చేయవలెను. దీనిని కొక గంట పని. "ప్రాచీన కృష్ణ నిమిత్త మహాత్మ్య పరిచయం!"

(13) ఇళాళియో బ్యూరో, కాకినాడ.

వలసులభము. ఫల మధికము.

ఏలూరులో గొప్ప మేడ లాటరీ

మాటూరి బ్రహ్మన్న గారి కుమార్తె సర్వేశ్వరి తాలూకు మేడ.

రూ 16,500 లకు లాటరీ చీటి 1-కి రూ 5 ల చొ॥ 3,300 చీట్లు

ఆర్యులారా! కృష్ణాజిల్లా, ఏలూరు పట్టణములోని మునిసిపల్ నెం 148 రు కలిగినటువంటిని రెం జంతులూ x బిగ్ నా మేడను బిల్దాల వీరుల ఫిట్టింగును, స్థలము సహా లాటరీ మాలముగా విక్రయించుచున్నాను. 1922 వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 10 వ తేదీనుంచి చీట్లు విక్రయించుచున్నాను. చీట్లు పూర్తి యగుచున్నవి. లాటరీ చీట్లు యావత్తు పూర్తియైన వెంటనే లాటరీ కలిపే తేది ప్రతికలలో ప్రయింపవలె యేలూరుపట్టణ మలో ఖరానా మనుష్యుల యెదుట లాటరీ పేరుబడును. గనుక ప్రతివారు వారి వారి యధ్యక్షుల నిర్ణయించుకొనుట కిది వలసివలెను. త్వరపడు. తరువాత మించిపోయిన తరువాత పూర్తిపడే లాభములేదు. లాటరీ చీట్ల ఒకటి రూ 5 లు మాత్రమే. ఇంకా పూర్తయిన తిలినీళ్లును, విమాములును కొనుగోలు మా యేజంట్లవల్లగాని సేదగా నాకు వాసిగాని తెలుసుకోవలెను. ఈ చీట్లవల్ల మనము ఆర్యు సామ్య కృష్ణాజిల్లా యేలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేటివ్ బ్యాంక్ లో నుంచుచును.

2. ప్రతిగ్రామమునందును మంచి యేజంట్లు కావలెను. మంచి కమిషన్ ఇవ్వబడును. వివరములు కొనుగోలు యాక్రింది సంతకముచేసినవారికి వ్రాసిగాని, పుస్తకముగా పుచ్చి గాని తెలుసుకొనవచ్చును. (189)

"చీట్లు కావలసినవారు, తమ ఆద్రమ్యను స్పష్టముగా వ్రాయుచు చీటి 1-కి రూ 5 లు చొప్పున మన బ్రదర్స్ చేసిన యెడల, అందిన వెంటనే చీట్లు టిపాలో పంపించబడును."

ఏలూరు మాటూరి సర్వేశ్వరి,
కృష్ణాజిల్లా. 1-7-1922. మేడ నాట్య, గ్రామము.

ముఖ్య గవనింపు (2942)

మోగ్యతాపత్రములు

(6) తెనాలెన్ సిటీలో నుండు, మల్లా మేడికర్ చాలు వారి బహుమతినివారికి నాట అత్యధ్యుతమైన గుణము నిచ్చినది. ఇప్పుడు నా కావ్యాధి లేదు. ఇందుకై వారికి సేవ నా కృతజ్ఞతాపత్రములను పంపనములు చేయుచున్నాను.

బాంబాయి } కె. బాన్ సన్,
28-2-20 } రైల్వే పింఛన్ డిప్టీ కలెక్టరు.

కత్తికట్టలు - చాకులు

కత్తికట్టలు ములు.

ఆంధ్రసాహిత్యచే చేయబడినది. ప్రాశస్త్యము. వెంటనే ధరల క్యాటలాగుకు వ్రాయుడు.

లి. మొకటేశ్వర్లు అండ్ కో
టెన్సింగ్ అండ్ లాక్ టేకర్స్ లెం.
హైదరాబాద్ (గోదావరిజిల్లా)
కెటిగ్రాఫిక్ అడ్రెసు: "ఇండస్ట్రియల్" హైదరాబాద్

వనాపధినరస్పరిల్లా

రిక్రమీకరణ రైతులయొక్క పరిశ్రమ పోగొట్టుకు నందు శుక్రవారము గాంధీజీ 1-2-20

ఇండియా సిటీలో నుండు ఎన్వైరన్మెంట్ శివాలియ్య ప్రతిపదగా పంపబడును. (2973)

విలాసము సి. డి. సావంత్
నెం 144 పనసవాడి, బాంబాయి

కృషివేణి సిరాపాడరు

ఒక పాట్లను మీకు సచ్చిన సిరా 2 అవున్సులు అగును. ఒక అణాన్నర పంట నమూనా కెప్పించి చూడండి. వ్యాపార ధరలకు వ్రాయండి.

స్టూడెంట్స్ & జనరల్ స్టోర్స్
గాంధీజీ యార్ కోవిలపేర్, మదరాసు.

వృత్తాంతలేఖలు

పార్వతీపురం

(ఒక విలేఖనిండు)

సెప్టెంబరు 6-తే 5-22 ది మంగళవారం సాయంత్రమున గుడికెన్ను మంటపముపట్ల యుచ్చులు కాంగ్రెసు పక్షము వారున్న వర్తక సంఘమువారున్న కలిసి ఒక బహిరంగగళి గావించిరి.

తెక్కెలి గ్రామ కాపురములను వైశ్యవలూడ్యపులకును అగు శ్రీయుత టంకాల రంగన్న గారిని సన్మానించే నిమిత్తము వైశ్య జయపబడినది. ప్రయుతులు యీ యుద్యమారంభమునుండి, భద్రుల వ్యాపకీన్ని వాతీయపాతశాల నిర్మాణమునకును దేశసేవకేయుచు, స్వాతంత్ర్య మొనరించి యున్నారు. వీరు యావత్త తెక్కెలి సబ్ డివిజన్ నుండి తన కుమారుడగు చిరంజీవి వెంకట్రాజు విడుదలకాగా, మిత్రులతో కలిసి వైశ్య కుమారుని నింకొక అసహాయవాదియగు ను॥ యేదిన సత్యనారాయణగారినిని తన గ్రామములోనికి యత్నముతో తోడ్చుకొని వచ్చిరి. ఇల్లు గోడొని రాకడము పట్టిక న్యూకెన్ను క్రింద వీరున్న, అనికుడల కాబడిన కుమారుడున్న యింకా వీరి తెమ్ముని కుమారినితో సహా శ్రీ కృష్ణజన్మస్థానమున కేగి వైశ్యము పీఠక కుమారణ యుచ్చుట కంగీకరింపక, యీ ప్రభుత్వమువారికి అతిథులుగా వారము పడుదినము లుండి సంతోషముతో తిరిగి కాంగ్రెసు పూర్తిచేయుటకు బద్ధకరింపబడి యున్నవారు. వీరు యుచ్చుట నే ఆర్యాటమునకు అడంబరమునకు, లోనగువారు కావని వారి నడవడి యునికికల్ల వెల్లడిచేయు గల్గిరి. ప్రయుతులు యుపన్యాసములూ అనేక హితోపదేశములు చేస్తూ, వర్తకులతో భద్రులవ్యాపకముగురించి గొప్ప చక్కానించిరి. తమ కులమువారిని అందరిని కాంగ్రెసులో సమైక్యముగా చేరుదెనిన్ని, విరివిగా తిలకు స్వరాజ్య నిధికి యిస్తూ, గాంధీ దినండుకు కూడా సహాయము చేయు దెనిన్ని బోధించిరి. మ॥ వెంటలి లక్ష్మీబాస్వామిగారు సభాధ్యక్షుడికి బహించిరి. మ॥ మంత్రాల లక్ష్మీవృక్షింపంగారు యీ యుద్యమపరిశ్రమ గురించిని, యిది సకల, అహంక, భర్త, విశ్వాసము అను నాల్గుపాదములపై నడుపబడుచున్నదని సెల విచ్చిరి. రాత్రి 8 ఘంటలకు సభ ముగిసెను.

నెల్లూరు మొహరంపండుగ

సెల్లూరునందు మొహరంపండుగ ఏలూరి కలకలేతుండ జయప్రదముగా సేర వేసెందుకు సంతసించవలసియున్నది. ఈసంధ్య ప్రారంభ మయినదినము మహమ్మదీయులు దర్గామట్టపట్ల 'జమిరాత్' గుగామ విశేషముగా చేరుదురనిన్ని, ఈమారు కొంత కలత జరుగునట్లు యున్నదనిన్ని ముందుగా మహమ్మదీయులను వాటిదినము సందరించి కలకలేతుండ వుండునట్లు ఏర్పాటు చేసికొనవలయుననిన్ని కాంగ్రెస్ వారికి తోచినది. హిందూ మహమ్మదీయ వైషమ్యము ఈ యూరియందు ఎక్కువక నుండి గాంధీజీపాట్లని పాదపూజి సోకిన వెనుక తగ్గిపోవుటయే గాక సఖ్యత్రయాలి మహమ్మదీయులను కొందరు కాంగ్రెస్ పుష్క మమన పాలుగని కారాగారమునకు వెళ్లిరి. అట్టితరీ మహమ్మదీయులు వారిలో వారు కలహింపకున్నా రని తెలిసిన వెంటనే కాంగ్రెస్ కార్యానిర్యామకులకు 2-4 దినములు వివియ లోనవడండినది. మామూలుగా యీ మొహరంపండుగ తరుణమున చాలా తాళంవారికిని జండాపీడి మహమ్మదీయులకును కలత జరుగుట వాడుక. మొదటి మూడు దినములవరకును కొందరు ముఖ్యమైన వారు వెలుపలియగారకు హాయివుండుటచే సంతోషపడెను. నాల్గవనాడు యాకలతల పాట్లలవారిని ముఖ్యులను కాంగ్రెస్ వారు సంతించి వుండి జనాభా చాలిబుల్లభాక వారి సహాయముతో ఎట్లో కలతజరుగునకుండునట్లు ఏర్పాటు చేసిరి. గతవత్సరమున పోలీసువారు రిజ్యుట్రోయ్యతో హాజరై వుండి కలతను ఆపవలసివచ్చెను. స్వల్పవిషయములలో మహమ్మదీయులు ఇట్టి కిగాదాలను సెట్టుకొనకుండునట్లును, వారిలో వారికి శాశ్వతసఖ్యత ఏర్పడునట్లును మహమ్మదీయ నాయకులు యత్నించుట అవసరము. ఈతగాదా బార్ కాన్ సెట్ట పై చెప్పబడిన ఉభయపార్టీల యూరేగింపు సమయమున గుడి ప్రక్కగా ఎటు ప్రారేగింపు పోలయు ననుటయందు వున్నట్లు న్నది. వై వము వీరికి అనుకూల్యమును ప్రసాదించుగాక.

ఒక విలేఖరి.

గణేశ దామోదర సావర్కారు.

పద్యములు వ్రాసినందులకు శిక్షింపబడుట

బొంబాయి పౌరుల స్వాగతము

సమర్థుల జెడలనుండి గతవారమున విడుదలచేయబడిన శ్రీయుత గణేశ దామోదర సావర్కారునకు స్వాగతమును పంపింపబడుట జూరదు. జాతీయసంఘము, స్వరాజ్యసంఘము, పక్షమున మార్వాడీ విద్యాలము మండిరమునందు ఒక గొప్ప సభ జరిగెను. జి. బాప్టిస్టాగారు గ్రాసనాధి పత్రమును పాఠించిరి:

శ్రీయుత గణేశ సావర్కారు అహోగ్యముగ నుండుటచే ఆతని వైద్యుడు ఇంటినుండి కడలవలసి యుద్దేశించినందున, సభకు రాజాలకుండిరిని అధ్యక్షుడు చెప్పెను.

జమ్నాదాసు ఎం. మెహతాగారు సావర్కారు గారికి స్వాగతమిచ్చుటకు లేచిరి సావర్కారు తేమముగను మనుష్య రూపముతోను మరల తమమధ్య జీవించుటకు సంతసింపవలయును. కాని ప్రభుత్వమువారు సావర్కారు సోదరులను మున్నగు వారిని అడగించు విధమై ఒకేత చెప్పవలసియుండెను. గోవిందజీ వాసంజీయు, ఇతర నిర్బంధితులను విసాఖారు మున్నగు కారాగృహములం బెట్టుచుండబడు నుండినదియు అందరకును తెలిసియు యుండెను. వారు విసరవలసిన 30 పానుల గోధుమలను వారిని కట్టవెట్టుచుండిన విధానమునే నిజముగ విసరుచుండెను. సావర్కారు చాలకాలము జీవించి దేశసేవయందు కాలముగడపును గాక యని మెహతాగారు ఆశీర్వదించిరి.

సావర్కారుగారిని నాటికథ యందు చూడవల నందు లకు కి ఎఫ్. వారీసుగారికి ఆకాశాగ్రము కలిగెను. కాని గత 14 సంవత్సరములందు వలెనే నాడును సావర్కారుమూర్తి వారితో నూడనే యుండినది యంగీకరించిరి.

సావర్కారు చాల బహిష్కారమొందెను. దాక్టరు ఎం. బి. వెల్కారుగారు చెప్పిరి. ఆతని నాడి దుగ్ధముగ నడచుచుండెను. కొంచెము నీవు కూర్చునిన క్రిందపడిపోవునంతస్థితిలో నుండెను. సావర్కారు గారి జెయిలుకు బంధువులకు ఆతని తూనిక 184 పానులుండెను. ఇప్పుడు 99 పానులు మాత్రమే. వేల కొలది నుండి ఆతని విముక్తికొనుట అర్హము వెట్టి నను ప్రభుత్వమువారు వారి నొప్పటివైపున తీర్చివేయ చేతుక జెయిలులోనే బద్దద్రోసి యుండినారు. 6 మాసములక్రిందటనే ఆతనికి గోధుమల విసరుపనిచ్చిరి. వెంటనే ఆతని బంధువులకును, అప్పటినుండి ఆతనిని తీసివేసిరి. ఆతని దేశభక్తియే ఆతనివై మోపబడినదేరము. దేశభక్తి ఆతనిని 14 సంవత్సరములకాలము జెడలవలకు బంధించెను. ఆతను ఆక్రమ కథకుల నాంగోళన గా వించెనని యనిరి. కాని శిక్షయొసంగిన తరువాత తన యభిప్రాయ ములను మార్చుకొంటిని సావర్కారుగారు ప్రభుత్వమువారికి వెలుపుకొనినను. కాని ప్రయోజనము లేకపోయెను. వివాదక సావర్కారు స్థితియు అలాగుననే నుండెను. ఆతనివ్యక్తు 99 పానుల బంధువుండెను. గణేశుకుపట్టిన గతియే వివాదకునికి గూడవట్టువా? వివాదకుని శిక్షకాలము నూడ ముగిసెను. అయినను ఆతని నొక ను అక్రమముగ నిర్బంధమునందుంచి యుండిరి. సోదరు లిరువురును దేశసేవచేయుటకు వారికి భగవంతుడు దీర్ఘాయువు నొసగు గాక యని దాక్టరు వెల్కారు ప్రార్థించెను.

సావర్కారుసందేశము.

తన సోదరుకు సభకువచ్చి మనస్సుల ముఖముచూడ నుత్సహించి యుండినది దాక్టరు ఎన్. సావర్కారు చెప్పెను. గణేశసావర్కారు ఇతరకాలమునుండి జెయిలు అధికారుల ముఖము చూచుచుండేనే గాని తోడి దేశభక్తుల ముఖము జూచి ఎంతోకాలమయ్యెను. ఆతడు నాటి సభకువచ్చుట కిశ్చిత్తుడగు నుండినను, త్వరలో ఆరోగ్యముగలిగి అందరిని కలసికొను నరకాళము గలుగునని విశ్వసించెను. తన సోదరుడు నాటిసభకు బంధించి యాక్రింది సందేశమును దాక్టరు సావర్కారు చదివెను.

“నుమారు పదమూడు సంవత్సరములన్నరకాలము కారాగృహముననుండి యింతకాలమునకు మరల మీసాన్నిధ్యమునకు రాగలిగితిని. ఈలోపుగా దేశము అనేక తీవ్రములగు మార్పులకు లోబడియెను. ప్రస్తుత పరిస్థితులను తెలిసికొనుటకు నాకింకను ఎంతోకాలమువట్టును. నాతోనూడ నా సోదరుడగు వివాదకునినూడ వదలివెట్టిన నేను మిక్కిలి సంతోషించి యుండినాడను. కాని అసోము ఫలించినదికాదు. అయినను ఆతడును త్వరలో విముక్తిపడనీ మనతో నుండునని విశ్వసించుచున్నాను. నేనే దో పదిమూడు సంవత్సరములన్నర క్రిందట చేసిన కొలదిపాటి

సేవనుగూర్చి మీరింత దయామయులై నన్ను పురస్కరించు చున్నందులకు నేను మిక్కిలి కృతజ్ఞులౌవందనముల నర్పించు చున్నాను. నేను మరల నేనచేయుటకు భగవంతుడు నాకు శక్తిని ప్రసాదించును గాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.”

న్యాయ మెక్కడ?

నాడు తనకు యువజన భారత నాయకులొకడు మరల తనంతో కలసికొనినందులకు ప్రీతిపాను ఎఫ్. కె. ఫంతెలేచే కారు సంతసించెను. మహారాష్ట్ర లోకమాన్య అలబు నిర్వాణము చెందిన తరువాత, వారికి నుంల తిగవనాయకుడు లేకుండెను. కనుక సావర్కారు మరల కలసికొనినందులకు ఆతనికి స్వాగత మర్పించుట యవసరమయ్యెను. దేశమునందు న్యాయమే లేకుండెనని ఆతడు తలంచెను. కాననభలలోని యువశ్యాసము లన్నియు వట్టి యార్జునులులే. దేశమును దక్రమమే యుండెను. కనుక రాజ్యాంగ విధానమునందు ప్రజలకు విశ్వాసము లేకున్న వారి నాడేమిచున దెవరు?

పద్యములు వ్రాసినందులకు శిక్షించుట.

గణేశ సావర్కారుకు ఆతని సోదరుని యాదరణకొండ త్వరలో ఆరోగ్యము కలుగునని బాప్టిస్టాగారు విశ్వసించిరి. గణేశుని విడుదలచేసినట్లై, ఆతని సోదరు డగు దాక్టరు సావర్కారునే యభివందింపవలెను. గణేశ కొన్నిపద్యముల వ్రాసినందులకు, బ్రిటిషుప్రభుత్వమువై కత్తికట్ట ప్రయత్నించెనని కేసు తెచ్చిరి. బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారి యాలోచన దెచ్చుటకు పూర్వ మెక్కడవరకునైనకాలము ఆపుస్తకము ప్రచారము నందుండెను. కవిత్వము వ్రాసినందులకు ఏదేశములోను కవులను శిక్షింపదు. కాని అగౌరవము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకే దక్కును. ఆత్మ నొసంగుటకు తోడ్పడిన వారిలో సర్ నారాయణ గణేశ క నం ద్రా వ ర్మ య ఒకడు. రాజకీయము కేసు లలో జ్యూరరు భూమియులే యుండి వా రేగ్రీనముగ దోషి యని నిర్ణయించినపుడే శిక్షింపదగు నని బాప్టిస్టాగారి యభిప్రాయము. రాజకీయనిష్ఠితుల నిష్ఠకు చూచినంతవఱకు గౌరవముగ చూడవలెను. రాజకీయనిష్ఠితుడు గౌరవమును సామాన్య పౌరులకన్నను వర్తకులకన్నను రాజకీయనిష్ఠితులకు గౌరవములు, వారు దేశభక్తికొనుట ఎట్టికష్టములనయినను అనభవింపనశిద్ధులుగ నుండువాం. అందమనుటకు బంధువులనను, ఒకరికొకరు లో నుంచుటకను దేశభక్తి గుర్తాహము వచ్చునని శిలించు వారు పనికిమాలినవారని (నల్ల) బాప్టిస్టాగారు చెప్పిరి. రాజకీయ నిష్ఠితులు గోనములను విసరుచున్నాడు. అది ప్రభుత్విధాన మార్పులకు చిహ్నముగ నున్నది. విసరుపని తప్పనికాదు. కాని రాజకీయనిష్ఠితుల కట్టిపని నిచ్చు చుండితే యని మాత్రము ఆ లోచించదగి యుండెను. వీరిని అవమానపరచి లొంగదీయవలెనని ప్రభుత్వమువారి కోరిక. గణేశుని శిక్షించినను, ప్రభుత్వమువై కత్తికట్ట ప్రయత్నించెను నేమునకు ఆతడు పాత్రుడు కాదని శిక్ష విధించినపుడును, విముక్తి యొనగెనవలెనను ఒకే విధముగ బాప్టిస్టాగారు తలంచిరి. కేసు విచారణ చేసిన న్యాయమూర్తి, ఆతనికి ద్వీపాంతరవాస శిక్ష విధించుట తప్పనిదని యయ్యె ననియు, ప్రభుత్వమువారికిని గూర్చి ప్రత్యేకముగ వాలోచింపవలెననియుఁజూపుచేసెను. కవిత్వము వ్రాసినందులకు శిక్షించుట చాల యాశ్చర్యకరమైన విషయము. సావర్కారు సోదరుల దేశభక్తి ఎంతయేని కొనియాడదగి యుండెను వివాదక సావర్కారుకు ద్వీపాంతరవాసశిక్ష విధించినపుడు, వివాదకునికిని బాప్టిస్టాను ఈక్రింది సంభాషణ జరిగెను:

“వివా:—బాప్టిస్టా! యావజ్జీవ ద్వీపాంతరవాస శిక్ష యనగా నెంత కాలము?”

“బాప్టిస్టా:—ఇరువదియైదు సంవత్సరములు.”

“వివా:—ఇంతేనా? నాకిప్పుడు వయస్సు 25 సంవత్సరములు మాత్రమే. 40 సంవత్సరముల వయస్సునను జెయిలు నుండి బయటవచ్చి, తరువాతి మరల దేశసేవచేయగలుగుదును.”

సావర్కారు సోదరుల మువ్వరి యాత్సాహమును వై త్తిరన నుండెను.

వివాదక సావర్కారు ఆరోగ్యముగ నుండినట్లు కన్పించినను తీసువ్యాధిచిహ్నము లుండెను. ఆతనిని విడుదలచేయ వలెనని న్యాయాధిపతి శిఫారుచేసెను. కాని ప్రభుత్వమువారు ఆ శిఫారును వెడచెనని బెట్టిరి. వివాదకునికి శిక్షకాలముననే విడుదల యగుటకు సావర్కారు సోదరుల యాలోగ్యము బాగుగ నుండుటకును ప్రార్థించుటకై, గౌరవార్థము రెండు నిమిషములకాలము అందరిని లేచి నిమిషముడని బాప్టిస్టాగారు ప్రేక్షకులను కోరిరి.

సభ్యులందరును లేచి మనస్సులలో ధ్యానము చేసిరి. అంతట సభ ముగిసెను.

బీహారుగృహసంఘముల

తృతీయసమావేశమున ప్రస్తావించుచు రిజిస్ట్రేషన్ విధానములను పరిశీలించుటకునవని సర్ ప్రాన్టిస్టాగారు లేచిరి. జేముపాతకాలలు బ్రెయినింగునూలు అననసరమని కొందరనిరి. ఈ యభిప్రాయముతో నైయిగారు ఏకీభవించలేదు. ప్రాధమికవిద్యను పెంపొందిజేయుటకు దేశభాషాపాఠశాలలను పరిక్షించు యధికారము బ్రిట్లాబోర్డులకు మార్చబడు విషయమును గూర్చి ప్రస్తావించిరి. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నుభవించ నున్న సభయమున జ్ఞానంశక్తులు కావలసియున్నవి. అయ్యని ఈ విధానము చేయవలెను. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వ విషయము నిమోజుగగ్గమువారు తమ ఎన్నిక స్వాతంత్ర్యమును వినియోగించు కొనుటమీద ఆధారపడియున్నది స్థానికస్వరతి సాలనా చట్టము త్వరలో బీహారునకునూడ ప్రవర్తించజేయబడును. దీనివలన పన్నులను విధించుటకు అధికారము గలుగు. క్రొత్తగ వైద్యాలయములను బీహారులో నెలకొల్పుటకు రాష్ట్రీయ అధికపరిశీతులు అననకులముగ నుండుటచే వీలు లేకున్నందులకు గవర్నరుగారు చింతించిరి.

ఆని బెసంటుగారి ఉపన్యాసము

సిమ్లా, సెప్టెంబరు 6:— లెజిస్లేటివు అసెంబ్లీ కమిటీ గదిలో సర్వాధికారి యధ్యక్షుత్వకొండ సక మూం దో శ క న ము చే స్వరాజ్యమును సంపాదించగలమును నమ్మకముగలవారు అన్ని పక్షములవారును నవంబరులో డిల్లీలో సమావేశమై కార్యక్రమము వాలోచించుటకు గూర్చి బి.సెంటుమ్మగారు రుపన్యాస మొసలచు ఇట్లునుడిచిరి:—చాలమంది సభ్యులు ఈసూచనను అంగీకరించిరి కడకు ఆ సూచనలేఖ నుపుటకు పూర్వము ఈవిషయము ప్లేటు కవున్సిలు కభ్యులతోనూడ తెనుటమ్మగారు ప్రస్తావించెదరు. నవరాత్రి శిక్షిగములను జరుపుకొనుటకు వీలగుటలుల సభలను 23 లేక 26 తేదీతో ముగి రూనలుల ఏర్పాటు జేయవలెనని ఎస్సెంబ్లీ ప్లేటు కవున్సిలు సభ్యులు కానవభా కార్యదర్శికి లేఖ పంపిరి.

రాజప్రతినిధి యుపన్యాసము

పయ్యెసిరు పత్రికా వ్యాఖ్యానము

యక్షామిత్ర వివక్షణా పరులగు భారతరాజకీయ తేత్రిలు అననగునుగట్టియు లాభకరము గా:ట్టివిషయములందు కాలమును కృధాబుచ్చికి దేశము భాగ్యవశము గాంచ నున్నసభయమున దేశభ్రూస్థిధి సరికట్టుటకును ఆరాచకపు కత్తులను నాటి విధ్వంస మొనర్చునున్న శత్రువును ప్రతిహతము జేయు ప్రయత్నములను జేయవలెనని పయ్యెసిరుపత్రిక హెచ్చరించుచున్నది.

పంజాబు విద్యాశాఖా మంత్రి పరిపాలనము

పంజాబు విద్యాశాఖా మంత్రిగారు విద్యావిషయ కోర్కెగములందు ఆశ్వాసము గావించుచుండెనని కొందరు సిక్కు హిందు సభ్యులు గవర్నరుగారికి మహాజనుసంగి.

గవర్నరుగారి కృత్యుత్తరము

అంగరి లాభములను కాపాడవలసిన విధి గవర్నరుని అయి యున్నది. దీనితోబాటు నిన్ను నాతుల చాగునునూడ గవర్నరు జూడవలసి యున్నది. ఈరెండును చులకనగ పొత్తుకల్గియుండుట కష్టము. కాని వీరు చేసిన ఆత్మదణలో ప్రభుత్వమువారు జోక్యము కలుగ జేసుకొన నవసరములేదు. ఏసంఘమువారికిని అన్యాయము జరుగకుండ పరిపాలనము జరుగవలెనని గవర్నరుగారి యభిప్రాయము. అన్యాయము జరిగెనని మొఠబెట్టుటకు ఆరకాళముండనూడదు. మీరు తెలియజేసిన విషయములో ప్రభుత్వమువారు ప్రమేయము కలుగ జేసుకొనవలసినంత యగత్యములేదు. కాననభవాకే ఈవిషయమును పరిష్కారము జేయనగు.

ఇంచుకేపు కమిటీ

నారు డిల్లీలో నవంబరు 3 తేదీని సమావేశమగుదురు. ప్రజలనుండి కమిటీవా రెట్టి సాత్త్వికములకు బహిరంగముగ గాని రహస్యముగ గాని దీక్షుకొను. వారితమాలకముగ జెప్పవలసిన సంగతులను ఆలోచించెదరు. అట్లువారితమాలకముగ బంధువారు ఇండియా కన్న మెంటు రిట్రెంచి మెంటు కార్యాలయపు కార్యదర్శి, సిమ్లా యని వ్రాసి పంపవలెను. ఈ సంఘము వారు కేంద్రప్రభుత్వ ఆశ్రయమునే వినియోగించెదరు. రాష్ట్రీయ ఆదాయములను గూర్చి ఆలోచించెదరు.

కొట్టుట గురికావగు సంక్షోభము

అకాలిలను మోటుగ కొట్టుట

మాలవ్యా పండితు డచ్చట నుండుట

'క్రియాను' పత్రిక విలేజుకుడు తెలిపెడి వివరములు

ధర్మశాల మూలముబడియుండుట

అమృతసము, సెప్టెంబరు 9:— పండిత మదనమోహనమూలకగృహవారము ఇచ్చట కలకత్తా మెయిలులో వచ్చి చేరెను. ఆయన అమృతసమున కెప్పుడు వచ్చినను, సాధారణముగ కే. లాలా గాగర్గమూలగారి ధర్మశాలయందు బసచేసిడి వారు. ఈమారునాడ అచ్చటనే ఉండవలచి అచ్చటికి సరాసరివెళ్లెను. పంజాబు సైనికశాసనకాలమున విచారణ నల్పుటకు మోటిలాలు నైహూపండితునితో గూడ వచ్చినపు డిచ్చట ఏమియ్యరాదనిగనో ఆయన బాధ్యతయే ఈమారును అయినను జరిగెను. ఈ సుప్రసిద్ధ నాయకులను సందర్శించుటకే అచ్చటిలో ప్రజలు జంకుచుండిరి. నాటికధర్మ నిర్దుష్టతల జరిగెను. ధర్మశాల వద్ద కావలయుండుముగ్ధి పండితుని లోనికి రానియడవలసినను తరువు గావించబడినట్లు పండితునితో మోహాటమి లేకుండ బలికెను. అందుచేత పండితుడివద్దను లాలారూపలాలు గారి ఇంటియందు బస చేయుచున్నాడు. ధర్మశాల ఇప్పుడు లాలా గాగర్ మూలకమనడగు లాలాభిషేకమూల విచారణక్రింద నున్నది. భీమరాజు ఇప్పుడు పంజాబు శాసనసభకు సున్నాడు. మాలవ్యా పండితుని కిట్టికన్యామయ గృహములకు ఎల్లరును చింతించుచున్నార. ఇట్టి 'గాజధర్మకీర్తన' లుండుటం బట్టియే పంజాబీలు తలల పంచుకొనవలసినవచ్చినది. కాని పండితుని కిట్టి క్రొత్తగావు. ఒకపుడు సహకారవాదిని, శాసనసభ యువశాఖకును నుండి ప్రస్తుతము అమృతసర చెజునాలో విచారణ కేదియున్నట్టి సర్దారు బహుమారు సర్దారు మెహతల్సింగును చూడవలసిన కోరికగా, సూపరెంటెండు అమృతసరే చూచుటకు వీలులేదని తెలుసుట పండితునితో పట్టిక వాచులు చెప్పెను.

మూడవవారము పరాధనము

గురుకాబాగుకై పండితుడు మోటులలో పడ్డాడు. ము 2 గంటలకు బయలుదేరెను. వారికా అకాలిజట్టు త్వరగా అమృతసరనుండి కయము గానన్న దని వారిలో తెలిసికొని అమృతసరే తిరిగి వచ్చెను. జట్టు మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు సరికి బయలుదేరెను. మూడవ వారము పరాధనము చేయించుకొనుటకు పండితుడు మరల బయలుదేరి, సరాసరి గురుకాబాగుకు వెళ్లి తిరుగ రావాంజెమియగా వచ్చియెడల అకాలి జట్టుకును పోలీసులకును జరుగునని కలంపబడిన సుభుర్దమును కప్పింప వచ్చునని పండితు డుద్దేశించెను. మోటు-కారు వైవాంశ్య చేరెను. కాకలీ మాలవ్యాపండితుడు గాగరను, జల దత్త వాస్తవ్యుడును సమ్యక్ అతల్లా సాయము, గురువ్యా ప్రభుభక్త సంఘసభ్యులను సర్దారు గురుబుక్కింగును, సర్దారు బల్లంతుసింగును నుండిరి. వాక్కుడకు రాగానే పోలీసువారు అసంతోషముగ కారును అపివేరిరి.

ప్రాతర్పూర్వక మగు నుత్తరవిండు లేదా నన్ను అరెస్టుచేయుడు

ప్రేమా పండితునిండి ఆవల పోగూడదని పోలీసు వారు నిబంధనగా, ప్రాతర్పూర్వక మగు నుత్తరపు ఏదని పండితుడు పోలీసువారి నడిగెను. రహదారి చిట్టి కలదా మని పోలీసు వారు పండితుని ప్రశ్నించిరి. గురుకాబాగుకు ఎవరును వెళ్లనూడదని వచ్చితిమి అన్నయేమియు లేకుండునని, రహదారిచిట్టి యనకసరమని తాను తెలంచెననియు, అందులకు తనవద్ద అట్టిచిట్టి లేదనియు పండితుడు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

సర్దారు మెహతల్సింగునొక లేనాకీలుదారుడు పండితుని గా నెకాబాగుకు తీసికొనిపోయి అచ్చట తోడికావలసియదానితో చాలాచింత యనబడుచుండల వైకి పండితుడు పండితుని పోయెను. రానేకావులు తనకీల్లారు అప్పటికి

పోలీసువారిని వెంటబట్టుకొని రావాసానికి వెదలియుండెను. సీను గురుకాబాగుకు వెళ్లనూడదని ప్రాతర్పూర్వక మగు నుత్తర వైస వియ్యండి, లేదా నన్ను అరెస్టు చేయించని మాలవ్యాపండితుడు సర్దారు మెహతల్సింగు నడిగెను. తనకు వాగ్దానంపకమగు ఉత్తరయ్యె ననియు, తాను పండితుని అరెస్టు చేయననియు, కల పోలీసు ననియు సర్దారు సామోలు బయలు చెప్పెను.

పోలీసులకును అకాలి జట్టులకును పోరుజరుగు నని అనుకుంటున్న తెలంపబడుచుండినందున, పండితుడు తిరుగ వచ్చి నేనెను. చిన్న కాపులమువద్ద పండితుడు ఒకతహశీలువారతో మాటలాడు చుండగా ఒక పోలీసువారు తనకగ్రను తీసికొని వెదరించుచు పండితుని సమీపించి వెంటనే అచ్చటనుండి వెళ్లి పోవలసిన దని దుడుకుబోతు తనముగ వాణ్ణాపించెను.

పండితుడు స్వయముగ జూచినవిషయముల నిట క్లియరు చున్నాను

విన ములు

లాహోరుజట్టు అకాలీలు ఒకవందమంది జట్టుగ నేర్పడి స్వర్ణదేవాలయమునుండి మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు కయమయిరి. బయలుదేరుటకు పూర్వము కన్యమునకు విల్లి చినను, ఏమైనను సరే, సుప్రభాతమున సహించనే యనలంబించ వలెనని వారందరును, అకాలితత్వవద్ద ప్రతిజ్ఞకొనిరి. నేను రైల్వేస్టేషనునుండి బాన్సికే మోటారులో వెళ్లుచుండగా, చాలిలో నేలకొరికినందు కనిపించిరి. కొందరు బుద్ధిలో వెళ్లుచుండిరి. కాని ఎక్కువమంది కాలిడడకే పోవుచుండిరి. అందరును రంగస్థలమునకు గడచిడగా పోవుచుండిరి. అంతయు తిరుగవచ్చి ప్రజలకే నుండెను. జట్టు సాయంకాలము నాలుగు ముప్పాదగువరకు రావాసాన్ని చేరెను. పోలీసు సూపరెంటెండు మెహతల్సింగును, అడ్మినిస్ట్రేటరు పోలీసు సూపరెంటెండు మెహతల్సింగును నాయకత్వము క్రింద నుండుచు చూచుచుండి పోలీసువారు లాటిలతో జట్టుకాకై నీరీక్షించుచుండిరి. జట్టును తిరిగి వెళ్లిపోవుని యనిరి. అందలకు తిరిగి వెళ్లంపడుచు సమీపించెప్పుడు నిరుపయోగ మనియు, అందరును గురుకాబాగు గురువ్యాకాశు వెళ్లుచుంటి మనియు జట్టు నాయకులు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. తహశీలుదారు మేజిస్ట్రేటు అధికారియును చలాయించి పంజాబీలలో వెళ్లిపోవుని జట్టుతో చెప్పెను. వెళ్లిపోమని జట్టు నిరాకరింపగానే వారిపం దరిని ఎక్కుడక్కడ వెంటబయలు ప్రయోగించి చెదప్పివేయుమని మెహతల్సింగువారు తనవారి కాజ్ఞ చేసెను. జట్టులోని వారందరును రహదారికి నుద్దండెరి. పోలీసువారు తమలాటిలనిగిరికొని అకాలివచ్చి అకాలిలపై ఒడిచి, చుట్టుపక్కలవన్న పోలములలో నేలకొరికి గుంపులుగాడి, తిరువారి నేమి జరుగునో కనగొన వలెనని చూచుచుండిరి. లాటిలను తీర్చి అకాలిలను మోటుగ కొట్టుట యారంభ మయ్యెను. తరువాత జరిగినకృత్యము లతి భూరిముగ నుండెను. వానిని క్లియరుచుకే నాకలము సాగకున్నది. లాటిలతో వెళ్లులు పడుచుండెను. అకాలీలు నేలపై సాగిల బడియుండిరి. కాని 15 నిమిషములకాలము వారై లాటిలతో వెళ్లు లాకటిలపైబడి యొకటి పడుచుండెను. అప్పుటికి అకాలిల కనీసులకు స్పృతి లేవెను. స్పృతియుండిన ఏకొరికినందునో అప్పుడప్పుడు తలరెత్తినో, కాళ్లు కదలించినో పోలీసులు, సెక్యూరే వారిపై బడియుండున కొట్టుచుండిరి. ప్రాణములేని వస్తువులను నేనీటుల వారిని పదద్రోసి, రస్తా శుభ్రముచేయ బడెను. స్పృతి కిట్టివ్రణితులైనదియుండినవారిని చూచుటకే విషాదకరముగ నుండెను.

క్రమితై క్రిందపడినవారిలో వశములు 80 సం॥ ములకు నైబడినవారుండిరి. వారు స్పృతిలేక పడియుండిరి. వారి వెండ్రుకలు కత్త మయ మై తలలు బొప్పలు కట్టియుండెను. లాటిల కొకవైపు రిలేక రిఅంగుళములపొడవు ఇనుపపొన్నను మరియొకవైపు ఇత్తెపొన్నను నుండెను. ఈలాటివిధముగ నుండిన లాటిలు ధారాశముగ నుపయోగింపబడెను. లాటిలెళ్లులు ప్రారంభము కాగానే పవిత్రమగు "వాహీగురూ" "వాహీగురూ" అను రజరంగస్మరణలు కావించబడిన. కాని ఈస్మరణలన్నిటిని చప్పుచుని యజ్ఞచివేసిరి. కొట్టుటయును వీమెటిగాను స్వయముగ క్రైస్తవకొనిరి. మెహతల్సింగువారు అన్నిటిని జరిపించుచుండిరి

ఈ భూరికృత్యమునుండి మరియొకకృత్యమునకు పోవుదము. దాక్తరు బి. ఎన్ పాలును, దాక్తరు పరమరామును చాలభటులతోను మోటారు లారీలతోను, ప్రైవటులతోను గాయములకుట్టు గడ్డలతోను సమయమునకు వచ్చిరి. వారు స్పృతిలేకపైన అకాలిలపై నీళ్లుపోసి నెమ్మదిగ ప్రైవటులపై బయిండ్లెట్టి మోటారు లారీలలో నుంచిరి.

ఒక శాసనసభ్యుని యభిప్రాయము

గాయములు తగిలియున్నవారిని చూచు చుండగా నేను మెహతల్సింగు గారిలోను శాసనసభ్యుడగు సర్దారు బహుమారు కాన్స్టేబుల్ గారూ గోపాల్సింగుతోను కొలదిగి ముగములకాలము సంభాషించుట తటస్థించెను.

సర్దారు సామోలు విషాదభరితమగు వాటకము నంతయును! బరికించెను. కొట్టుట అమానుషమనియు, ప్రూరుమనియు అతడు వర్ణించెను. అమృతసరమునకువచ్చి స్వయముగ వచ్చి విషయములను జూడవలసినదనిగా కోరుచుతాను అదినమే పంజాబు గవర్నరుకు తంతిచ్చెనని సర్దారు సామోలువారో చెప్పెను. ఇదంతయు చూచినారు గా? ఇప్పుటికి నేను, మీ యాక్షేపణ తెలుపుచున్నాను. శాసనసభలో మీసభ్యులకు మును రాజీనామా నోసంగెదరా యన నేను అతని ప్రశ్నిచితిని. కాని కాన్స్టేబులు అంతిన్నను పట్టుదలాలవాడు.

అంత ప్రవచుగుసాధన మనవసరమనియు, శాసనసభలందరును సభలకు వెళ్లవలసియే సరియైన ప్రతిక్రియగను: కలదనియు అతను చెప్పెను.

"ఇంగ్లీషు స్కూలుపిల్లలను కొట్టుటగ నున్నది"

అమృతసర పోలీసు సూపరెంటెండు మెహతల్సింగుగారిలో నేను కొంచెమునెత్తు మాటలాడితిని. అదంతయ "సామాన్యముగ ఇంగ్లీషు స్కూలు పిల్లలనుబట్టుకొని కొట్టుట నున్న" దని అతను నాతో చెప్పెను. కొంత అక్రమమయెనెనుగాని మొత్తముమీద అని కంటియు సామాన్యముగ యుండెను. స్పృతి కిట్టి పడియుండిన అకాలిలను, లాటిలలూపి వేలము అనంతమైనబలమే యుపయోగించబడెనాయనేను అతని ప్రశ్నింపగా అవునని అతడు కట్టి బయలుదేప్పె: "అంత నునే స్వయముగ ను చూచుచుంటి" కేవల మెంతయువరమో, అంతలయమూత్రమే యుపయోగమగుటచూచితిని" అతడుచెప్పెను. "లా"ను గౌరవించునట్లను, అందలకై అన్ని విధములగు సాధనములను ఉపయోగించునట్లెను ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించి గని నాకు చెప్పెను.

గాయములు తగిలినవారి నచ్చటనుండి తీసికొనిపోవుటకుమారు రెండుగంటల కాలముపట్టెను. మాలవ్యాపండితు: చివరవరకు అచ్చటనే నిలుచుకొని చూచుచుండెను. లాటిలలు పడుచుండిన ప్రదేశయన నుండినవారిలో నీకొరికినవారును ఈ గుగనుండిరి: సర్దారు బహుమారు కాన్స్టేబులు సర్దారు గోపాల్సింగు, ఎం. ఎన్. సి. ప్రాధికారు రుచిరాంసహని, లాలాబుద్ధునిచంద మాలికు లాల్లాక్, లాలాబూబలా, సర్దార్ సుందరసింగు చాకల సర్దారుగురుబక్కింగు డిల్లి, సన్యసుఅటూ, ఉల్లాస- జలందర లాలాదేవిదయాలు, ఎం. గులాంమొహిద్ మోహిద్ (నగర కా గ్రెనాడంపు కార్యదర్శులు) వీరుగాకను వర్తరలు, పత్రిక విలేజుకులు అనేకులుండిరి.

దెబ్బలు ముగియ పోవుచుండగా, మాలవ్యాపండితుడ రంగప్రదేశమునకు జనుచుండును.

ఆదివారమునాటికథ

అకాలిలను కొట్టుట, వెండ్రుకలను బట్టి లాగుట కంద బడద్రోయుట.

మారుపలుకక చిచ్చుకొనియుండువారిని కొట్టుట

"ఇంతటియహింసాత్మకమైన ప్రవర్తన మేడికమునంద ను సాధ్యముగాదు."

అమృతసము, సెప్టెంబరు 9:— సైనిక శాసనకాలమున, పంజాబీయులు వీరికితనము జూపిరిని గాంధీమహాత్ముడు లాహోరు నందో క మారు పలికి యుండెను. ఆ హింసా మార్గమున నెట్టి కష్టముల పైసను సహించుటకు తగింపైర్యము నలరద లేసికొను దని మహాత్ముడు అనాటి సభయన దుపదేశించెను. అది గతకలంకతర విషయము. సరే మైకేలు ఒడ్డయ్యరు చెప్పట మాడనెంచిన వీరులకు పంజాబీయులలో అకాలిసిక్కులు నేడు మహాత్మునియపదేశమును గైకొని అతని యాప్తితమును నెలవేర్చుచున్నందులకు, మహాత్ముడు ఎవవాడ తెలులుగాని ఏకాంతవాసుమును కదలి బయటకు వచ్చిచూచిన అతని హృదయము అనందముతో వెల్లివిరియకుండునా? సంజేవా మనస్సు లేనరైన నుండిన, వాణొక్కమారు వెంటనే గురుకాబాగుకు, అమృత సరమునకు యాత్రచేసిన చాలును.

నేను కనినవిషయములు

ఎన్నటికడలే 100 గురు అకాలీలు అహింసాప్రతిజ్ఞకై గోవి ఆదివారము 9 వ తేది మధ్యాహ్నము 1 గంటకు బయలుదేరిరి. లాటిల ప్రదర్శనమును జూచుట కొక వేయమంది నగరమునుండి బయలుదేరిరి. నేను వచ్చునప్పటికి జట్టు రహదారికి ముగ్గురి యుండెను. వారిని ఆవల పోనియకుండ పోలీసులు 15 మంది అడ్డుపడుచుండిరి. ఉద్యోగి ఒక్కడుండెను. అతడు తహశీలు

నానది తిరువాత నాకు తెలిసిన. ప్రేమకులు రస్తా కిరుక్కల బాగులతో నిలుచుండిరి. జట్టు 'ననాబాదు' పాడుచుండెను. ఒక గంటకాలము నిస్సారముగనుండెను. అంతట పోలీసులు ముందువచ్చి ఆకాలిలను లాగి రస్తా కిరువైపులద్రోసి తమస్థానముల చేరిరి.

“అందరు అధికారులే”

నిలుచుకొనియుండిన తనాళిలు వారు సర్దారు మేర్పింగు వద్దకు వెళ్లి పోలీసులు ఆకాలిలను తీయుత్తరువుతోనే యాద్రీ రాయని యడిగిరి. ఆత్మవిచ్చివట్టే నాకు వినిపించలేదనియు అందులననే అట్లు ప్రశ్నింపవలసివచ్చెననియు నేను సర్దారు సాహెబుతో చెప్పితిని. ఆతనికి పట్టరానికొపము వచ్చెను. పోలీసువారి వంకజాపి పరందర న అధికారులేనని ఆత్మప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. ఈ పోలీసులంద రధికారులలో పరంతట పిత ఆకాలిలను లాగుటకు బానుకొనిరా? అని నేను మరల అడిగితిని. ఆతడు కోపముతో ఆవును పరందర అధికారులే. నేనేమియును త్రవ వీయలేదని సర్దారు సాహెబు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

పండితునిరాక

మాలవ్యాపండితుడు లాలాదునించు ప్రాధెనరు రుచిరాం సహావీగర్వలతో కూడి సాయంకాలము 4 గంటలకు వచ్చెను. అంతిమము జరిగిన విషయములన్నిటిని నేను పండితునికి వర్ణించితిని. పండితుడు వరమపుర మిక్కులతో కూడ రస్తా కొక వైపున నిలుచుకొనెను. కొన్ని నిమిషము లైనపిదప, సి. వి. డికి సంబంధించిన స్మితు గారును పోలీసు అసిస్టంటు నూపరం తెండెంటు ఆగులాలు గారును అప్పటికి వచ్చిరి.

“నాకు బోధించుటకు సిద్ధుడను”

అయిదరు పోలీసు, అధికారులతోను, డెప్యూటీ సూప రింటెండెంటు సర్దారు కాంతిసింగుతోను పండితుడు కొంతసేపు మాటలాడెను. ఏమాత్రము అవధిరమో అంతమాత్రమే కనిపింపు బలము నవయోగించవలెనని క్రిమినల్ ప్రొసీజరుకోడు లాని 127, 128-వ సెక్షనుల యల్లిపాఠము మని పండితుడు వారికి చెప్పెను. పండితుడు ఇంకను ఏమోచెప్పనుండ లాబుగారు “నాకు ‘లా’ను బోధించుటకు సిద్ధుడను” అని యడిగిరి. తాను ‘లా’ను బోధింపలేదనియు ‘లా’ లోని విషయములకు న్యాయముగ అర్థమునే తాను చెప్పవలసివచ్చెననియు, అట్లు చెప్పటకు ప్రతిపాదించి హక్కు గలదనియు, అంతమాత్రముననే కోపపడి నవరము లేదనియు పండితుడు చెప్పెను.

“తెల్లవానిపని కాదు”

పోలీసువారు క్రూరముగ కొట్టుటలన మానువారికి ని, దేశమునకును ఎట్టి యల్లిపాఠమును గలుగుననియు గమనించినట్లు లేదని పండితుడు చెప్పెను.

అదంతయు అనిష్టమగుపని యని లాబుగారు రంగీకరించిరి. మారుపలుకక, కాంతముగ నోర్చుకొనుచుండట్టి ప్రజలను కొట్టుట అసహ్యకరముగ నుండెననియు, అని తెల్లవానిపని కాదని యు ఆతడు చెప్పెను. యుద్ధమునకు సాధ్యమౌదుటకు మున పోరాడినవీక్కులం దీనిధముగ వైరభావము గల్గింపుట యక్రమమనియు, ప్రభుత్వమువారిట్టి వైరభావమును పెంపొందించుటయును జనుముగాంచినదియు పండితుడు వలీకెను. ఆ దంతయు ఆప్రభుత్వప్రకార యని స్మితుగారో లాబుగారో చెప్పిరి. ఇదంతయు యూకోపునందు వర్తనామాన్యమేయని లాబుగారునిరి.

పండితుడు:—అయితే యూకోపులో మూకను కొట్టి వపుడు వారు మరల కొట్టుదురు. ఇక్కడ ఆకాలిలు కాంతముగ మారుపలుకకయున్నారా?

పోలీసు అధికారి:—ఈలాటి అహింసాత్మకముగ ప్రవర్తన భారతదేశమునందే సాధ్యమైంది కాని మరొకదేశమునందు సాధ్యముకాదని నేనుతలంతును.

పోలీసు అధికారులు నగరమునకు వెళ్లిరి. ఇక ఆసాయం కాలము లాటిలనుపరమోగింపరనియు మోటుబలము నుపయోగించరనియు మేము నిశ్చయించుకొంటిమి.

ఈలావున నిద్రకు కాసనసభ్యులు సర్దారుపండ్రింగు చెయటి గారులువచ్చి పండితునితో కొంతసేపుచుట్టుచు గురుకా బాగుకని ముయిలదేరి వెంటనే తిరుగవచ్చివేసిరి. కొంతసే వైన పిమ్మట కాసనసభ్యులిరువురును అటనుండి వెడలిపోయిరి.

ప్రార్థన

ఆకాలిలు మరల నెమ్మదిగలేచి కూర్చుండిరి. ప్రాధియా నా ఆకాలిజట్టుకు సంబంధించిన ఎన్. సాహ్నా సింగు గ్రంథియును వారినికి అడ్డకాళ్లు. ఆతను తిమ్మగిరి ఒకరునువచ్చి, తిమ్మయ న్యాయమునకు బయలుగలుగుటకై భీకరంతునికి ప్రార్థన చేయ వలెనని చెప్పిప్రార్థన జరిగెను. అక్కడ నుండి వానిందరను ప్రార్థన యంతున ప్రత్యేక పాల్గొనిరి. ప్రార్థన అనంతరముగను, ప్రాధానా వంశము గను నుండెను. పదిత్రముగు వాప్రార్థన జరుగుచుండెను. ఆకాలిల ముఖము అమరల కళ్ళకలాడెను. ఆకాలి ప్రార్థనయందు పాల్గొను భా

గ్యము గల్గిండులకు ఇతరులవలె నేనును సంతసించుచుంటిని. అంతయు నిశ్శబ్దముగ నుండెను. పండితుని వెళ్లిపోవుని వేడు కొంటిమి. కాని మరల లాటిల ప్రవర్తననుగ నేమోయని భయప డుచునేయుండెను. పోలీసు అధికారి (భాకా సాహెబుని ఆతని క్షయహరించుచుండిరి) కూర్చున్న ఆకాలికి మరలపుచ్చుకొనుట లేదని నమ్మకము బలకైన వెళ్లిపోయెద నని పండితుడు చెప్పెను.

ప్రాధెనరు రుచిరాం వచ్చుటనుంచి నగరమునుండి వచ్చి నివారించున ను వెడలిపోయిరి. మాలవ్యాపండితుడును వెళ్లెను పండితుడు వెళ్లి నాదా?

మిగిలినవారము మేము ఆర్కాత్రి ఆచ్చటనే పోలములలో బయటి కాలక్షేపము నేరూదలించితిమి. అంతలో నొకపోలీసు వాడు నావద్దకువచ్చి “పండితు డెవరు? ఆయన వెళ్లి నాదా” యని అడిగెను. ఎందుల కావచ్చు వేసితిమి నేనాతని నడిగితిని. తనాళిలువారు తన్ను అనిషయముకనుగొని తన్నుని నియోజిం చెసి ఆతడుచెప్పెను. నేనంతట ప్రాధెనరు రుచిరాం సహా వీయెద్దకు వెళ్లి యీ విషయము చెప్పితిని. పండితుడు వెళ్లెననియు, అనంతరమున తానువచ్చిమాటలాడెననియు తనాళిలువారుకు కయరంపుమని ప్రాధెనరు నాతో బలికెను ఈసందేశమును ఒక మిత్రునిమూలముగ బడితిని. ఆతడ లాబుగారితో ఆమాటచెప్ప గాన, నాకు పండితులమాలవ్యా గాతోనేలాటి సంభవములే, దనిఆతడు బయలుపెప్పెను. తనాళిలువారు కనుగొనినమ్మనే నేమో యని తలంచి అమిత్రుడు తనాళిలువారుద్దకు వెళ్లగానే, తా నట్టివారణయే చేయించలేదని ఆతడు బలికెను. మిత్రుడును మరలవచ్చెను. పండితుడు వెళ్లి నాదాయని పోలీసువాడు ఎవరి యజ్ఞమీద వచ్చినదియు, స్పష్టముగాలేదు. కాని యీలావు గనే లాటికర్రలతోనున్న పోలీసువారిని నడిపించుకొని లాబు గారు అచ్చటికివచ్చిరి. జట్టులోని ఆకాలిలను మరల లాగి రస్తా కిరువైపుల బడద్రోసిరి. ఆకాలిల ననేకులను వెండ్రుకలపట్టి యాద్రీయందగా, నా కన్ను లారచూచితిని ఇది సాయంకాలము 8-30 గంటలకు జరిగినకథ. కొందరినిమాత్రమే కావలాయించి మిగిలిన పోలీసువారందరను ఆచ్చటనుండి వెళ్లిపోయిరి.

వైబడి కొట్టుట

కాని మేము పోరబడితిమి. ఒక సావుగంటలోపుగనే లాబుగారు మెరుమునంటివేగముతో తన మనస్సులను దీసి కొని మరల వచ్చి ప్రావెంబడి నుండిన ఆకాలిలవై బడెను. లాటిలను విచ్చలవిడిగ నుపయోగించి కొన్ని కొన్నిసమయ ముల, పోలీసువారు అమిత్రునిచముగ ప్రవరించిరి. రవాస్యాంగ ములవైనను కడుపువైనను వెదదెప్పుల కొట్టిరి. ఒక ఆకాలిని వెట్టి, కొట్టి, యాద్రీ, ఒక గుంటలోనికి త్రోయగా నేను స్వయ ముగా చూచితిని. వేషించిన 40 50 వందని (అనేకుల నిదిక రకే మోటారు లాటిలలో తీసికొని వెళ్లిరి). మరలమరల కొట్టి దగ్గరనుండు కాలువలలో ద్రోసిరి. ఈసందర్భమున ఒక పోలీసు అధికారితో ఒక టక్క ఉండెను. అటుక్కయంతము ఆకాలిలవై కెగసివడెను. ఈపకుబలప్రవర్తనమునందు ప్రేమకులు కూడ తప్పించుకొన రైరి. జట్టుకు సంబంధించిన వారినికూడ పట్టుకొని కొట్టిరి.

“డెప్యూటీ కమిషనరుతో వెళ్లి చెప్పకొనుము”

ఇట్లు కొట్టుచుండగా ప్రాధెనరు రుచిరాం లాబుగారి వద్దకు వెళ్లి, యట్లు కొట్టుట అక్రమమనియు క్రూరమనియు చెప్పెను. లాబుగారు మండిపడిరి. నేనెవరియు త్రవపుకొంద పని చేయుచున్నానో, ఆ డెప్యూటీ కమిషనరుతో వెళ్లి చెప్పకొనుమని ఆతడు బయలు పలికెను. కొంత సేవైనతరువాత పోలీసువారు వాటికి తమపని నంతను ముగించుకొని గాయములు తగిలి నూగ్గపడియున్న ఆకాలిల నట్లేయించి వెళ్లిపోయిరి.

గాయములు తగిలినవారి నందరను బాలధిటులు లేకదీసి కొని నగరమున చేర్చిరి. ఈ సందర్భము దాక్తరు భాస్కరము, దాక్తరు పరకురావశర్మ, దాక్తరు మీర్జా యాకులు వెనుగారు లు కావించిన నేకు వారి నెంతయేని ప్రశంసించదగును.

అదివారము నాటి లాటిల ప్రవర్తనమురాజాకాంతి కొక మైలన్నరమారమున భగిన. లాటిల నుపయోగించినపుడు వేపువైనను వాయించలేదు. మెక్కున్నను, వియటి గారులు ఆచ్చట లేకుండియుండుట గమనింపరగిన విషయము.

పరిసరములలోనివారు నాకు కావించిన సహాయమునకు వారింతే స్తుతించినవ, తనివీరరు. ఆర్కాత్రి పాలకు, మంచి పీయన వెద్రవెద్రవెలెతో తెచ్చిఅందరకును నొంగిరి. వెన్నలో తేలుచుండిన కొట్టెలను దెచ్చియిచ్చిరి. వదనమోహముల వ్యాపండితుని కడగట్టుకుమారు దగు గోవిందమాలవ్యాపండి తుడును పోలీసువారు కొట్టుచుండినపు సుండెను. ఆర్కాత్రినకు త్రములతో కూడిన యూకోమును, కామయింటిని నాకు అం తియు మాముగ కన్పించుచుండెను. ఒక్క వారికేనులాందరమా త్రమేయండెను. ఆలాందరతో కాలభటులు గావించుచుండిన పనులనుజూచుచుండ, నాకొకవంక ఆర్కర్యము కలుగుచుండెను. ఈసాధుప్రపంచమునను నేడో కొంత మేలుండునని మనస్సును నూధానపరచుకొంటిని.

పండితుని పట్టుదల, టప్పు. అనడిరేయ ప్రాధెనరు రుచిరాంను, మగిల్లె నును గురువ్యాసప్రబంధకసంఘ కార్యాలయమునకును అచ్చట నుండి క్రాంతికులు చికిత్స వడయుచున్న ఆకాలిలను నకును వెళ్లితిమి. అప్పటికి రాత్రి గంట యయ్యెను. అయినకు మాల వ్యాపండితుడు గాయములు తగిలినవారిని కనుగొని వారికి చికి త్సచేయించుచుండెను. ఆసాయంకాలము జరిగినవివరముల వన్ని టిని నేను పండితునికి పూసగుచ్చిపట్టు వర్ణించెలపు పుచ్చు కొంటిని.

4 అణాల ఖద్దరు

కాల్ గెనువారిలన గజము సావులూ నొప్పున ఖద్దరు అమ్మవలయుననియెడి నూచనయోటి బయలు దేరింది. చాకకన చాలమంది కొందరని యూహించుచుండిరి. నవజుఖిరుకున్న తిక్కవధుర కమ్ముట కర్మవారీతిగాదు. ఇది కొంత కాలము మాత్రమే సాగును. ఇదిసర్వముమీద అధావపడక. ప్రాత్యా వామును కలిగించుటకుమాత్రమే తోడ్పడును, గనుక ఖిరీదు చాక గానున్నంతవరకే ప్రజలు దీనిని కొనెదరుగాని వానియున్న క్షయము అవసరమును గ్రహించబారు వర్తకులు కాల్ గెను సుకు అంతయు అమ్ముడుపోయినతర్వాత మామాలు హెచ్చు భరలకే నమ్మ మొదలిడెదరు. అప్పుడు ప్రజలకుత్యాసామంద యు. ఈచాకగా నమ్ము అల్లిపాఠమును మార్చుకొని సర్వ మాధ్యమనే వహించవలె నని కోరుచున్నాను. విదేశీపరకు నవహజాయెనది స్వల్పఖిరీదుకు దొరకుచున్నను ముతకస్వదే నకును హెచ్చుభరలకే నను నిరుటికన్న ఈసాయన ప్రజల హెచ్చుగ కొనుటలన ఖద్దరువ్యాప్తి హెచ్చుచున్నట్లు క్రా వానికి స్ఫురించగలదు. ఇది నిజమయిన ఉత్సాహము. ఆంధ్ర ముగా నైనను ఈఅల్లిపాఠమును హెచ్చుచేయుట మంచిది కావలసివచ్చి వేదవాండ్రకు ఉచితముగా ఖద్దరు నొసంగుడు ఏవంస్కరణ అయినను వ్యాధమములో నుండి వచ్చునది శ్రేష్ట మైనది.

ఆంధ్రులన్ని దుగ్గిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి విడుదల-చీరాల-పేరాల, వ్యూల కర్తవ్యము

ఇందువిషయమై పురవాసి 2 తేదీ ఆంధ్రపత్రికలో చేసిన హెచ్చరికను అందరను గమనించియే యుండురు. ముని పాలిటివారివల్ల సన్మానపత్ర మిప్పించుటకు కృషిసలుపుడ అను పురవాసిగారి నూచనతో చీరాల-పేరాల పావు లొక్క రై నను నావలె నీ ఏకీభవించరని నమ్ముచున్నాను. ఏలనన చీరా మునిసిపాలిటీని ప్రజలు అంగీకరించలేదు. మునిసిపల్ ఎన్నిక లో ఎర్వరును పాల్గొనలేదు. పోటీలేదు. ఒక్క ఓటులేదు.

చీరాల - పేరాల ఉద్ధమోదేశ్యము ప్రజాభిప్రాయనకే వ్యతిరేకముగా నిర్బంధపడిన మునిసిపాలిటీరద్దుచేయించుటయే ఇట్టి ఉద్ద్యమమునకు మూలవిరాట్ అని అధికారులు ప్రజల తలంచుచుండెడి దుగ్గిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారికి ప్రజాప్రా నిధ్యము వహింపక రహస్యముగా ప్రజాభిప్రాయముకు వ్యతిరేక మగా అధ్యక్షులై నిలచి పోటీలేకుండా నెల్పొందిన యీ చీరా మునిసిపల్ సభవారివల్ల సన్మానపత్రము యిప్పించుట గోపా కృష్ణయ్యగారిని గౌరవించుటా అవమానించుటా అని నాసం యము. కాన ఈయర్హము ప్రజలలో ఎర్వరును పూనుకొనకు దురు గా!

అక్టోబరు 2 తేదీ విడుదల అని ఉన్నట్లు చేతుగుడద ఇప్పటికి జరిగిన విషయములను బట్టి పరిశోజులు ముందుగ విడుదల కాబడుదు రని తలంపవలసి యున్నది. కాన ఇప్పు నుండియే సన్మాన సన్మానములు మొదలిడి మనఆంధ్రత్వచ గారికి నాచీరాల-పేరాల సోదకులు మనా త్తమైన వ్యాధర పూర్వకమైన స్వాగతమునది తమభర్తయు నిర్వహించెద ని నమ్ముచున్నాను.

రావుల సీతారామయ్య

జర్మన్ ఫాన్సి జలతిరంగమును సంగీతవైత్త ప్రపంచము నందెల్లరకును సంగీతముయొక్క విలసర తె సీయె యున్నదిగా! ఈనాటికపు వాయిద్యమును జలతిరంగము నలకే చెండు పుల్లలచే వాయంప గా చెప్పలకేతి మనోహరముగను యం పుగను యుండును మరి యు ఇందలి విశేష మెద్ది యనిన 12 తియ్యని నాద ములను పరికింపవచ్చును.

శ్రీలు, పురుషులబిడ్డలెల్లరు దీని నుపయోగించవచ్చును. ముఖ మువా ట్టువాండ్ర కిది ఆకర్షణ దాయకముగా నుండును. సంగీ తపాతక మహాకాయలా! ఈ మంచికరుణమును, యేమనకును ఈవాద్యమును వెంటనే కొని మీ శ్రీకరుణల నాగానమున నిండి నిర్భరానందమును పొందుడు. దీని ధర య. 2-0-0 నిటలా అందు కంటెనె, 90 ఆచారపుకొనెదీ, మద్రాస

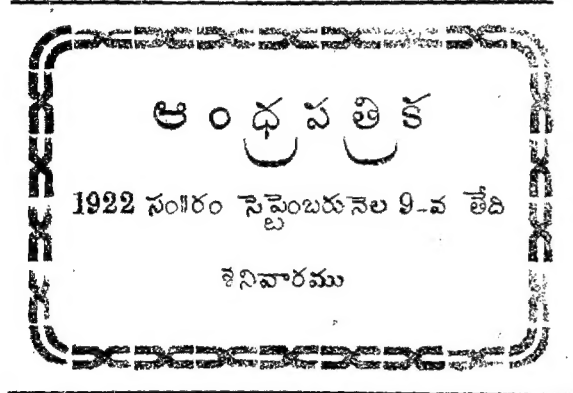
ఆంధ్ర పత్రిక

సంవత్సరాది సంచికలు.

సంవత్సరాది సంచికలు తయారైనవి. చందాదార్లకు వీ. పీ. లు పంపుట ప్రారంభించితిమి. నెంబర్లవారిగా రోజూ కొంతమందికి రవాణా చేయబడుచుండును. దినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు ఖరీదు 1-0-0. వారపత్రిక చందాదార్లకున్నూ దినపత్రిక యితర చందాదార్లకున్నూ ఖరీదు 1-4-0 నిర్ణయింపబడినది. ప్రతి సం॥ కకు తపాల వ్యయము 0-8-0, మని ఆర్డరు రుసుము 0-2-0 తగలుబడి యగుచున్నది.

భాషాభిమానులెల్లరు తప్పక స్వీకరించి మాయుధ్యమమునకు తోడ్పడ గోరుచున్నాము.

న్యవసాపకుడు.

అహింసా విజయము

అకాలీలు తమ మతస్వాతంత్ర్యమును సంతోషించుకొనుచున్న విధము, ప్రపంచ చారిత్రమందు అపూర్వమని తెలుపుట కెట్టి సందియము లేదు. ట్రిబ్యూను పత్రికలో, ప్రత్యేక ప్రతినిధి దెలిపెడి వృత్తాంతము గలిన, మానవచరిత్రయందు దింతటి జీతేంద్రియత్వమును, ఛరిత్రాన్ని సహనమును, అహింసా వ్రతానుష్ఠానదీక్షయు సాధ్యములాయని ఆశ్చర్యము దోహకమానదు. ఆహవాభూమిలో సిక్కు లింతవరకును జూపెడి శౌర్య ధైర్యప్రతాపములు అప్రతిమానములు. అట్టివారు నేడు అహింసాపథమునందు తమకు గల దృఢ విశ్వాసమును నిదర్శనపూర్వకముగ దెలిపి ప్రపంచమునకు దిద్దిమ గొలుపగలిగిరి. ఎట్టి కోపకారణమున్నను, అహింసా వ్రతదీక్షనుండి అణచుత్రిమయినను తొలగవలదని, వారినాయకులు శాసించియుండెరి. ఆయుత్తరువు నుల్లంఘింపకుండ వారు ప్రవర్తించుచున్నారు. ఇటీవల కృపాణముల ధరించిన అకాలీలు గురుద్వారాకు వెడలెడ మని బయలుదేరగ, గురుద్వారా ప్రబంధ సంఘమువారు వలదని మందలించిరి. మతసంబంధ మగుచిహ్నములను ధరించినను అహింసా వ్రతమునకు భంగము కలుగునని వారు ఊహించి, ధర్మనిష్ఠను కాపాడిరి. వందలకొలది అకాలీలు గురుద్వారమునకు అనుదినమును బయలుదేరుచునేయున్నారు. పోలీసువారు అడ్డగింపగనే, వారు ఆవ్రదేశమునందే ఆసీనులై యుందురు. అట్టివారిని చెదరగొట్టుటకు లాఠీల ప్రయోగము గావించబడుచున్నను, ఎంతటి దారుణముగు దెబ్బలుతగిలినను వారు తమ స్థానమును వదలక మూర్ఖపోవుచున్నారు. నిరాయుధులును, మతిబద్ధులు నగుభక్తులపై దౌర్జన్యము ప్రయోగింపబడినపుడు, వారు గురుదేవుని నామము నుచ్చరించుచు సొమ్మసిల్లిపోవుచున్నారు. అంతియగాని మరల నెట్టి ప్రతిక్రియకు గడంగుటలేదు. ఆహవానిపుణు లగు సిక్కులు, దౌర్జన్యము నింతటి ధైర్యముతో భరించుట జూడ, నిజ ధైర్యము దేనియందు గలదో వ్యక్తమగును. హింసకు హింసను ప్రయో

గించుటలో, ధైర్య మంతగ లేదు. హింసకును ధైర్య సైన్యములు కొంతవర కవసర మయినను, హింసకు బూ నెడివారు బాహ్యోః కరణములను విశేషముగ నమ్ముకొనుచున్నారు. అవి చేత లేకున్న పారిపోవుచున్నారు. ఓటమి గని గెలుపుగాని బాహ్యోపకరణములపై నాధారపడియున్నదిగాని, ఆత్మబలముపై నాధారపడుటలేదు.

అహింసా సాధనము నుపయోగించెడివారు ఆత్మబలము నాధారము జేసికొనుచున్నారు గాని బాహ్యోపకరణములనుగాదు. ఇందుకు జీతేంద్రియత్వమవసరము. అత్యంత ధైర్య సైన్యము లవసరము. ద్వేషముగాక ప్రేమయవసరము. హింస ద్వేషమును పెంచును. ఓడినవారి హృదయమునందు ద్వేషము ఎల్లపుడును రగుల్కొనుచుండును. తన శత్రువును మరల జయించుటకు ఎంతత్వరలో నవకాశము చిక్కునోయని వారు యోచించుచుండురు. అహింసాధర్మానుష్ఠానపరు లటుల గాక, ప్రేమచేతనే తమ శత్రువును జయింపజూతురు. దుర్మార్గతన ప్రేమచే జయించుటచే ద్వేషమునకు తావుండదు. బాధపడినవారు ఎక్కుడు పరిశుద్ధు లగుదురు. మాల్నియరహితు లగుదురు. బాధ పెట్టినవారి హృదయము కరగి, పశ్చాత్తాపము వారి నావహించును. ఇరుపక్షులవారికిని పిమ్మట గలిగెడి సఖ్యమును, వారిమధ్య జనించెడి ప్రేమయు శాశ్వతమై యుండును. అహింసాసాధనము ప్రపంచము నానంద సాగరమున నోలలాడింప గలదు. గాంధీమహాత్ముని యుపదేశము ఆచరణసాధ్యము గాదనియు, ఇహలోకమునకు బనికిరాదనియు, సామాన్యమానవ కోటి కది దుస్సాధ్యమనియు ఆక్షేపణ జేసినవారు అకాలీల మార్గముల నించుక పరిక్షించిన సత్యమును గ్రహింపగలుగుదురు. అకాలీలు సామాన్యులు గారా? వారిలో పలువురు విద్యాధికులును గారు. అట్టివారు ఋషిపుంగవులు చూపదగిన ధర్మ నిష్ఠను జూపగలుగుట విశేషము గాదా? గాంధీమహాత్ముని నిదర్శన మొక్కటియు, పలువురు మహాత్ముల నుద్భవింప జేసినది. మహాత్ముడు కారాగృహమున తప మొనర్చుచున్నను, అతని యుపదేశములను స్వయముగ నాలకించెడి భాగ్యము ప్రజల కిప్పుడు లేకున్నను, అతడు వెదజల్లిన ధర్మ బీజములు మొలకెత్తి చిగిచ్చి పుష్పించుచున్నవి. మహాత్మునికి ప్రజలహృదయము తెలియ దనియు, సాధ్యాసాధ్యత తెలియదనియు నిరసించెడివారు, సత్య మెవరు కనుగొనిరో పరికించుట ధర్మము. ప్రతి మానవుని హృదయమునందు ధర్మబీజములు గలవు. అవి సరియగు పరిస్థితులలో వికాసము జూపును. మహాత్ముల సందర్శనము వలన ఇట్టి లాభము గలుగు చుండును. వారిసంకల్పబలము అద్భుత కార్యములను ప్రేరేపించును.

అకాలీలు చూపగలిగిన ధర్మాసక్తి ఎల్లరు జూపుటకు సాధ్యమగును. హిందూదేశమంతయు అహింసా వ్రతానుష్ఠానమును నిష్కర్షగ కొనసాగించిన, ప్రపంచసంతోభ మాగిపోవదా? ఆనందము వెల్లివిరియదా? నిజసాభావత్వము నెలకొనదా? చర్మచక్షువుల కిట్టి మహత్సత్యము పొడగట్టక పోవచ్చును. కాని, ధర్మమార్గమునందు అభివృద్ధి గలిగినకొలదియు, సత్య, అహింసా సాందర్యము నిజతేజముతో బ్రకాశించును. హిందూదేశము ప్రపంచమున కొనగవలసినసందేశ మిదియే. గాంధీమహాత్ము డీదేశమున నవలరించిన కారణమిదియే. స్వరాజ్యసిద్ధికి అహింసాసాధనమును తాత్కాలికముగ నుపయోగించినను హిందూదేశము లోకకళ్యాణమునిమిత్తము దీనిని వెదజల్ల వలసిన ఆవశ్యకత ఎంతయేని గలదు. లోకోత్తరపురుషు

డుద్భవించినందులకు ఫలముగ అతనియుపదేశబలమువలన హిందూదేశము ఇక్కార్యమును సాధింపగలుగుననుటకు సందియములేదు. ఈసందర్భమున లాభ అను అసిస్టెంటు పోలీసు సూపరింటెండెంటుకును, పండిత మాలవ్యాగారికిని నడచిన సంభాషణనుజదువుట మిగుల లాభకరము. అకాలీలు అహింసా వ్రతము ననుష్ఠించుచుండ అధికారులు ఇంతటిబలమునుబ్రయోగించుట కవసరమేమిగలిగెనని, మాలవ్యాగారు లాభ గారి నడిగిరి. యూరపునందుగూడ గుంపులను చెదరగొట్టుటకు దౌర్జన్యము ప్రయోగింపబడునని లాభ గారు సూచించిరి. మాలవ్యాగారిందుకు బదులుజెప్పుచు, యూరపునందు గుంపులు దౌర్జన్యమునకు మరల దౌర్జన్యము నుపయోగించెదరు, అకాలీ లటుల గావించుటలేదే యని తేటపరిచిరి. ఇందుల కాయుద్యోగి మారుబలుకుచు “హిందూదేశమునందు దప్ప మరియొకదేశములో నెక్కడను ఇట్టిసంగితిని ఆనగ దౌర్జన్యరాహిత్య మార్గము సాధ్య మగునని నే నూహింపజాల” నని ఆశ్చర్యము గనుబడినటుల, ట్రిబ్యూను పత్రికా విలేజకుడు దెలుపుచున్నాడు. అహింసావిజయమునకును, అకాలీల అద్వితీయజీతేంద్రియత్వమునకును ఈయొప్పుదల యొక్కటిజాలదా? లాభ గారికి గలిగిన ఆశ్చర్యమే పాశ్చాత్య ప్రపంచమున కంతకును గలుగదా?

ప్రపంచచరిత్రయందు, స్వక్తులు కొందరు అత్యనిర్వహణము కొరకు పలువిధ బాధల నొందిన నిదర్శనములు గలవు. అట్టివారు ఆయాదేశములలో వేరువేరుతాబ్దములందు ఉద్భవించుచుండెరి. కాని అకాలీలవలె వందలకొలది దౌర్జన్యరాహిత్యము నవలంబించి ఈరీతిన బాధల ననుభవించిన నిదర్శనము గానరాదు. అకాలీలు పొందిన బాధల నన్నిటిని ఇట వివరింపబనిలేదు. అనుదినము ప్రచురింపబడెడి వృత్తాంతములందు గనుపించుచు, మూర్ఖులువరకు దెబ్బలు దినుచు తమస్థానమునుండి కదలకుండుట ఎట్టిదో యూహించిన, అందలి సందర్భములను గ్రహింపవచ్చును. తా మిట్టి దౌర్జన్య ప్రయోగమునకు బూనుకొనుట, తమకు ఎంతయు, ఇష్టము లేనిదని యనియు, హింసకు ప్రతిహింసను ప్రయోగింపక నెమ్మదిగ బాధల ననుభవించువారిని కొట్టుట తెల్లవారిపని గాదనియు, లాభ గారు పండిత మాలవ్యాగారితో బలికెడుట ట్రిబ్యూను పత్రికలో సూచింపబడెను. ఈ వాక్యముల బట్టి హింసాసాధనపు నిష్ప్రయోజకత్వము బోధపడుటలేదా? నిరాయుధులను, బాధించువారు కొంతకాలమున కయినను పశ్చాత్తాపము జూపి, తమ కార్యమును విరమింపక మానరు. తుదకందుచే అహింసకు విజయము గలుగకతప్పదు. ఈ విజయము, గాంధీమహాత్మునివిజయ మని చెప్పవచ్చును. పంజాబులో కొంతకాలము క్రిందట మార్షలు లా సమయమున ప్రజలు గనుబడిన భీతికిని, ఇప్పుటి సైన్యమునకును భేదమును గమనించిన, ఆత్మబల మెంతటికీ క్రిందించినదో కనుగొనవచ్చును. పంజాబునకు ఆపదలు గలిగినపుడెల్లను పండిత మదనమోహన మాలవ్యా గారు వెడలి, వారికి ధైర్యమును పురికొల్పుచు, ఆర్తత్రాణపరాయణులుగ మెలగుచుండిరి. ఈ మారుగూడ, మాలవ్యాగారు వెడలి, విపదంబుధిలో మునిగియున్నవారికి తోడునిడుయై పని జేయుచున్నారు. ఇట్టి శాంతిదూతసహాయము నయినను అధికారులు బడయక, గురుద్వారాకు వెడలగూడదని వారి నాటకంపరచిరి. నిషేధపు ఉత్తరువు నయినను చూపవలయును, లేక తన్ను అరెస్టు అయినను చేయవలయునని మాలవ్యా గారు నాయిబ్ తహశీల్దారు సర్దారు షర్ సింగుగారిని

కోరి. కాని, నోటివాక్యమే ఉత్తరువనియు, మాలవ్యా గారి వి తా ము ముందుకును బోనియమనియు, అరెస్టు అయినను జేయమనియు, సర్దారు వర్సింగుగాను నడిచిరి. ఇట్టి ప్రవర్తనము నేమని పిలువవలయునో యూహించవలగును. అహింసాధర్మమునకు నిరుపమాన మగు విజయము గలిగినది. అకాలీలకు ఆహారపదార్థములను పంపి సంకులకు గ్రామసులనుగూడ బాధపెట్టుట పాడి గాదనియు, తమవలె అందరును అహింసను నిష్కర్ష గ నవలంబించురోలేదో శిక్షణలమనియు, శివో ముఖి కమిటీవారి ప్రయత్నములకు భిన్నముగ గ్రామ ములలో అల్లరి జరిగినచో అందుకు ప్రభుత్వమే బాధ్యత వహించవలసియందుననియు, ఆకమిటీ వారు ప్రకటించిరి. ఈసంగతిని పంజాబు అధికారు లెంతవరకు గ్రహించి పనిచేసెనో తెలియదు. ఇంతవరకును అహింసకుగలిగిన విజయమునకు భారతవర్షము హర్షము జెందవచ్చును. కేవలము అకాలీలను అభినందించుటలో వారి ధర్మము పూర్తిగాదు. వీరివలె ఎల్లరును సత్య, అహింసా ధర్మములను వదలక పాటుబడినపుడే, స్వీయగౌరవ మును, దేశగౌరవమును కాపాడగలుగుదురు. ప్రపంచ దుఃఖమును బాపి, లోకకళ్యాణమును చేకూర్చు గలుగుదురు.

“సర్వాభివృద్ధులకును గాంధీ పరమశత్రువు”

ఆకలేక మద్దెల యోడు అనునటుల, స్టేటు కౌన్సిలు సభలో సర్. విలియం విక్ శెంటుగారు ప్రధానమంత్రి ప్రసంగమును సమర్థింప జాలక, “రాజకీయాభివృద్ధికిని, పారిశ్రామికాభివృద్ధికిని, ఇంతయేల దేశమునందలి సర్వాభివృద్ధులకును గాంధీయంతటి పరమశత్రువులేదని నేను ఇదివరకు చలుచూరు జెప్పియుంటిని. ఇప్పుడు ఆసంగతినే మరల చెలుపుచున్నాను” అని పెద్దపెట్టున యటచిరి. గాంధీదేశమునంతను పాడుచేయగ సర్. విలియం విక్ శెంటు, సర్. మైకేలు ఓడ్డయరు, మొదలగువారు ఓట్లెచ్చిరిగాబోలు. ఎటులయిననేమి విక్ శెంటుగారు తన కడుపుమంటను తీర్చుకొనిరి. నిరాకరణపక్షమువారిని దిట్టుటలో, విక్ శెంటుగారు తడుదిట్టలు. రీడింగు ప్రభువుగారును నిరాకరణపక్ష మువారిని దిట్టుటలో తమ ప్రసంగమును నింపిరి. శాసనసభ్యుల దృష్టిని ప్రధానమంత్రి ప్రసంగము నుండి నిరాకరణవలంబుల చెడ్డతనమువంకకు ద్రిప్పుట “శేషంకోపేనపూరయేత్” అను సూక్తి కనుగుణముగ నున్నది ప్రధానమంత్రియవన్యాస మందలి వాక్యములు స్పష్టముగ గనుపించుచుండ, విక్ శెంటుగారు ఇతరుల దిట్టి ప్రయోజన మేమి? “హిందూదేశపు బ్రహ్మరు తమ వంశములవారికి తరతరములవరకు చెందజేసెన” మని లాయడు జార్జిగారు పలుకుటలో సర్గ మేమి! ఇందు స్వపరి పాలనము నొసగెడి సూచన గనుపించునా? “భార తీయులు పార్లమెంటుసభ్యులుగ నేమి పరిపాలకుల నేమి నెంతవిజయము బడసినను, స్వల్పసంఖ్యాకు లగు బ్రిటీషు సివిలుసర్వీసు ఉద్యోగులయొక్కయు బ్రిటీషు అధికారుల యొక్కయు నాయకత్వమును సహాయమును లేకుండ వారు ఎన్నటికయినను బని చేయగల రని నేను భావింపను. 315,000,000 ప్రజలలో, బ్రిటీషు ఉద్యోగులు 1200 మంది మాత్రమే గలరు. రాజ్యాంగమున కంతకును వీరు ఉక్కుచట్టమునంటివారు. మీరు దాని మీద గట్టినను, దాని కంటగట్టినను నేను లక్ష్యపెట్టను. కాని ఆ ఉక్కుచట్టమును తొలగించెదరేని, కట్ట

డమంతయు కూలిపోవు” నని లాయడు జార్జిగారు హెచ్చరించియుండిరి. ఇందు స్వపరిపాలనపు సూచన గలదా? పరీక్ష యను పదమునందు స్వపరిపాల నపుసూచన గలదా? ఇట్టిస్థితిలో లాయడు జార్జి గారు తమ వాక్యముల నుపసంహరించికొనినటుల బహిరంగముగ చెలుపవలయును. అంతయగాని తల యూపుల వలనను, ఆభినయములవలనను ప్రయోజన మేమి? రాజప్రతినిధిగారిద్వారా అభ యము కేల కంపవలెను? దానియందు దేమని తెలుప బడెను? ఆవాక్యములను విక్ శెంటుగారుగాని, రాజ ప్రతినిధిగారుగాని ఏల బహిరంగముగ ఉదాహరించి యుండలేదో తెలియదు. నిరాకరణపక్షమువారు శాసనసభలలో బ్రవేశింతురనిగాని, ఇంగ్లండుతో సంబంధము తెంపుకొందురనిగాని, విక్ శెంటుగారి తో నెవరు చెప్పిరి? వీరిని ఆధారకరుచుకొని విక్ శెంటుగారుగాలిలో మేడలు గట్టిరి నిరాకరణపక్ష ము వారిని ప్రజలను సరించుట లేదని ఒకచోట చెప్పె దరు. వేరొకచోట వారిని అనేకులు అనుసరింతురని యు, వారిపలుకుబడిని విచ్చిన్నము జేయవలయునని యు ఇంకొకమారు చెప్పెదరు. ఇంకలో ఏదినిజము? అసమ్మతితీర్మానమును గావించుచో, ఇంగ్లండులో హిందూదేశముపై ద్వేషము గలుగునని సర్. విలియం విక్ శెంటుగారు మందలించిరి. నిజమాడిన నిష్కర మగుచో, ఇక మితవాదులు చేతులు ముడు చుకొని కూర్చుండవచ్చును. అధికారులచర్యలను నుతించుచు కాలము గడపవచ్చును. సర్ బినోది చంద్ర మిత్రుగారును, సర్ డి. వాచాగారును, సర్ మెనక్స్ దాదాభాయిగారును, మెత్తపక్షి రాజ ప్రతినిధి, విక్ శెంటుగార్ల సమాధానముతో ఎల్ల రును సరిపెట్టుకొనవలయు నని కోరిరి. ఇట్టిస్థితిలో స్టేటుకౌన్సిలు సభయందు తీర్మాన మోడిపోవుట వింత గాదు. గాంధీమహాత్ముడు దేశమునకు శత్రు వో, ఆపన్నివారకుడో ప్రజలకు తెలియను. విక్ శెంటుగారి దూషణమును ప్రమాణముగ గైకొనెడి వారుండబోరు. కాని, ఇట్టిదూషణములతో సరి పెట్టుకొనిపోయెడి శాసనసభ్యుల దృక్పథము మాత్రము వింతను పురికొల్పుచున్నది.

సామ్రాజ్యశాసనసభ : అగ్నిహోత్రిగారి అనన్యుతీర్మానము నామోదించుట

సామ్రాజ్య శాసనసభలో ప్రధానమంత్రి ప్రసంగమునకు అగ్నిహోత్రిగారు రుపపాదించిన అసమ్మతితీర్మానము రంగాచార్యుల గాంచే సవ రణ చేయబడినదీనిని అధికసంఖ్యాకులచే నామో దింపబడెను. 48 మంది అనుకూలముగను, 34 మంది ప్రతికూలముగను ఓటుజేసిరి. సి. యస్. సుబ్రహ్మణ్యంగారి తీర్మానము నెదిరించుచు, లాయ డుజార్జిగారివంటి రాజ్యాంగ వేత్తలకు కోపము దెప్పింపవల దని విన్నవించిరి. వీరింకను చక్కని హిత మొసగిరి. మన కింతవరకును ప్రసాదించిన సంస్కరణవిధానమును మననుండి కలిగినది గాదు. అది మరియొకరిచే దానపూర్వకముగ నీయబడినది. ఈ దానము కొన్ని షరతులకు లోబడినది. అట్టి స్థితిలో దాతయొక్క ప్రసంగముతో పోరాడిన లాభ మేమని సుబ్రహ్మణ్యంగారు చేసినప్రశ్న సత్య మునే చెలుపుచున్నది. పుణ్యానికి పుట్టెడిచ్చిన పిచ్చకుంచెమని పోరాడిన సామ్యమున, అనుగ్రహ పూర్వకముగ వరములను సంపాదించినవారు నోరు మెదల్చకుండుటయే కర్తవ్య మని సుబ్రహ్మణ్యము గారివాదము బట్టి గ్రహింపవచ్చును. అగ్నిహోత్రి గారి తీర్మానమునకు బదులుజెప్పుచు స్వపరిపాలన మును బలముచేత నయినను సంపాదించవలెను, లేక పార్లమెంటు సభవారి యనుగ్రహమువలన నయినను, రావలెనని, సర్. విలియం విక్ శెంటు

గారు నడిచిరి. ప్రజలకు జన్మస్వత్వముగలచే, స్వపరి పాలనము వారికి లభించి తీరు నను సామ్యము విక్ శెంటుగారు అంగీకరింపరని విదితమగుచున్నది. లాయడుజార్జిగారి ప్రసంగము వోటరుల ఎన్నిక హక్కులను తొలగించుచున్నదని వెనుక సూచించ బడెను. రాజప్రతినిధి, సర్. విలియం విక్ శెంటు గారి యవన్యాసములను అట్టి సందర్భమునే బల పరుచుచున్నవి. నిరాకరణవలంబులు శాసనసభ లలో బ్రవేశించునెడల, సంస్కరణములు రద్దగు నని, విక్ శెంటుగారి ప్రసంగము స్పష్టముజేయు చున్నది. సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి వారి కిష్టములేదని గూడ వెల్లడి గావించుచున్నది. హిందూదేశము స్వరాజ్యమునకు తగియుండలేనట. తుమ్మి న ఊడిపోవు నిట్టి సంస్కరణములతో దేశమునకు పని లేదు. ఇంకను సంస్కరణములు గావలసిన వారు, వానిని కొ గి లించు కొన నిండు. అట్టివారినే అధికారులు అనుగ్రహింపనిండు. వారిదూషణములను గాని, అనుగ్రహములను గాని ప్రజలు పాటించ నక్కరలేదు. దయాధర్మముగ నిచ్చిన భీక్షవలన, ప్రజల కెన్నటికిని శాశ్వతప్రయో జనముండదు. ఏ నిముసమున దానిని లాగుకొం దురో యని వారు భీతిల్లుచునేయుందురు. స్వరాజ్య మును దానముగ నిచ్చుటకు వీలులేదు. అది ప్రజల జన్మస్వత్వము. స్వరాజ్యము ప్రజలయందే గలదు. దానిని పొంద నిశ్చయించినవారు పొందగలుగు దురు. విక్ శెంటుగారికి, పశుబలప్రయోగముపైనను లేక పరుల దయాధర్మముపైనను ఆధారపడియుం డుటయుమాత్రమే స్వరాజ్యసాధనములుగ దోచు చున్నవి. హిందూదేశమున కింకొక సాధనము గలదు. అది ద్వారన్యరహితసహాయనిరాకరణము. దీని నుపయోగించి, హిందూదేశము ఇష్ట కామ్యార్థసిద్ధి బడయగలుగు. ఈసాధనము తప్పక విజయమును సమకూర్చును. పాశ్చాత్యదృష్టికల విక్ శెంటు గారికి గాని సుబ్రహ్మణ్యంగారికి గాని, ఇతరశాసన సభ్యులకుగాని, ఈసత్యము గోచరింపక బోవచ్చు ను. కొంతకాలమునకు వాచే, బాని నంగీకరించె దరు. పరమశత్రు వని భావింపబడెడి గాంధీని పర మోపకారియని విక్ శెంటుగారే అంగీకరింపవలసిన తరుణ మాసన్న మగును. విక్ శెంటుగారు తమ మనోభావములను స్పష్టముగ వెల్లడించినందుల కెంతయు వంద్యులు. వారి నుడువులు, స్వధర్మాను స్థానమునకు ప్రజలలో విశేషప్రోత్సాహము గలి గించుగాక!

మించలపాడుకాల్పు

పల్నాడులో మించలపాడులో జరిగిన కాల్పు నగురించి, విచారించి రిపోర్టుజేయుటకు విచారణ సంఘమును నెలకొల్పవలయు నని, పి. వెంకట సుబ్బారావుగారు రాజోపుమదరాసు శాసనసభలో తీర్మాన ముపపాదించురు. ఇంతకాలమునకు విచా రణసంఘమును నెలకొల్పిన లాభ మేమియుండును? విచారణసంఘముల ఫలితములు ప్రజల కనుభ వైక వేద్యములే. ఇటులనే 144 శ్లోను ప్రయోగ మునుగూర్చియు, రాజకయ నిర్బంధితులను జయి లులో జూచెడివిధమునుగూర్చియు, విచారణజేయు టకు సంఘముల నేర్పరుపవలయు నను తీర్మానము లుపపాదించబడును. నిరాకరణవలంబులకేసులలో శిక్ష లెంతవరకు న్యాయములో కనుగొనుట కింకొకసంఘము నేర్పరుపవలయు నని మరియొక తీర్మానము గలదు. కాని ఈతీర్మానముల యుప యోగ మంతవరకు గలదో వివరింప బనిలేదు.

దేశీయ వార్తలు

గురక వాగు సంక్షోభము

ప్రబంధక సంఘమువారి విజ్ఞప్తి - ఢిల్లీ బొంబాయిసభలు

శ్రీమతి కస్తూరిబాయి గాంధీగారు

కయిరా మండలమున ప్రచారము - అమెరికా పత్రికాధిపతి రాజ్

బాబా మోతీలాలు ఘోషగారి అంశ్యసందేశము

రాజకీయ వైదిలను విడిపించు టెటులు

15 రోజులు వరుసగా హరటాలు జరుపవలెను.

కలెస్పివోట్లను బహిష్కరింపవలెను. సయ్యదు హైదరు రిజాగారు

గురక వాగు సంక్షోభము

ఢిల్లీ సౌరసభ

7 వ తేది సాయంత్రము ఢిల్లీ నగరమున బహిరంగ సభ జరిగినది. "ఆకాలిలు దౌర్జన్యమును భూమిగా త్యజించి దౌర్జన్యము తో నిలది మరల మయకములగు తిమహక్కులారకు సంఘస్థుని మొనరించుచున్నందుల కిసభవారు సానుభూతితో ఆకాలిల విభింపించుచున్నారు. రాజకీయములకు కీంపబడి చెజసాల బలో నున్న వారినందరిని కంటకే విడదల చేయించుటకు భారత రాజ్యము సాయసంఘమువారు కట్టి ప్రయత్నము చేయవలెను. అను తీర్మానము ఆమోదించబడెను. సరసాలలో నున్న రాజకీయభియ్యలను విడదల చేయించుటకు 15 రోజులు వరుసగా హరటాలు జరపవలెను. కలెస్పివోట్లను బహిష్కరింపవలెను. అటులు చేసిన ప్రభుత్వమునకు ధనము కొరతపడును భావ్యముల ధనవంక అగును. అని అధ్యక్షుడు సయ్యదు హైదరు రిజాగారు మదిచెను.

ప్రబంధక సంఘమువారి హెచ్చరిక

పోలీసు లనకసరముగ ప్రజలను చాడగొట్టుచున్నారని వారు కొట్టిన దెబ్బలకలక నిరవక కిద్దరు చనిపోయిరి. పోలీసుల దౌర్జన్యమునకు ప్రజలలో మద్రేకచుట్టె మగుచున్నది. పోలీసులు స్త్రీలనునుడ నవమానించుచున్నారు. ఇది చాల హాసకరము. ఇంతవరకును ప్రజలు కడుకాంతముగ నున్నారు. కాని అందరును కాంతనంత లని చెప్పకాముగాన మేమెన్ని ప్రయత్నములు చేసినను ఢిల్లీ గానుములలో దౌర్జన్యము కలుగుచుండల అందులకు ప్రభుత్వమునా కే బాధ్యులగుదురు. గురక వాగులోని ఆకాలిల కామాపరాధముల నందచేయుచున్నారను కట్టి ఆనమానమువైసనే పోలీసులు గ్రామవాసులను చాలబాధల పెట్టుచున్నారు. గాయములు తగిలిన సిక్కులలో 103 కి 83 మంది చనియిడి కరకు రాజధిక్తితో సయికులుగా పనిచేసినవారే. అని ప్రబంధక సంఘము వారు ప్రభుత్వమును హెచ్చరించిరి.

ధనసహాయము

గాయములు తగిలినవారు 7 వ తేది నాటికి 708 మంది కైద్యశాలలలో నున్నారు. దినమునకు 200 రూపాయలు వ్యయమగుచున్నది. ఇంతవరకు వాక్యమును సంతకు అన్యతపరు వారు మాత్రమే భరించిరి. గానంతయునుగాడ సహాయము చేయగోరడము. అని ప్రబంధక సంఘమువారు విజ్ఞప్తి నందిరి.

పండిత మాలవ్యాగారు

పండితమాలవ్యాగారు చెప్పెడు మాటిన తామేయు పని చేయుచున్నారు. 7 వ తేదీనగరము దెబ్బలుకొట్టుచుండెన వారు మానుట తలపింపవలెను. అనాడు ప్రముఖులను గూడ పోలీసులు కొట్టుచుండగా మాలవ్యాగా రుండికెట్లకు తలసెంది చదివారు మరల నలుమండి పోవుటకును ఆకాలిలనుమాత్ర మా నాడు దెబ్బలు తగులలేదు.

బొంబాయివారి సానుభూతి

ఆకాలిలపట్టి సానుభూతిని తెలుపుచు వివరముల తెలియగోరును జహంగీరు బహుంకడేజీటుగారు పండిత మాలవ్యాగారికి తంతివార్తనందిరి.

ఢిల్లీ కాంగ్రెసుసంఘసభ

ఢిల్లీ సౌరము ఆకాలిలకు చేయుల సహాయము సంతకు యి సునిష్ఠింప. దేశీయములందరును ఆకాలిలకు ఘోషపడవలెనని 6 వ తేది రాత్రి ఢిల్లీలో మండలకాంగ్రెసు సంఘమువారిచే జరుపబడిన బహిరంగ సభలో తీర్మానింపబడెను.

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

25.8.1922 వ తేదీన 19 మంది ఆకాలిలు అక్రమ ప్రజల మొనర్చినందులకు వారిపై 147 కింద కేసుచేయబడెను. వారికి చెరి 6 నెలలు కఠినశిక్ష చేయబడెను. నలువరు బిల్లాలో కత్తురుపించుటను గ్రామమున 21-5-22 వ తేది రాత్రి బందిపోటు జరిగెను. దొంగలు సాయుధులై వెళ్ల గ్రామవాసులు నివ్వెరిచెందిరి. దొంగలు సిక్కులని తెలుపబడెను. ఒక హిందువునిగూమును తొడికి కెల్లి వానిభాగ్యున కొట్టి నగలకెట్లను చూపుమని ఒక బాయిని బాధించిరి. నాడు చూపగా దాని నెట్లై కొని పోయిరి. గ్రామ వాసులలో నొకరికి దొంగలలో నొక నికి నొక గాయములు తగిలెనని తెలిసినది. దొంగిల జరిగిన యంతికవ్యపై నొక కృపాచి బియ్యము ఒక సిక్కుకచ్చియును కనబడెను. దొంగలలో ఆకాలిలు కల గ్రుంకు పెట్టెను నానిపోయిరి ఒక సిహాయి 25.8.22 వ పోలీసులకు తెలిసెని ప్రకటింపబడెను.

శ్రీమతి కస్తూరిబాయి గాంధీగారు

దేశారాధనము

మాతా కస్తూరిబాయిగారు సుబర్బత్రికశ్రమము నుండి కయిరా మండలముకు వెళ్లిరి. ఆ మండలమునందు ప్రతిగ్రామమునకును వెళ్లి బోధింపవలసి. నిర్వాణవిధానమును శ్రద్ధగా కొనసాగింపవలెనని జానపదుల హెచ్చరించెదరు. కాంగ్రెసు విధానమును ఆమాయకులకును అజ్ఞులకును బాగుగా విశదపరచెదరు. నూజుడకుట బట్టల నేత మున్నగు గృహపరిశ్రమలను మరల ప్రారంభింపుడని ఆమె బోధించును. ఆమె ప్రచారము వపుచే ప్రారంభించిరి. మాతృవాత్సల్యముతో నామె కేయం బోధనలను భక్తితో గ్రామవాసు లపుచే అను ప్రాసమునకు తెచ్చుచున్నారు.

ఒక అమెరికా పత్రికాధిపతి

మొదలైనది నొక అమెరికా పత్రికాధిపతి భారతదేశపుస్థితులను వ్యయముగా కనుగొనటకు మనదేశమునకునచ్చి శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగారిని సందర్శించుటకు సత్కారము శ్రమమునకు వచ్చెను. ఆమె భావపటమును తీయటకును అసహాయాద్యమమునుగూర్చి ఆమెతో ముచ్చటించుటకు నాడు వచ్చెను. ఆమె కయిరాకు వెళ్లిరిని తెలిసికొని ఆమెకు సందర్శించు వసుధాలముతో నతడుగూడ కయిరాకు వెళ్లెను. (హిందూ)

బాబు మోతీలాలు ఘోష

విజయనగరం సాయంత్రం విక్టోరియా మెమోరియలులో సమావేశమై జాతీయనాయకు డాక్టర్ ఘోషగారు మరణించి కందులకు విచారము ప్రకటించుచు వార్తాపత్రికలవ్యాసా ఘోషగారి బిటుంబమునకు తరుసానుభూతి తెలుపుటకు తీర్మానించిరి (తింత్రివార్త)

అంధ్రమహాసభలు

గుంటూరునుండి అంధ్రరాష్ట్రముకొరకు సంభాకా క్యవర్తి మాక్రేనిది తంతివార్త వెంపుచున్నారు. జల్లాకాంగ్రెసు సంఘముల కార్యదర్శులు చెండు ప్రతినిధుల కట్టిలను తయారుచేసి ఒకటి సవ్యాసంఘమువారికిని మరొకటి గుంటూరు నందలి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ కార్యాలయమునకును త్వరలో పంపవలెను. రాష్ట్రీయ కార్యసంఘసమావేశము చిట్టాకులో 22 వ తేది మధ్యాహ్నము జరుగును. చందాబు చెల్లిం చనివాళ్లందరు చందాల చెల్లించి ప్రతినిధులుగా గావూరుకు.

దేశీయ ప్రార్థన సమావేశము:— కేపు (ఆవాది) పెరంబూరిలో రాధువాచారియార్ వీధి 15 నెం ప్రార్థన గృహమున విద్యార్థులకు 6 గం ప్రార్థనతర్జుతి సమావేశమగును ఆసాయంకాలమే 6 గం ప్రార్థనసభ జరుగును. మునిశ్వరయ్య.

శ్రీసంగితశాల-గానసభ:— ఈ నెల 10 వ తేది ఆదివారమునాడు సాయంత్రము 6 గంటలకు వార్తాపత్రికను ఆర్కివయనువీధి వై. ఎం. సి. వి. స్కోల్ హాలులో సంగీతరత్నం అమ్మల కళింభానుగారి గానసభ జరుగును.

వర్తకవిషయములు

మృదాసు - మారకపు రేటు
ఎక్స్‌చేంజి
బాంక్ టెల్లిగ్రాఫిక్ బ్రాన్సుఫు 17/82 పెన్సి
బాండ్‌మారు (ద్రాఫ్టులు) 15 9/16 పెన్సి
బిడెను డిమాండు (ద్రాఫ్టులు) 15 28/82 పెన్సి
బాండ్‌కామగోలు రేటు }
మాడు నెలనాయిదా (ద్రాఫ్టులు) 15 7/8 పెన్సి
చదునెలల వాయిదా (ద్రాఫ్టులు) 16 1/16 పెన్సి
కలకత్తా మార్కెటు
కలకత్తా సెప్టెంబరు 8 కుక్‌వారము
కత్తి:— తెంగాలు నాగభూరు 46 1/4
దబ్బాకు 380
కపారాం 12/8
కనకవారి:— ఆంగ్లో ఇండియా 367
యన్. యల్. కేపు 86
నాపురా 46 1/4
మారకపు రేటు
ఎక్స్‌చేంజి, బాంక్ టెల్లిగ్రాఫిక్ బ్రాన్సుఫు 15 19/82 పెన్సి
డిమాండుబిల్లులు—15 5/8 పెన్సి
బొంబాయి - మేరుమార్కెటు.
బొంబాయి సెప్టెంబరు 8 కుక్‌వారము
సాయంత్రం మరునాటి వాటాలధరలు యాగిందినిధనము
వినియోగించెను. రూ. ఇండియాను బ్రిటింగు 202
అసామదాదాద అద్వాక్సు 3000 ఇండియా మల్వా 592
బొంబాయి కాటక్ 1040 బొంబాయి బెయింగు 2988
బొంబాయి బెయింగు 1452 బొంబాయి బెయింగు 762
నెల్లూలు ఇండియా 4610 పెంపరి 957
నెంపరి 770 బొంబాయి బాండు 2140
కొలబు బాండు 2140 బొంబాయి బాండు 2140
కెనెంబు 472 బొంబాయి బాండు 2170
కెనెంబు 2170 బొంబాయి బాండు 2170
బెనింగు 1970 బొంబాయి బాండు 2170
పబలుభాయి 1210 బొంబాయి బాండు 2170
ఇతరవాటాలు
కాటామార్కెట్—రూ 810
కాటా మరన అందు స్త్రీలు (ఆర్డినరి) 55
" " (డిప్లొ) 198
కాటా బియ్యము మిల్లు—27 1/2
నెల్లూలు బాండ్—88
కాటా బాండ్—15
మారకపు రేటు
సెప్టెంబరు 6 కుక్‌వారము
ఎక్స్‌చేంజి:— బాంక్ టెల్లిగ్రాఫిక్ బ్రాన్సుఫు 15
[9/16 పెన్సి
డిమాండుబిల్లులు—15 19/82 పెన్సి

అజ్ఞేర్ణ మునకు పనికివచ్చునది

దయచిన్
అజ్ఞేర్ణము ఎంతకాలమునుండి యుండినను, ఈ దయచిన్ వ్యాధిని నిర్మూలించును. బాగుగ పరిశోధింపబడినట్టియు, అనేక సందర్భములనుండి ప్రతిస్థము లని పరిగణింపబడుచున్నట్టియు మూలికలతో సేమగును. తియారు చేయబడినది. వలుమారు మూత్రమునకు వెడలవలసిన పనియుండదు. మూత్రములోని తీవ్రపరిమాణమును తగ్గించును. దీనిని కొంతకాలము తీసికొనినతరువాత, మంచి యూరోగ్యము కలుగును. సీసా రూ 4-8-0
శ్రీకృష్ణన్ బ్రదర్స్,
323, తెంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

విదేశ వార్తలు

గ్రీకులకు సంగ్రామము

తురుష్క విజయము

గ్రీకు సర్వసేనాని పట్టుకొనబడుట

లండను, సెప్టెంబరు 7:—గ్రీకు సర్వసేనాని తియసు ట్రీకుపినుగాను మరీ యింకనుండి సేనానామమును ఆలోచనామందిరమున ఖయిదీలు గా పట్టుకొనబడి రని అంగారా వార్త దెలుపుచుండెను. తురుష్క ఆక్రమణము స్పష్టము నమీపించుచుండెను.

గ్రీకు తుదిరంగము

లండను, సెప్టెంబరు 7:—స్మిర్నాకు వెలుపల గ్రీకులు తుది పోరాటమున నిలుచుటకు ప్రయత్నముల నొనర్చుచుండెరి. ఈ పట్టణమును కాపాడుకొనుటకు పన్నాహముల గావించుచుండెరి. మనసా, కాపాటా పట్టణములు తగుల పట్టెడివని వెలియుచున్నది. స్మిర్నాలోని తురుష్క కేసులు వ్యాంతును బ్రిటిషు కాకలు రక్షించుచుండెను.

గ్రీకులు ఆసియా మైనరును విడిచుట

లండను, సెప్టెంబరు 7:—తాత్కాలిక కండ్లి మొదలగు బహిష్కరణల ఆసియా మైనరును వదిలివేసిన నని గ్రీకు ప్రభుత్వము వారు మిత్రమండలి కెరిగించెరి.

దారిద్ర్యము జలసంధివద్ద ఆసియా తీరమున చాల జిల్లాలను గ్రీకులు వదిలివేసిరి. ఈ ప్రదేశములందు కాంతిని కాపాడుటకు తురుష్క సామంతులను పంపించెను.

వెంటనే తాత్కాలిక సుధిక అంగీకరించినయెడల గ్రీకు లాసియా మైనరును వదిలి వేయుటకు సిద్ధముగ నుండిన మిత్ర మండలివారు అంగీకారప్రత్యుత్తరమును దెలిపిరి.

గ్రీకు సర్వసేనానిని పట్టుకొనుట వివరములు

గ్రీకు పట్టణములకు నాతిసమర్థ సాధికత యగు ట్రీకు పనుగాను మరీ చాలమంది సేనానామమును సెప్టెంబరు 7 నుండిన పట్టుకొనబడినది ఆంగారా వార్త దెలుపుచుండెను. వీరు కెమలిన్సు ప్రధాన కాకలుల నుండి గొట్టబడిరి. వీరి నన్నట్లు కెమలిన్సు వారి ఆధీనముగా నుండెను.

ట్రీకు పనుగాను తురుష్కులచే పట్టుకొనబడినవారితో మాడుదినములకు స్వస్తిసానిగ నిలుచుటచేసెనని దెలియుచున్నది. గ్రీకులందు వ్యాపించిన కలహము గందరగోళము ఇందువలన వెలిసినది.

కెమలిన్సు పట్టణములు సరికిలి జేరుట

కెమలిన్సు పట్టణము సరికిలి పట్టణమున జేరెను. ఎదుమిడి పట్టణమును పట్టుకొనిన తరువాత 22000 గ్రీకు సైన్యము స్మిర్నా వైపు ప్రయాణమై జరిగెను. కొలదిదినములలో సేనానిచ్చట చేరవచ్చును.

వెనిసుసమావేశము

సెప్టెంబరు 15 వ తేదీ తరువాత సాఫ్ట్ మైనరిటీస్ లో వెనిసు సమావేశము జరుపవలెనని ఇటలీ ప్రభుత్వము వారు తెలిపిరి.

కాంస్టాంట్ ను రాజు

గ్రీకు సాఫ్ట్ మైనరిటీస్ కాంస్టాంట్ ను రాజుగా రహస్యముగా ఏర్పాటుచేసి ఎచ్చటికో జని రని పాకిముండి రాయబడు విలేఖనుకు తెలిపెను.

స్మిర్నా పరిస్థితులు

స్మిర్నా, సెప్టెంబరు 7:—ఇచ్చట పరిస్థితులు విషమము గుర్తున్నవి. అప్పుడే చాల బ్రిటిషు కుటుంబములు నౌకలయ ములలో దమనాకల వైకిజనరి. అడ్మిరలు ప్రాకుగారు, బ్రిటిషు కుటుంబములతో చాల వ్యక్తనాకల దెప్పించెను. ఈ నౌకలలో సురక్షితముగా చేరుటకు గాను చుట్టును ద్రోహముల నుంచెను. పరాను ఇచ్చట యింకను ప్రభుత్వముల వారు తమ నౌకల సిద్ధముగ నుంచుటకు గా స్మిర్నాలోని తమ దేశీయులలో మగవాండరును వలంటీయరు కుటుంబమున జేరవలెనని సత్తను జేసిరి. గ్రీకునుండి, వెనిజిల్స్టు పక్షనాయ కులక్రింద గ్రీకు పట్టణములు స్మిర్నాకు చేరెను. అందుచే తురుష్క ప్రభుత్వమునకు సాఫల్యము వీలగు నని నమ్ముచున్నారు. వి. గిలపరాను నౌకాదళ విరాట్రి జేరును. బాధకులకు సహాయ మొనర్చియెడల చిక్కులు సంభవించు నున్నవి.

జలసంధుల సమస్య

లండను, సెప్టెంబరు 7:—అనటోలియా యందు తురుష్క ప్రభుత్వమునకు జలసంధుల సమస్య, కాంస్టాంట్ నోపిలక సమస్యను కన్నా స్పష్టమితిమండలి నెమర్కొనెను. ఈ విషయము ఇదివరకునుండియు బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారలలో

చెన్న పురి ఆంధ్ర నభ

పునర్నిర్మాణము మాసవిరాళములు.

బ్రహ్మేశ్ వావిళ్ల వేంకటేశ్వర శాస్త్రి గారు 6 నెలలవరకు నెలకు 10 రూపాయలు మాసవిరాళము నొసంగి నయతో సంగీకరించిరి.

ఇంతవరకమరిన మాసవిరాళముల మొత్తము రు 117-0-0 లు

చింతించుచున్నాము. ఈ విషయమును గూర్చి ఆంధ్ర నామక ప్రతికల చర్చించుచుండెను. జలసంధులను కాంస్టాంట్ నోపిలక తురుష్క ప్రభుత్వము తిరిగి పట్టుకొనబడినది పరాను పత్రికలు కొన్ని బహిష్కరణముల దెలుపుచుండెను. కాని విజయమందినవారితో తురుష్కులదెలుపు కఠినమరతులను గురించి పరాను వారు గూడ కలకర మందుచుండెరి. సహాపాతులకు తురుష్క సామాజ్యము లిట్లు ఎంతెంతటి వారికి వ్యతిరేకము లేదు. విరోధావాదుల తురుష్కులకు ముందే ధూమి నొసగరా దనియు జలసంధుల స్వాతంత్ర్య ముండవలెననియు, క్రైస్తవుల రక్షణకు భూమి గాక లేనదియు ఆంధ్ర ప్రతికలు దెలుపుచుండెను.

బ్రిటిషు సేనలు

స్మిర్నా యందలి బ్రిటిషు సేనలకు బ్రిటిషు నౌకాదళము మాట్లాడు కేర్పయ్యెడెని లండను నందు ప్రకటించబడెను. స్మిట్లెండు, హాలండు దేశీయుల రక్షణను గూడ గాంచుచుండెరి. అవసరమైనయెడల గ్రీకులకు గూడ సహాయ మొనర్చుదు. మాట్లాడుచున్న వ్యవస్థలను కాంస్టాంట్ నోపిలక నకు జరిగెను. కాని వీరికిని వైరిక యత్నములకును సంబంధము లేదు. స్మిర్నాలోని సమస్యలో చాలవరకు లండను నందు ఇష్టమున కేర్పయ్యెడెని.

అవసరమైతినర్త సమావేశము

లండను, సెప్టెంబరు 8:—సమీప పోరాటమును గురించి చర్చించుటకు ఈ సమయం జరిగిన బ్రిటిషు మంత్రుల అవసరము జేరమున పార్లమెంటు కర్తవ్య ప్రభువు లండనునకు వచ్చెను. లాయరు లార్డ్ గార్డెన్ తీవ్రమైన పురుషోత్తము గ్రీకు పోరాటమును గురించి వివరముగ చర్చించబడెను. ప్రస్తుతము పోరాటము నావుటకు జోక్యముచున్నవారు యుద్ధము గాదని యుద్ధములకు లాభము లేదనియు, సఫలమగుచు దొంగిలించెడల మిత్రమండలితో కలసి కాని ప్రత్యేకముగాని చర్యలను తీర్చవచ్చుననియు నిర్ణయించుకొనినట్లు తెలియుచున్నది.

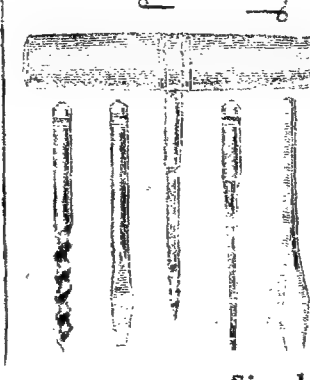
పరాను జర్నలు ఆంధ్ర సంబంధములు

నూతన దృష్టికము

లండను, సెప్టెంబరు 7:—ఇటీవల స్మిర్నా కంపెనీ వారు మార్క్సిస్టు డిలబరు కంపెనీ వారితో గలసి, కిథిలమైన పరాను ప్రదేశములందు గృహనిర్మాణము గావించుటకు గావించుకొనిన కల్కటా ప్రదేశమును గాంచి జ్యోతు పరాను ఆర్థిక సంబంధములు మారవలెనని ప్రతికలు తిర్చించుచుండెను. ఈ కల్కటా ప్రదేశము ఆర్థిక సంబంధములు వృద్ధిచుగటయేగాక జర్మను పరాను ప్రభుత్వముల పరస్పర రాజకీయ విధానములందు మార్పులు గలుగవచ్చును. ఇంతవరకును వైస్రూపక్షమువారు పరాను వారి కెంతమాత్రమును సహాయ మొనర్చరాదని ఆంధ్రోజన మొక దుర్మయిరి. నూటికి 99 వాటి కన్న కమిషను వచ్చినను ఈ కంపెనీ వారు పరానులకు సహాయ మొనర్చరాదని ఆంధ్రోజనము నుండెను. ఈ కార్యమునకు పరాను వారు ముందు జ్యోతుల వాహ్యునిరి. కిథిలమలకు ప్రదేశముల దర్శించుటకు గాను ప్రసిద్ధులగు జర్మను పార్లమెంటులను పరాను వారాహ్వానించిరి. అచ్చట పరాను పార్లమెంటు ప్రతికలను వీరు సమావేశమై సందర్భముల చర్చించెను.

చిక్కువధర ఒక నునుపైర మెటల్ కేసులో నుచ్చవి

అందమైన జర్నలి ఆయుధములు

ఈ పటములో తెలుపబడిన కొరములు ఆంధ్రలోని చాల ఉపయోగకరము. శ్రేణులలో యిముడును. చాల అందము గాను నునుపుగాను యుండును. 1 కి ధర రు. 1-4-0 12 కి ధర రు. 12-0-0 144 కి ధర రు. 108-0-0 వి. పి. చార్జి వేరె.

చాలా వ్యయములను గురించి జ్యోతుల పరాను వారికి మితులు సమాకరముతో నడపుటకు సంప్రదించుకొను చున్న పరాను పత్రికలవారు నవ్వవరములకు బహుగా జర్మనులు పార్లమెంటు ప్రయత్నించుచుండెరి.

ప్రాంతునకు గావలసిన ఇనుమును జర్మనీ నుండి జేయునట్లు కల్కటా ప్రభుత్వము గావించుకొనుచున్నది.

రైతు ప్రాంతమును స్వాధీనము చేసుకొనుటకు వలస జర్మనులకు గలిగిన ఇచ్చిందులతో లగింపవలెనని జర్మను లే కల్కటా ప్రభుత్వము గాని ముందుగా రెడరు ఇందువలన ప్రాంతునై జన్మించు దధికమగు ద్వేషము వ్యాపించెను. స్మిర్నా కల్కటా ప్రభుత్వము విదేశాంగ వ్యవహార సంఘమునందు జర్మింపబడినప్పుడు చాల ప్రాంతములను గన్నుపబడెను.

బ్రిటిషు ప్రభాభిప్రాయ మిట్టి సమాకరమును సంతోషముతో వాహ్యించుచుండెను. జర్మను వాదముల ద్వారా కాకుండ వారియే విధముగ నవ్వవరములకు కుదిరిన బ్రిటిషు వారంగిరిగించెను. కాని జర్మనీయుక్కు గొప్ప ఆర్థిక విధానముల వలన ప్రాంతునందు సంపాదించు వ్యాపకము గలన పరాను గా జయు స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము గలుగవచ్చునని యనుమానమును గూచించెను.

పరాను పరిస్థితులు

కుర్చుల దాడులు

లండను, సెప్టెంబరు 7:—బాస్రా విలేజు: టైముస్ పత్రిక కిట్లు దెలిపెను:—కెమలిన్సు పాపా యొక్క విజయము ఆతని ప్రత్యేక విజయముగా వ్యాపింపెను. “మహావ్యధియు ఖడ్గ” విజయమునకు మొదటిగా మియూ తురుష్కులు ఆనంద మందుచుండెరి. కుర్చుల వారు నుండి దాడులు నెఱపుచున్న తురుష్కులకు పరానుకు బ్రిటిషు విశేషదళమును భారత పట్టణములను నల్లరి మునకు జేసెను. నాలెమాని యుద్ధ, రని యా ప్రత్యేకములను బ్రిటిషు పట్టణములు వదిలివేసెను. బ్రిటిషు పట్టణములు తిక్కురగ నుండుటచే పరిస్థితులు క్లిష్టముగ నున్నవి. కుర్చు నిదివరకే అసంతృప్తులై యుండిరి. వీరికి నోడు తురుష్కుల గుంపులు గూడ జేరెను. దీనికిని అంగారా ప్రభుత్వమునకును సంబంధమున్న నూతనము గానింపవు. కెమలిన్సుల యెదురు గ్రీకులు పారిపోవుచుండుటచే తురుష్కులు బహిష్కరింపబడిరి.

బ్రిటిషు పట్టణములకు క్లిష్టమవును

లండను, సెప్టెంబరు 7:—తురుష్కులగుంపు దండెత్తి వచ్చినప్పుడు బ్రిటిషు పట్టణములను తిదిర్చును అందు 67 మందిని బ్రిటిషు పట్టణమున గోల్పోయెను. ఇటీవలనుండియు పరానుకు దలచుచున్న కుర్చుల పర్యవేక్షకులందుండెరి. ఆగస్టు 31 న తేదీన వారు బ్రిటిషు పట్టణములలో కుర్చుల అస్సీరియను లెవ్విలను, 15 వ సిక్కు పట్టణమును ఇ. తియ సుపాకు బాహిరీ వారు తీరముగ తెలిపిరి. భాంతియ పట్టణమును ప్రాంతమునకు కర్తవ్య పరాకమములగ నుటచేను. బ్రిటిషు పట్టణములు వెనుకకు వచ్చి సంజము కాకల్యముతో నాగ్రిమించెను. ఇద్దరు బ్రిటిషు ఆధికారులు 2 కి భారతీయాధికారియు గా యముల నుండిరి. 14 గురు భారతీయులు మరణించిరి. 11 మందికి గాయములు తగిలెను. 1 గురు గానించుటలేదు. కుర్చుల లెవ్వి పట్టణము బాగుగ పని జేయకపోవుటచే బ్రిటిషు వారు పర్యవేక్షకులను వదిలి వెనుకకు రావలసివచ్చెను. ఈ ప్రాంతములందు సరియగురక్షణ లేకపోవుటచే విమానదళము 67 బ్రిటిషు కుటుంబములను చనుకొని వెళ్లెను.

(వ్రాకు కొద్దిగా నున్నది)

మహాత్మా గాంధీ మొదలగు

చే శీయ నాయకుల

బూడిద బొమ్మలు (Transfer Pictures)

వైజు 11 " X 7 1/2 " ఒక డబ్బు ప్లీట్లు భార్య. 1—0—0. 1 గ్రామ ప్లీట్లు రు. 10—0—0. అందమైన కాదర్ బొమ్మకార్డులు 1 డబ్బు భార్య. 3—0—0. వి. పి. చార్జి వేరె.

శాసనసభా ప్రవేశము

నూతనముగ గుంటూరులో స్థాపించబడిన 'నవయుగ' కాలి: యిటుల వాయించుచున్నది.

భారతదేశము ప్రపంచములోనే మూలముగా ఉద్భవించినది. దానిన ద్వారా ద్వారా స్థాపనము నొనగొనుట అసాధ్యమై యున్నది. అసహనోద్యమము స్వయంసాహాయ్యమునై బాధారపడియున్నది. అది వివేచిత్వానాధారము. అర్థమైనది యిటులకేలెను. "ఆత్మవిశ్వాసములేని ప్రజలను యెన్నీ న్యాయసూత్రములైనను బిజులగా జేయజాలవు" అని రితి చనము సక్రమభివృద్ధియందు శాసనసభా ప్రవేశ సంస్కరణమునందు సమ్యక్ముగల మిత్రులలో భిన్నాభిప్రాయము గల్గియుండుట స్వాభావికము.

నిరాకరణోద్యమమునకు ఆస్థుల మేము మాత్రమే అని మాకు స్ఫురించుచున్నది. మనదేశములు అందఱును యొకమై 'సంఘీకృతి' అనునాస్తి ననుగించి ఒనిచేయుదురేని బహిష్కృతి యేమియు నగునామ తేకుండనే దానికర్పించుటలను (తెంపుకొనఁజుదు) విశ్వాసమునైన మవిధానము యేర్పడినది. శాసనసభాసభాముగ మనకు స్వాతంత్ర్యముగల్గి జాతీయ నిర్మాణము బహిష్కరణము జరుగునను విషయమును మేము ప్రతిఘటించెదము. జాతీయనిర్మాణము అంతరిగియుగ స్వీకృతభివృద్ధి నై బాధారపడియున్నది. 'స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకు విషయపరిగ్రహణముజేయుదు' అను సిద్ధాంతమును మేము అదృష్టముగ కైకొనెదము. దానినే జీవితములో నిన్ని కాబలయుండును మేమునుసరించెదము. ఇక్కడికి నూటయేబదివేలముల నుండియు ఆంగ్ల నాగరకత మానవజాతీయ నాగరకతతో సంఘటించు గావించెను. ఇప్పుడు దాని సంస్కరించుటకు గాక తుది ముట్టజేయుటకు కాలము వచ్చింది. అసహనోద్యమవిధానము దానినంతను తలక్రిందు జేయుచున్నది. ఆంగ్ల నాగరకతను భారతీయ నాగరకత యందుర్పొందుచున్నది.

అసహనోద్యమమును రాజకీయ సాధనముగ కైకొనుట భద్రభివృద్ధి. ఇటుల జేయుటకులన మనరాజకీయజీవితములో భేదము లేనియో గల్గెను. అదిరాజకీయముగ మిన్నయైనది అది జాతీయతత్వము. వాణియొక్క రాజకీయతత్వము విదేశీనిరంకుత ప్రభుత్వము నెదుర్కొనుటచే ప్రాముఖ్యము బడసినది. అంతే గాదు. ఇతరరాజకీయ విధానములగుండ నెదుర్కొని అదిస్వీయ భిక్తిని సీరపరమకొన వలయును. అన్ని పక్షముల జాతీయ వాదాలను యీ ఉద్యమనిర్మాణ కార్యక్రమమున దేశభవించుచున్నార. వారుచాలమంది నిరాకరణోద్యమము అందరకునుయోజనమున్న అవిషయములలోనే పనిజేయ రాదా యని యడుగుచున్నారు అందులకు కారణము యొక్కదనో నెరుకుకొన నక్కరలేదు. నిరాకరణోద్యమముయొక్క రాజకీయ సిద్ధాంతములు జాతీయసిద్ధాంతములలో భాగమే. దానియొక్క రాజకీయేతర నిర్మాణకార్యము విజయ మందుటకు భారతీయులు అధికసంఖ్యాకులు యావిధానమునకు గడంగవలయును.

శాసనసభా ప్రవేశము అనగా 1919 సంస్కరణశాసనముతో నేకీభవించుటను గూర్చి యాలోచించుచువునా దానికలన ఫలము' యేమైన గలదాయని యోచింపవలయును. ఈశాసనసభా ప్రవేశసమయ్య స్వల్పప్రతిభలుముచేతనే నమనిపోవును. మన ప్రతినిధులను, 1917 ఆంగ్లప్రతిభలనై బాధారపడి యున్న సంస్కరణ శాసనము క్రింద నేర్పడిన శాసనసభలకు పంపుట యనగా భారతోద్యమము నంతను వృద్ధి గావించి ఆంగ్లప్రతిభల సిద్ధాంతములనంగీకరించి, భారతదేశమునై యింగ్లీషు పార్లమెంటు పరిపాలించు నధికారము నుగల్గియున్నదని అంగీకరించుట యగును. భారతదేశమునకు స్వపరిపాలనము గావలయును. అనగా భారతీయుల యిష్టానుసారముండు ప్రభుత్వము లేకున్నచో దాని కర్థమేయుండదు. మనముండుగనే పాలితులను పాలించువిధాన మేర్పరచుట నేరకత్వమును సర్వకాలమును స్థిరపరచుట యగును. దానిని తొలగించుటకే యిప్పుడు కార్యసంకల్పము జరుగుచున్నది.

శాసనసభా ప్రవేశమునకులన ఫలిత మున్నదే యనుకొనిన ఆంగ్లప్రతిభలను అవిధానము నగోరవరచెను. దానివలనఫలమేమియును నుండదు. ఎప్పుడును లాభముగలుగలేదు ఇంగ్లీషుపార్లమెంటువారు వివాదాలోపాయముగ శాసనముల గావించినది, దేశములోని అంతఃగో. వలనగాని, భారత శాసనసభలలో గావించబడిన తీర్మానములు, ప్రార్థనలు, విస్తృతములచేతగాదు. శాసన నిర్మాణయంత్రము పనిచేయుటలు జేయుటకు భారతదేశములోని నిరంకుశాధికారప్రభుత్వమునకు ప్రతిఘటనము గలుగజేయుటయే మార్గము. ఆయంత్రము యెంత నడువకుండ జేసిన, శాసననిర్మాణమంత తీవ్రముగ నుండును. శాసనసభలలో మనప్రతినిధులు జేయుచున్న పనులలని ఫలితముగ శాసననిర్మాణమియ్యది జరిగెనని జెప్పజాలము. సత్తాగ్రహోద్యమము పంజాబు విసాదముల వలననుచ్చస్థానమును బడసి అంచుకలన జరిగినయొందోళనలన, రౌటుశాసనము రద్దాయెను. ముద్రజాలయశాసనములను సాత్వికముగను ల్లంఘించి, తద్విరుద్ధముగ ప్రాకృత

ర్యక్తముగ వారాత్మకల నెలకొల్పుటలన ప్రభుత్వమువారును ద్రిణాశాసనమును రద్దుజేయువలసినవైనను. పన్నులనియుమని అదనించియు ఫారెన్సుకాన్స్టేబులను సాంఘికముగ బహిష్కరించియు ఆంగ్లదేశములో అటవీ శాసనముల తీవ్రతగిగియుండెను. సంస్కరణశాసనము, అన్ని పక్షములకన్నను అధిక సంఖ్యాగలుగకోఅలిపను ప్రభుత్వముచే గావించబడెను. ఇదిభారతీయసంస్కృతిని కొద్దిగనే చల్లార్చుటకు జేయబడెను. గాని భారతశాసనసభలలో నేర్పిన పుంజుక నేమియును జరుగలేదు. వీనిలో దెనిజూచినను భారతశాసనసభలు జేసినవి ఈవైతే నుగానరాదు. దేశములోని అందోళనము ఫలించుగాని, శాసనసభల నుండి యందోళన మేమియును పనిజేయలేదు. శాసనసభలలో నున్న మనప్రతినిధులు జేయగలప, భారతీయుల అభిప్రాయమును దెలుపుటయు వారలపక్షమున మాటాడుటయు, మధ్య కాయ బాటలుగ నుండుటయు మాత్రమే. అపనిని శాసనసభలకు యీ కలనున్న మాత్రనిధులే జేయగలరు.

కావుననిరాకరణోద్యమము శాసనసభలకు కల్గినాడదనటలో రెండువిషయములను గట్టిగ జెప్పుచున్నది (1) అందువలన భారతోద్యమమును భంగపరుచుటయగును (2) దానివలన ప్రయోజన మేమియును నుండదు. ఇంకను యింకొకవిషయముగలదు. శాసనసభా ప్రవేశమువలన దేశమునకు కీడుగల్గును. శాసనసభల ప్రతివాదనకత్రియు, వాగ్దారణయు ప్రదర్శించుటమాత్ర మక్కరకు వచ్చును. ఆ సభల మూలము: మనవాగ్దారభావముయొక్క వగుచున్నది ఆంగ్ల నాగరకతను నజాతీయ జీవితముయొక్క రక్తనాళములలో ప్రవేశించి మనదేశభావము, అనుభూతికములను పురికలను పోద్రోలింది. మన జాతీయత దానితో సన్నగిల్పిపోయి దారిద్ర్య వతితయించి దానితో పన్నులభారముగూడ నెక్కువాయెను.

శాసనసభలకు వెళ్ళగూడ దని చెప్పుట కిదియే మావాదము. అటుల జెప్పుటలో మేము నిష్పక్షపాత మగు సకారణ మగువిషయముల నాధారము జేసికొని చెప్పుచున్నాము. శాసనసభలకు వెళ్ళదమా వద్దా యని యందోళనపడు మాస్నేహితులకు వెళ్ళుటలని యిల్లు నుపద్రవమును, ఆ శాసనసభలమోహమును చూర్చి బాగుగ దెల్పియుంటిమి. ఇక్కడికి పదివత్సరములనుండి గల్గిన యనుభవములన మేము యీ తీర్మానము

నకు వచ్చుట న్యాయముని తోచుచున్నది. ఏమి యాటంకములు గల్గినను మేము భూతకర్తమానములను బాగుగ గుర్తించి నిశ్చయించుకొనిన యీ నిశ్చయమును విడనాడజాలము. మనము యీ కార్యమును జేవఁనూత్రముగ ననుసరించి ప్రతి సమస్యనున్న యీ కార్యములకు సాచితముగ చర్యనిర్వహించుచు, యేమి ప్రతిఘటనయును కల్పింను దానిని యీ విశ్వాసముతో నెదుర్కొనుచు, యేమియును దెట్టి లోపము వచ్చినను దానిని జయించెదము. కొందఱు అంతలు నిరాకరణోద్యమ కార్యక్రమమును మార్పు గావలయునని కోరుచున్నాను. అందువలన దేశమునకు నుంచికే మార్పులొనని వారినమృతము. వారుజేయు ప్రయత్నములు మనకు స్వాతంత్ర్యనిధి ధయులుగనువృధాప్రయోగము గాన్పించగచ్చును! అయినను మనము సహనముతో నుండవలయును. వారు జేయునవి, అనర్హము లనిగాని అప్రతిష్ఠములనిగాని మన మనరాదు. వీరు తమవిశ్వాసములో కొంచెము యుండవచ్చున కాని వారుచరకన్న యేమాత్రమున దేశభక్తితో తీసి పోరు. నిరాకరణోద్యమ కార్యక్రమములో మా మార్పు కావలెనని కోరు, కేల్కార్, భూపత్కార్ మున్నగువారి ప్రయత్నములచాచి యసహనభావముతో నుండుట పాపమని మా అసహనోద్యమ మిత్రులు కొందరికి హెచ్చరిక జేసెదము. ప్రభావభూత్యమునకు ముఖ్యులగు అభిప్రాయస్వాతంత్ర్యము, కార్యదరణలను మనము గౌరవింపవలయును. లేకున్నచో మనము స్వరాజ్యమునకు దుర్బలము గాబలము. సదభిప్రాయములు గల్గియో లేక భయముచేతనో మనలో నిపుడు జేకుండ నున్న వారలు మంచి వారలు. మనము మన విశ్వాసానుసారము, యెన్ని యిబ్బందులు గల్గినను, జీవనమును బల్యు వారి మనపక్షమునకు ప్రవృత్తికలయును. అప్పుడువారు మన యోగ్యముయొక్క సత్వసంఘతనున్న, యోగ్యతనున్న నమ్మెదరు. అప్పుడు వారికి మనవిశ్వాతాదర్శము గోచరమగును. దానితో నిశ్చలత్వానామును మార్గమును, నిశ్చలాత్మయు గల్గును. ఇప్పుడు మిరు నిశ్చలాత్మలై యున్నవారు, "మేము స్వాతంత్ర్యము కాలయును, స్వతంత్రులనుయొదము," అని ప్రకటింపుడు (నవయుగ)

55 వ ఏటను కూడ చక్కగా భుజించుటకు మంచి దంత పటత్వము గలిగియుండుట

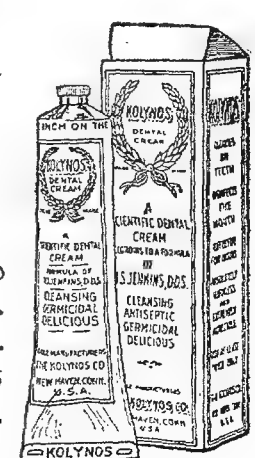
ఇప్పుడు మంచి ఆరోగ్యమును లిగియున్నాడు. 55 ఏండ్లను జీవితముయొక్క శాఖ్యమును చక్కగా అనుభవించుచున్నాడు. ఇతనికి మంచి ఆరోగ్యము, జీర్ణకృత్తి లోపము లేదు. ఏల ననగా అతని దంతములు మిక్కిలి బాగుగా నున్నవి. బాల్కమునుండియే వాటిని గుట్టించి క్రద్ధ తీసికొనెను. మంచి దంతము లుండిన మంచి ఆరోగ్య ముండును. వ్యాధిగల నోరువలన బాధ గలుగుట మాత్రమే గాక, శాంతమును, జీర్ణకృత్తి పోగొట్టును; వ్యాధికి మూల మగును. ఆరోగ్యముగా నుండుటకు నేటినుండియే ప్రయత్నింపుము. ప్రతి భోజనమునకు తరువాత నీ దంతములను కొలివాన్ డెన్టల్ క్రిముతో శుద్ధి చేసికొనుము. దంతములు అడుటకు కాకణభూతమైనట్టి పాచిని పారదోలును. దానియొక్క ముఖ్య ఉపయోగము లేనగా: - కోటిని శుభ్రపరచును, వ్యాధినిచానియక ఆటంకపరచుటకై మంచి ఆరోగ్యమును కలుగజేయును. మీ వాడుక అంగడినుండి కొలివానును కొనుడు.

KOLYNOS

డెన్టల్ క్రిమ్.

ఒక నూతన ఏర్పాటు మేలైన కొలివాన్ పండ్లపాడికి మంచి ప్యాకింగు అవశ్యముగా నుండవలెను. గనుకనే కట్టబడిన మూత కనిపెట్టబడినది. కట్టబడిన మూత పడిపోదు. అది గొట్టమునకు కట్టబడి యున్నది. కాలహరణము లేదు. క్రిము కూడ చెడిపోదు.

THE KOLYNOS COMPANY
New Haven, Conn., U.S.A.
Representatives for India:
MULLER & PHIPPS (INDIA) Limited
Madras Bombay Calcutta Karachi Rangoon

దుందుభినామ సంకీర్తన భావ పద బ||౩, శనివారము

గ్రంథావలోకనము

స్వయంకృతాపరాధము

ఇది యొక కవిత. అత్యంత సంకీర్తనము. గ్రంథకర్త రాచిమంచి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు. దీనిని రాచకృష్ణ శ్రీమ గ్రంథాలయ ద్వారా వరించిగా ప్రకటించిరి. శ్రీలి మృదుమధు ము వర్ణనలు సహజమణియములు. దీనివలె చందాదారులకు ఎంచెలి సహజ 10-0 ఇతరుల కంచెలిగాక 1.0-0. కలుగు వారు కూచించి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు మారత ముద్రాణము, అమలాపురముని వ్రాసినవారు.

శతకమునుమానలే.

చెప్పవు మైలాపూరులో నున్న కల్లోరియా దిపోవారి దే ప్రకటించబడిన శతకములు. 1 వేణుగోపాలశతకము, 2 కాళ వాద్దిలింగశతకము, 3 రామలింగశతకము, 4 కృంగారరత్నశత కము, వీనివెలబిక్కుంటికి 0-3-0 మూడుఅణాలు ?

5 నరసింహ శతకము 6 మానససూర్య శతకము 7 వేమన రత్నములు 8 నుమతీశతకము 9 భాగ్యురశతకము 10 నురా థాండేశ్వరము 11 వాళిరధిశతకము- వీనివెల 2 క్కుంటికి 0-2-0 రెండుఅణాలు.

12 కుమారశతకము, 13 పాపశోభి పాఖ్యానము. 14 శత్యవతిశతకము, 15 కలచాపమృతశతకము, 16 శతీకామరాజు వర్ణనారాజులి 17 శ్రీకావ్యవక్రవర్తిశతకము వీనివెల బిక్కుంటికి 0-1-0 ఒక అణా వీనిలో సత్యవతిశతకమును శ్రీకావ్యవక్రవర్తిశత కమునుకీర్తితములకు రెంటుల వేంకటసుబ్బారావు పంతులు విడి. వి. ఎస్. హైకోర్టు కలీలుగా రింగుల విరచితములు.

ఈ గ్రంథములు 17 ను జేబులోనుండగల చిన్న నైపులో చక్కగా ముద్రింపబడినవి. వలయువారు కల్లోరియాదిపో మైలాపూరు మద్రాసుఅని వ్రాయవలెను.

అర్చనవిధోన్మనాసము

గ్రంథకర్త గీర్వాణభాషనుండి వాల్మీకి రామాయణ మును సమగ్రముగా వ్యాఖ్యించిన వాల్మీకిరామాయణగ్రంథ కర్తయై శ్రీ పండితుల సీతారామచంద్ర సంసేవైక దీక్షితుడును నిద్యుత్పణియు సువర్ణాక్షుడు నగు బ్రహ్మశ్రీ వావిలకోలను సుబ్బారావుగారు. ఈ గ్రంథమున విద్యావిధానమున గల అంశ ములను చక్కగా వెల్లడించి చాల హితోపదేశము చేసిరి. ఇది అత్యంతోపయుక్తముగ గ్రంథము. రిజిస్టరు గాబడిన గ్రంథా యములవారికిని నుప్రదీర్ధులకు విద్యాభిమానులను సుచిత్తముగ రియోదను. వలయువారు శ్రీరామజయమందిరము తిరుకలి క్కీటి మదరాసు అని గాని లేక కం. వేంకటేశ్వరీరావు కందుకన్ను గంతపేట నెల్లూరు అనిగాని వ్రాయవలెను. దీనిని కూర్చి పలువురు ప్రముఖులు సదభిప్రాయముల నొసంగినారు.

స్వరాజ్యగోవిందములు

ప్రభుభాగము. గ్రంథకర్త భవశేషరావు సోమలింగా రాధ్యులుగారు. రాజమహేంద్రవరమున శ్రీభారత ముద్రాలయ వన ముద్రింపబడినది. వెల 0-1-0. ఆంధ్రప్రదేశ్ముఖ్యమంత్రి శ్రీలు గారులంకాయగము కుళవకధ (కుచ్చలకధ) గోవిందారామ వన్నగుపాటలపణితిని వ్రాయ ను డిన గ్రంథము. ది అ స హ యో ద్య మ ము ను ని ర సిం చు చు ంధిసహస్రము అని వేకమును వెల్లడించుచు బ్రాహ్మణేతర ానుకులను అంతకన్న సధికముగ ప్రభుత్వమువారిని ప్రశంసించు వ్రాయబడిన చిన్న పాట పుస్తకము. వలయువారు భవ శేషరావు వీరేశలింగం అండ్ సన్సు, రాజమండ్రి అని వ్రాయ వలెను.

పూర్ణిమ

ఇది శ్రీయుగ పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులు గారిచే విరచితమగు నొక స్తోత్రమునాటకము వెక్కువాటకము లను రచించినవారును ఆంధ్రప్రదేశ్ముఖ్యమంత్రివరకును ప్రతిని వారమును ప్రకటించబడుచు పాత్రులు చాళుక్యులు కర్ణాటకావూద మును నీతివర్తమానులకిరింగుచున్న పాక్షియావస్థాసములను వ్రాయుచున్నవారును శ్రీపితాపుర మహారాజువారిచే నాద రింపబడుచున్న కవివరేణ్యులు నగు పంతులువారు ఆంధ్రప్రదేశ్ మునకు చిరపరిచితులు ఈ పాటకమున 7 అంకములు గలవు. ఇది సవరణభరితము. హాస్యకలనాభిభవ్యములు ప్రధానములు వెల ర 1-0-0. ఇయ్యది రాజమహేంద్రవరమున శ్రీయుగే ద్రోణరాజు వేంకటరమణారావు పంతులుగారి విద్యాలయ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడినది. వర్ణనలసహజరావణీసు కత అత్యద్భుతము ఒకటిరెండు పద్యము లివట నుదాహరించు చున్నాను.

బ్రాహ్మణులక్షణము

గీ. వృద్ధిని సాత్వికగుణ మధ్యస్థింపఁబెట్టు బ్రాహ్మణులక్షణము నూలుపాగు లేక పద్మపులగొంతు నురి తెట్ట వాలవన్న నలుక బిరుదైన గద్రాక్షుడగుచు లేక బూజుకంటెను నేనధముడై నటించు బుద్ధితెనున నుడుట దిపుండమే? తోయ్యులలపైకే జియ్యు దుముఖ్యపుడు పువ్వుమన బిల్లేకవృద్ధిగొంతు లేక! దేవురాగసంయుతుడగు ద్విజుడు కాఁడు వాని జంపినయారడే బ్రాహ్మణుండు ప్రాణిహింసావిరోధుడై బ్రాహ్మణుండు నరులు తా ననుకొనువాడే బ్రాహ్మణుండు.

మానవత్వముల మర్యాద

గీ. శుభకార్యములలో ము హాన భుజులు నంశమర్యాద యొక్కందు వలె చుట! ఇంటివలెపుట్టి యెల్లప్పు డింతిలన నిలబడునుగాని వగవానివలన గాదు! అడుదాని యాచారమాహాత్మ్యమునను బురుషుకానికూర్చును వింతపోడలను తైగ సేకాని యింటిలోపలికి రావు! కాన నిప్పుటికిని జాతి భునత దీక్షి కటు విద్యదై బి తెలరేగి కాంతోడుర దేకబుద్ధిని సంజ్ఞగా వెలియవలయు! నిట్టిదుర్గత మును శేరింతిలనఁజు భావిక యేదో యెన్నగు పలుకలలర ? ఎంత చెడెను ము శ్రీలె యలను గలగు నబలం దుర్లమాత్రియ లనుట కగును ! చేకవధగత ము వానితెలివిబట్టి నిలం దబలయోగ్యతబట్టి నిలుచుఁగాదె ?

ప్రేమమహిమ

గీ. మూడువైపులందు మున్నీటిచలంవయఁ దైన మందుకొండ బారు చలువ! గంజులి మొదలు కావేరవఱకును నడుచు నున్న పుణ్యనదుల చలువ ! మట్టిపురుగు మొదలు మహిషతరిణి కొక్క పూతకృష్ణ మనుచు బూవునైన జిరుగుబొవమనుచు జెప్పిబుద్ధిని ప్రేమవతపునుధల వెల్లి చలువ! అన్యతారణమున కాత్మదగ్ధులిజాడ నట్టియోగి నుద్దబొట్టు చలువ! రామదాశమున బ్రజల్లెఁ బాడిన పుట్టతేనెకవిరపొలుపు చలువ! ఇంతచలువ యెన్ని యెల్ల వ్యాపించిన యంతవలంప గలగు నిటనుబుట్టి అగ్నిలనుట కెట్లులాడెద నక్కటా సహజమైన ప్రేమచలువ విడిచి. ఇయ్యది పంతులుగారు వ్రాసిన నాటకములలో పదియొ రవ నాటకము. శ్రీపితాపురము మహారాజువారి ముద్రాక్షర

ఎం. ఎస్. శర్మగారి

చిత్రపట మాసపంచిక

“శర్మానుద్యోత పోలియోఆఫ్ డ్రాయింగు శ్రీకృష్ణలీల

ఈసారి చేరిన మాసపంచికలో శ్రీకృష్ణలీలను గురించి 12 పటములు గలవు. 1 దేవకీ వసుదేవుల పెండ్లి, 2 కంఠుడు దేవకీను దేవులధనును పోలుచు ఆత్మహింసకి నొనిపోవుట. 3 దేవకీ అవ్యయగృహము హానికగవని ఆకాశవాణి కంఠున తెరి గించుట, 4 కంఠుడు దేవకీని వధించబోవుట, 5 దేవకీనుదేవుల కారాగృహవాసము 6 కంఠుని శ్రోత్యమును గూర్చి పౌరు లుగ్రసేనునితో మొఱపెట్టుకొనుటను గూర్చి ఆలోచించుట 7 పౌరు లుగ్రసేననికీ తపయాక్రమముల కన్నులందుట 8 కంఠు డు నాశునితో సంభాషించుట 9 ఉగ్రసేనుడు కంఠుని మంద లించుట 10 కంఠుడు ఉగ్రసేనని కారాగృహమున బంధించుట 11 దేవతలు శ్రీమహావిష్ణువును ప్రార్థించుట. 12 దేవకీనుదేవుల సంభాషణము

పటముల పరిగ్రహచరిత్ర ప్రారంభమును ప్రతిపటము క్రిందను గూడ వాంగ భాష ను వి వ రిం ప బ డె ను. విడి సంవిక వెల 1-4-0, సం వ త్యైరం చందా 12 మాసాయిల సంవత్సరం చందాదారులకు మాసపంచికలతో పాటు మకర సృకాంతి దీపాళి ప్రత్యేకముచిలుగుడ నుచితముగా నీయ బడును. హర్దింజిప్రభువు (నెహ్రుకటిరాజుపతినిధి), వెంటిండు (భువువు (నెహ్రుకటి చెన్నపురివర్మ) ౫౦ అబ్దుల్ హిం, ౫౦ అమల్ హుమకర్ (హైకోర్టుజడ్జిలుగా నుండినవారు) గారు మున్నగు వలపురు ప్రముఖులు పత్ర కా సం పా ద కు అను కన్యగారిటులను చాల ప్రశంసించి యు న్నారు. వలయువారిలు వ్రాయవలెను. “ఎం.ఎస్. శర్మగారు 2 అక్కిను సేకటానల మొదలివీధి, తిరుకలి క్కీటి. ఎస్. ఇ చెన్నపురి” తారద

ఇది యొక శుభాంతరము నకల. గ్రంథకర్త సాహిత్య సాగ్యతి నీరిసి అంజనేయులు గారు. ఇతివృత్త మతగంభీరము. వాయిక సాగ్యికివీరుణి. నానుటకు దుష్పథగామి యయ్యు నిశ్చలకల్పమున సవార్లకర్తి యయ్యును. శ్రీలి ప్రాధము వలె కరు నాకర్ణకముగ నున్నది. వెల ర 1 8-0. ఇది విజ్ఞాన కళికా గ్రంథమాలవారి 17 వ గ్రంథము. వలయువారు సంపా దకుడు విజ్ఞానవర్తి కగ్రంథమాల, భువరము అనంతపురముజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

వేద్యాప్రబోధము

వేద్యాప్రబోధము ప్రభుభాగము మా కార్యాలయము నకు చేరిన దీని! గ్రంథకర్త బాలభాగవంధర దువ్వూరిజగ న్నాథశేషగారు. ఇయ్యది కాకినాడ అల్లూరు ముద్రాలయలో ముద్రింపబడినది. వెల పోస్టేజిగాక ర 1-0-0. ఇది ప్రాచ్యభాషము. ఇది అత్యంతోపయుక్తమున అత్యంతోపయుక్తమును సుప్రమాణమునై యొప్పునిలుచున్నది. చదువుట కాల్గదకర్తమై నీతిబోధకమై వాగ్యురసమిలిమైయున్న యాగ్రంథమును చదు వుటవలన యెన్ని తోలగ నుకాకయు కలుగు. రెండవభాగము త్వరలో వెలువడును. వలయువారు “ఇన్వెస్టేమెన్ట్ బ్యూరో కాకినాడ” అని వ్రాయవలెను.

శివపురాణము

ఇది ముప్పదిదాంధ్ర ప్రచారిణి గ్రంథ నిలయమువారి 80-వ గ్రంథము. గ్రంథకర్తలు ఆంధ్రప్రదేశ్ముఖ్యమంత్రి విరచించిన శ్రీ యుతులు వేంకటపాత్రీశ్వరకవికవలలు. విషయ వర్ణిష్టప్రదా తయగు మహేశ్వరు పుణ్యకథావకేమము. శ్రీలి మృదుమధుర మైకడు వి నోవారముగ నున్నది. వీరివలలు చాల నుప్రసిద్ధము. ఇపుడు వీరు నూతనమార్గము నలంబించిరి ఇది చాల ప్రశంసనీయ మును నిర్విచారాంశమే అనునగాన వడలానతలం దు సహజ ముగ గల అవేగముతో సాతక మహాశయు లిట్టి సమిక్షగ్రంథము లనుగూడ స్వాగత మొసంగుదురని నమ్మకము. దీనివెల ర 1-8-0. వలయువారు ఆంధ్రప్రదేశ్ముఖ్యమంత్రి నిలయము రాజమండ్రి అని వ్రాయవలెను.

యమును భరించి యానాటకమును ముద్రింపజేసి. బ్రహ్మశ్రీ కూచించినసింహగారు వాండ్లిప్రసాదనలు వ్రాసిరి. వలయువారు పానుగంటి రాజారావు పంతులుగారు పితాపురం అని వ్రాయ వలెను.

వసంత లేఖలు

(౧౭)

మిత్రమిత్రమా!

నీకు బాబులువ్రాసి చాలదినము లేవని. ఆంధ్రపత్రిక సారస్వతానుబంధములో సాక్ష్యపన్యాసములు చదువుచుండువు. దా - మనోహరమైనవానివల్ల నీలేఖ లేల యని యానితిని. నీ విదితకే చెప్పినట్లు సాక్షిలో సారస్వతానుబంధములకు మొదటినుండియు నున్నది. మొట్టమొదట నట్టిలేఖలు నాచే వ్రాయించినది సాక్షి! అలేఖలే కాదు. రవంతగుణము కల నని లోక మాదరించిన వావ్రాత లన్నిటియందలి గుణలేఖములను సాక్షి సారస్వతము, సాక్షి ప్రాశస్త్యము, సాక్షి యోగ్యతను ముఖ గాఢముగా లని నీవెఱుంగనివియము కాదు. సాక్షి ప్రభావశేషములను, ప్రతిభను గనుగొని యాతఃబుద్ధిశేషము నతి దాను లయిపోయినవారు వ్రేళ్లవై లెక్కింపఁబడినవారు అనినకాలమునందు నేను కన్నులు తెఱచితిని. అతనియొక్క వైవాహికసన్నిధి నానున నాలుకైతే దుండే, నేను నొకవారత కాడకే - కాదు సాక్షికి బిచ్చుట నేనే వ్రాతకాడ నను నయ్యును నొందిన పదుతునపు దుకుకుతఃముచే సారస్వత దౌర్జన్యము నొకరించినట్లుదని నీవెఱుగుదువు. సాక్షి నాటము లన్నియుం బనివీరిన. చింకు మూడు నాలుగువర్షములు బనివీరిన. నాలో నప్పుడే మైసవ్రాయగలకైతే కాని, దైవకైతే కాని, పాపభీతికాని, వివేచనాహీనతాకాని, యున్నదని నీ కంటిలందించో నదియందయు సాక్షిది. సాక్షి ప్రసాదముచే భాషాభిజ్ఞము కల్పింపఁబడిన యాదినములలో రవంతవ్రాసి వాయించినవాడు లే దనుకొనినట్లు నాకంటే నధికమైనా, అట్టిశిష్యులందుండు సాక్షిని నేను మఱువలేదు. అనుమతియు, స్వచ్ఛములతోఁగూడ సాక్షి బోధనలే నామది నన్నవి. అట్లే సాక్షికి నడిచి నచ్చినట్లుట దగ్గరేలేనివిధవల దినముల నడుపుచుంటిని. కాని సాక్ష్యపన్యాసములు చదివి సాక్షి సాదర్ప మున్నట్లు నుండెడి కష్టముల మఱుచుచుంటిని. నిర్యాజముగ నన్ను క్రేమించి, "నీవ్రాతలలో గుణ మున్నది. నీ వది చెప్పినవార్యమున నభిప్రాయముకొను" మని చెప్పి నన్ను వారించినసాక్షి. నాకష్టములమున నన్ను విడిచిపెట్టవలసి వచ్చెను. అప్పుటి నాదుఃఖముకంటే, పిల్చివియోగము నాటి గుఱుముకంటే నేడే దెక్కువగుఱుముగ నున్నది. సాక్ష్యపన్యాసము లాంధ్రపత్రికలో ప్రకటన మారంభించుటకు నన్ను పరమేశ్వరః దోకవీపునపట్టగాఁ గార్యకాణంబంధమున నేనె ననునంత్యుత్తి నొందియుండెనువాడను. సాక్షికి శ్రీమీతికా పురాధీశ్వరులను, ఆంధ్రపత్రికాధిపతులను, ప్రస్తుతదినములలో నెవ్వరు నేకడకి నీయనిప్రతిఫల మిచ్చుచున్నా రని నంతన నడుచు వాదనలకును నాకు మట్టుచున్నట్లు మురియుచుంటిని. కాని నేటికింక సాక్ష్యపన్యాసము లింతలో రవని వింటిని. "చెప్పును నీకడయును లోకములు! చెప్పనా లే?" అని ప్రశ్నించుకొంటిని. ఈక్రిందిమాటలు సాక్షి కడపటియంపన్యాస మున - కాదు ప్రస్తుతము ముగించిన మూడవసంపుటలకు గడ పటియంపన్యాసమున - చదివయే యుండువు.

"వృద్ధుల వ్రేసినాక్షి కేసించినకొలఁదికాలము యథా పూర్వముగా నుగ్రాహకంబున కేసించుచు భగవంతునియొక్క కై యురురుచూచుచుండును." అని వ్రాసినవాక్యములు - వాని ఫలితములు - యిహించుకొనఁగలగా? అని చదివిన యుద్ధవృత్తు గంతుండే చూపించుకొనలేనా? కన్నీటితో వాని నూహించు కొంటిని. "కాని సాక్షి చిరకాలబీది సాక్షితోడి చిరకాలబీది ఇప్పుటికి నడవలేక బలవంతులై యున్నాడు." అని వైర్యము నొందిరిని. సాక్షి స్వరూప, స్వభావములు, మేధాశక్తి, బుద్ధి విశేషము, రసోదయ మగువ్రాతలు, జన్మాదికములు వివరముగ తెలిసికొనఁగలరా మందకపోరు. ఇప్పుడుండకపోయిన ముందైన నుండకపోరు. అనుభవమిహిమమున బదివి యాతని ముందరొచ్చుచుండెనును రాగలవు. కావున నట్టికార్యమునకుఁ గూడక నవలసియున్నది.

ఇది యట్లుండెను! సాక్ష్యపన్యాసములు చల్లబడి నప్పుడు పత్రికాపాఠకుల కట్టివ్రాతలు వ్రాయువా రింకొక రుండఁగూడదా! వారు మానవంతలో గొప్పవృత్తి మేమి! అని ప్రశ్నించుకొంటిని. ఏ? చూచితిమి. పల్లాకిమిడిమొదలు మద రానువఱకు వడకితిమి. ఏ? అట్టివా లే? కనబడలేదు. ఏ పుట్టులో నేనా మున్నదో? మనకుఁ దెలియకుండ నుండి రను కొనుట కిదివఱకు వ్రాసినవారిలోఁ గనబడలేదు. నాటకరంగము ముగిసినప్పుడు - తెరపడినప్పుడు - నేఁపాకు వెట్టివేసపు విమానముచే నచ్చి వెట్టివేయటలతోఁ గాలపాఠ మొనర్చు వాడుక యున్నది. నాటకముకంటే మనోహరముగ కలాప మొనరింపఁగలిగిన విమానముచే రంగమునుండి నిష్క్రమించి నప్పుడెంతోకడ దాఁబూడిదవూసికొని, అంతట చేకఁబట్టుకొని వచ్చుటకంటేఁ బిహసాస్పద మగుచేత యున్నదా! అందు లోఁ బ్రతిభ కాని, పాండిత్యముకాని, నాలుగువంపు లవ్యయును చెడకుండ వ్రాయగలకైతే కాని లేనియంత డట్టిపనికిఁ బూను కొనన కడుపుగట్టుకొనిన వెట్టిదెంచునగాదా? సభ్యులు, సాతములు "చీచీ" యనరా? సారసీనము లనరా? పిప్పి యనరా? సాక్షిమాటలే తినినచెప్పచున్నాఁడురా యని యాక్షేపింతు రనుభయము లేకుండ, నమన చెనుకు తకుండ, రంగస్థలమున కుర్రకలవాడు కనబడలేదు. కావున సాక్షిలోఁ బోలిక సాక్షిలే!

ఇనను సాక్ష్యపన్యాసములు లేకనడఁబడుతో నున్న నేనే - శనివారముపత్రికకు కనిపెట్టుకొనియుండవలసిన నేనే. కలెక్టరుగారు లేనినయమున సిరస్సాదాయవలె, ఉపాధ్యాయులు లేనప్పుడు "మానిటరు"వలె, అత్రుగారు లేనప్పుడు కొదలువలె, వెత్తెకము చేయవలసివచ్చినది. కొంతకద - కలాపము వినుపింపవలసినదని. భార్య బయటనుండి నవ్వును వెండ్లికానిబాలికచే వంటచేయించుకొని లినుతొండివలె రుచి గ్రహణము నొనరించి పాతకులు మన్నించెద రని నిండువిశ్వాస మతో నీచూసాహసారస్వతము చేతుఁ దలఁపెట్టితిని ఈ సాహసమైనను సాక్షి సారస్వతమున లేఖలరూపమున నే యున్న నలఁపెట్టితిని. ఇది సాక్షికిఁ బ్రతినిధికాదు. సాక్ష్యపన్యాసము లకు నీనికి బోలిక లేదు.

మిత్రమా! ఊరి రానుటలేదు కేరకముకంటెచున్నది. నిచిరునవ్వు - నీయుత్సాహవాక్యములు - సాక్షి ప్రియవాత్సల్యముతో నంపునాశీర్వాదములు - సాతకలోకమున నుండు స్వచ్ఛత్యము - పత్రికాధిపతుల పరమవాత్సల్యమున నమ్ముకొని పరమేశ్వరులకు భక్తితో వందనము బాసర్చి, సాక్షికి తరగ వివరములవల్లముగ నాప్రాంతమొనరించి, ముందువాదమునుండి నాకుఁ దోచినయంశముల వ్రాయుచుండును. పాఠకుల కంతో వచ్చెట్లుటకుఁ బ్రయత్న ముండునో లేదో చెప్పలేను. కాని నా యావచ్చుకై నిండుచయోగిం చెదను.

అవ్రాయుటలో సాక్షియే నాకాదగ్గము. సాక్షి పాద పద్మములకు నాహృదయపద్మముమూత్రము నుబ్బించితి నని ప్రార్థనముకలదు. సంఘమునందు, ప్రభువులయందు, ప్రజలయందు, పండితులయందు, కవులయందు, లోపము లని నాకుఁ దోచిన విషయములు జరుగకలసినమాటలు, మన మభిప్రది నొందవలె ననువాంఛతో నీలేఖలమూలమునఁ గాని, కొంతకాల మైన పిమ్మట మఱియొకరూపమునఁ గాని వెల్లడించుచుండును. ఇం చెప్పరిని వ్యక్తిదూషణముకాని, నిహిద్దేశములతో విమర్శించుట కాని యుండదు. ఒకతరగతితో నుండు సర్వసాధారణభావ ములు - ఒకసంఘమున కర్పితవాచకములుగా నుండు లోప ములు - భగవంతునివై భారమువైచి వెల్లడించుచుండును. ప్రత్యేకవ్యక్తు లొనరించుటకై యంపన్యాసములవివరముల వెల్లడించుచుండును. అవ్యులరాజు రామభద్రయందు చెప్పినట్లు నన్ను మిక్కిలినాడులవలెఁ జెప్పలే మని తమత్రైవాంధ్రవపు లూర కొనిరా? బుద్ధి, కవిత్వాశక్తి యిది వైభవసాధములు! మనోపండితుల మనుకొనువారికే వ్రాతదగ్గఱకు వచ్చునట్లుటికి భయము. సాకుటిపాముకుఁ దైసికే వ్రాయగలఁడు! - ప్రతిభాశాలియై పండితుడు కానివాఁ దైసను వ్రాయగలఁడు! కాని పండితుఁ దెప్పనును వ్రాయనే వ్రాయఁడు. పండితుడు కానివాఁడే బండెడుగ్రంథములు వ్రాయగలవాడు!

మిత్రమా! ఈవైయుపాధ్యాయమునకు నీవు తెల్లబోవు చుండువు. కాని యావైపంతులు వ్రాసిన స్వల్పకాలములో, నే నొకప్పుడొకసవల వ్రాసియుండఁగలిగితిని. అకాలమునందే సాక్షి ప్రభువదర్శనము నొకై నది. అప్పుడు సాక్షి. నా కొక విరుద మిచ్చె నని చెప్పితిని. నీకు జ్ఞప్తియున్నదా? నేను వ్రాసినగ్రంథములు నాగడిలోఁ గట్టుట కట్టిపెట్టితిని. అచ్చువేయించునపుడు లే దని యభిలాషాప్రభువులను ప్రతినిధిము

నిండుచుంటిని. కనబడిన వారి కెల్ల గ్రంథములఁ జదివి విః పించుచుంటిని. అప్పుడు నాగ్రంథపర్యవేషములఁ జూచి సాక్షి నాకొనగిన విరుద మేమో తెలియునా? "పండె! ఇదికలఁ మాగురువు లైన శ్రీ వీరేశలింగము పంతులుగారి కంటివాఁ కలెగ్రంథకర్త లున్నారు. కథాధికగ్రంథకర్త లున్నార, కాని నీవలె బండెడుగ్రంథములు వ్రాసినవారు లేరు. ఇదియచ్చు వేయించునపుడు దొరికినవో నాతనిజమిందారీ నీకొఱ కము కొనవలెను. నీవు "కకటగ్రంథకర్త"వైతా - కకటాధికగ్రంథకర్తవును!" అని విరుదము కటాక్షించెను. ఇది విన్నవా లెక్క, గు నవ్యునుండును. అ"కకటగ్రంథములు" సాక్షిలోఁ జెప్ప, కుండఁగనే యొక నాడు ప్రాతఃకాలములక్రింద నమ్మికలఁ దలంచితిని. కాని యందలిరసము చెదపుటగుట మిగులనీయ నందున నాకావ్యములు విశ్వక్రేతాస్మరణము లెట్లో యొకయ, ట్టున నని నంతనించితిని. వానికిఁ గావ్యత్వము పట్టిన దని ముఁ నీతిని. కావున సాక్షివలె గుణవంతముగ వ్రాయలేను గాని కావ్యకొలఁది వ్రాయగలను. సాక్షివలె వ్యుగురచనము లుండవుకాని, వేమన్నవలె గణపవాక్యము లుండకపోవు. సాక్షివలె సరసవాక్యము లుండువుకాని చాడపువలె విరసవాక్యము, లుండకపోవు. సాక్షివలె తెలి, సాక్షివలె ప్రతిభ, సాక్షివలె గదమునద, సాక్షివలె మేఘగర్జము, సాక్షివలె నూపులు సాక్షివలె చల్లగాలిదినరలు యివి యేవియు నుండవు. కాని సత్యము, కవితావిశేషము, మిత్రులుకూడ నిందించు కంటినిడక, యిట్టిని, యిఁకనిట్టిని యాలేఖలలో భోషము లుండవచ్చును. పిల్లి పులిపిల్లి కన్నునిద్రలు వేర్వేరడఁ! కాని చెట్టెక్కుట నెర్ప లే దని విందుము. నేను చెట్టు దిగుట నేర్చుకొనలే దేమో యని చయపడుచున్నాను.

ఎన్ని లోపము లున్నను సాక్షి. తిరిగి జన్మించువఱ కేవలమొట్టివ్రాతల వివోదముగ వ్రేస గమ్యదయలై పాఠకులు చదివి నన్ను కృతార్థునిచేయుదు రని నమ్ముచున్నాను.

నీమిత్రుని చేతఁగానిచిందులే చూచి - భంతికా శ్రువేలి నాట్యము చేసినరంగమునఁ జూచి - పాపకు లీవేడ్లనిండులకు, గనములేనివాక్యముల వ్రేస నవ్యునుండును. ఇట్టి గుణములేని వ్రాత, తెట్లువ్రాయసాహసించినని నానంగితివమునకై నవారు నవ్యునుండును. నీవునాడే నవ్వెదవా? నీవాపుఁపుల పరిమత్తు భాధ్యక్షుల కహించినవాడే సాక్షి. తుది రుపపన్యాసము పత్రిక లోఁ బడుట నాకు వింతకఁ దోచినది, నీయునుగుచుకొనఁడు, -వసంతయోగము.

కురుక్షేత్ర సంగ్రామము

ఇది యొక నాటకముగాఁ గ్రాత్ర నింధనములతో రచిం పఁబడినది. ఇప్పుడొంగ్లవాసనావాసితులగు మన నాగరికులు, మన పూర్వుల పద్ధతులను నిరసిండుచు, వెల్లవోట్లను, నాల్గు పద్ధతుల నామోదిండుట యాచారమై యున్నది. ఇది పూర్వ నిబంధనములకు వెలియెను రసని త్తరము నాభిసయ్యుకై సందర్భము గలిగి చెక్కఁగా నున్నది. నాటకములలో నతివ్యక్తము ను రసపోషణమునకై కల్పితమునగూడ మహాకవు లంగీకరించి యున్నాడు. కాని యది విషయనిర్ధారణమునకుఁ బనిరాదు. ఈ సంగ్రామము లాను దేనికై ప్రవర్తిల్లి యో? కాని నీ నిరసిం చుచు హ్యక్తికి విశోధించి, పాండవ ధార్తరాష్ట్రుల కురుయులకును రాజ్యాధికారమే లేదని పన్ననయొ క్తిబలముచే జదువఁగలకు నవ్యులుట్టిండుచు నాటకభేదములలో నొకటిగా నుండును. "రాజ్య మభిభాష్య" మను నిష్పటి యాంగ్లేయువా సనచేతనే వారికి రాజ్యభాగ "మహాశ్రీయుము నభర్యక్తి"ము నని కల్పించిన యొ క్తిబల మంతయు మూలభారతమునకు హిం దూధర్మకాశ్రమమునకును విరుద్ధముగా విలసిల్లుచున్నది. శ్రీ కృష్ణభగవానుడును సకలధర్మము లని శ్రీనివాసోదిన భిష్య, ద్రోణ విదురాదులును భారతవంశకర్తయు భారతకర్తయు నగు వేదవాక్యములను జెప్పిచది కాదని యొక నెవ్వరో చెప్పినదే 'ధర్మ' మనుట వేమన్న చెప్పినదే వేదమున్నట్లే యుండును ధర్మకాశ్రమమునో విభాగవేత్తరారులు తక్కిన వర్ణములవా లోఁ బాటు రాజులగును బాహుభాగమును జెప్పియే యున్నా రు. దా యద్రవ్యము సాధారణము న సాధారణ మునని రెండు విధములు గలది. సాధారణము పితృక్రమాగతమై సోదర్యలంకణమును సమా మయినది. ఇది యనవరమైనో విభాజ్యమే. అసాధారణము స్వార్థితము శ్రీధనము మున్నగునది. ఇదియే యవిభాజ్యము ఇది రాజులకేకాదు అన్నివర్ణములలోను నుండవచ్చును. రాజులలో విజయోపార్జితమ విభాజ్యము దీనినే రాజ్య మభిభాష్య మని యుండురు. రాజ్యము కొఱవైన సంగ్రామములలో నెవరు శేషించియుండురో వారికే రాజ్యాధికారమున నది యెల్లర ఱును నువిదితమే. పాండవధార్తరాష్ట్రులకు సభ్యములేకుండ

(1514) గిరి బదర్, టి పి కేన్ - మదరాసు.

ది వి తా లూ కా

(ఒక విశేష నిరంజన)

కాలగీతి

తొలగిపోయి పోయిన వస్తువులను పునరుద్ధరించుట అనేది మానవుని సహజమైన యోగము. వస్తువులను కలిపి మిళిపి మిళిపి భూమిల సాగుకేమి, మేము మేము కేమి అనుకూలనీతి కుభవిచే ను. పశువులను మేతలకు తీరించి, కైతుల ముఖకలముల ఆకాశోలి ప్రకాశపుమునది.

ప్రతివైరు

వస్తువులు సకాలమున కురచునందున మేము అనలొని సంకప్తమై సాగుకాలేము. ఇప్పుడైనను అభయమును గలించుకరములభూమి సాగుకాలిడి. ఈ కైతు బాగాపం దిన మాతాలూ కాకు పూర్తిగా నిరహాపున. ప్రతివైరు దిము లలో కైతులు ప్రతిని వస్త్రుల కన్నులకును జాతీయోద్య మాభిమానులు ప్రయత్నించరలసి యుండును.

సోలీసుకారు

ఏకాదశము చేతనోగాని సోలీసుకారులొద్దోగురు పూర్వ ముకంటే అనేక కలుగుతుంటున్నాడు. కాంగ్రెస్ ప్రచారమును గురించియు అభిమానులనుగురించియు అయావోట్ల విచారింపుచుండురట. కొంతమంది కాంగ్రెస్ మొబిలైజేషన్ కెల్లి మిమంటి పెద్దమను షుల కి ప్రవేశమును మంచిదిగాదనియు మిరుకాంగ్రెస్ ఉద్యమము నుండి విరమించుకొన్నట్లు కేము రిపోర్టు చేయుచు నునియు చెప్పుచున్నారట. వీరు గావించు ఈ కటాటోప మంతయు ప్రజలను భయపెట్టుట కనికొందరు భావింపు చున్నారు.

భద్రువాస్తవి

ఈ తాలూకాలో శ్రేష్ఠులగు వస్తువులు కయారగు చున్నది. ప్రస్తుతం ప్రతిదొరకిని హేతువుల ఎల్ల ఎత్తుకగా నూలు తయారగుట లేదు. ఎక రెన్ని ప్రతుల ములు చేసినను భద్రుల నేయుటకు మాతాలూ కాకు కనిగన్న మగ్గ ములు దొరకలేదు. ఇక మాకు సమీపములో ఒందరు ఆంధ్ర జాతీయకళాకాలలో వస్తువులు ౧౦౦౦ కు వైగాయున్నను అవికాంగ్రెస్ వారికి గాని, కళాకాలకుగాని చెందినవి గాక వ్య లాభ పరాచులుగు వస్త్రులకు చెందియుండుటచేత వారికి లాభము గడించుట కేయపయోగపడుచున్నవి గాని స్థానికులగు బంగారవారిగాక కన్నించి నూలులు వదుట మాతాలూ కా వారికి గాని వాని యుపయోగము పూర్వము. పోనీ ఆ వస్త్రులైనను న్యాయప గులాభముకు యక్కడివారికి సైచ్చేయుచు ఎత్తుక వున్న సరకు ఎత్తుకలదమలకు యిరులకు రవాణాచేసిన బాగుండును. అట్లు గాక ౧౧ కి రు ౧౦-౧౦ లకు తక్కువ లాభ ముకు వారెరికిని విక్రయించురు. జలాభమిచ్చి యిక్కడి వారు కొనబలకు న్నారు. మాజిల్లాసంఘమువారు దీనికి తగుప్రక్రియ చేయుట సమర్థులై యుండియు సంబంధము గలగజేసుకొనక మిచ్చుకుండుట కొంచెమును.

లోకరహిత్యము

జిల్లాబోర్డులో నిడదవోలునుండి గుడివాడకు మిలర్ గేజి కై వేయుటకు ఆలోచనలు జరుగుచున్నారట. యిందును గురించి యేలూరులోని మోతేపాడు ప్రయత్నింపుచున్నారట. మా జిల్లాబోర్డువారినికూడా తమలో భాగస్వాములుగా నుండుదని వారు కోరుచున్నారు. ఈబోర్డువారికి ౨౫ లక్షల రూపాయలు నిలువయున్నట్లు వినుచున్నాము. వీరు వారి లో భాగస్వాములుగా కేసుకుంటే నిడదవోలునుండి గుడి వాడకు మోతేపాడికి అడ్డయిస్తూ గుడివాడనుండి మోతేపాడికి యీసాముతో వీరు స్వంతమై వేసుకొన్న బాగుండును. ఈ మార్గమునకు చట్టుపట్టునుడు గ్రామములు ధనవంతులు, ధాన్యవంతులు నగుటచే బందరు దెబ్బపడే రైలువేంతయో రైల్వేలో యెక్కువ లాభము బోర్డువారికి రాగలదుట నిర్వి వాదాంశము. ఇందునుగురించి జిల్లాబోర్డువారు బాగుగా యో చించి కార్యారంభమునకు బందగుట యుక్తము.

శ్రీ శ్రీ గాంధీ మోతీలాలుఘోషు

విజయ నగరము కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు 7,౩౬౬౬ సా యంకాలము స్వగౌరవ్య ఆశ్రమమునందు సమావేశమై జాతీయ నాయకులను, పులికొరియితులలో క్రొక్కణ్యుడును నగు మోతీలాలుఘోషు గారిమరణముకు విచారము ప్రకటించుచు తీర్మానము గావించిరి. 8వతేదీన పురభవనమున పౌరసభ జరుగును. శ్రీమంత్ మంథా న్యాయారాధన గారు(యం.యల్.సి)అధ్యక్షు లిహించెదరు. బాబు హోషుగారి మరణమునకు చింతకనపరచు చు తీర్మానమును గావించుటకుని విజయనగరమునుండి స్వకీయ విశేషుడు తంజిపూర్ పంపుచున్నాడు.

The Mysore Govt. Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd.

Head Office:—Life & Marriage Assurance Buildings, Mysore.

(The most progressive Life Office) Run on purely Indian Management.

Loans from Rs. 1,000 to Rs. 8,000 will be given without interest and without security to our 200 Personal Investment Bondholders every Year for every one Lakh of fully paid up Bonds.

HOUSES & LANDED PROPERTIES FROM Rs. 1,000 TO Rs. 5,000

WILL BE GIVEN TO OUR LIFE POLICY HOLDERS BY ADVANCING

LOANS AT MODERATE INTEREST.

OUR INSURANCE POLICIES ARE AT LOWEST RATE OF PREMIUM NON-FORFEITABLE BEING AUTOMATICALLY PROTECTED.

FEMALE LIVES ALSO ENTERTAINED.

Management is Conducted on Strictest Economic Principles.

WANTED.—Influe tial and Energetic Agents on monthly allowance plus commission on Guaranteed business in unrepresented places.

For further particulars, apply to:—

THE HYDERABAD ECONOMY HOUSE,

CHIEF AGENTS, RAMAKOTE, HYDERABAD, (DECCAN.)

Messrs. P. K. RAU & SONS.

CHIEF AGENTS, MADRAS PRESIDENCY, No. 289, THANBU CHETTY STREET, MADRAS.

వడిగట్టని జలము పానమునకు తగినది కాదు

అనేక అపాయకరమైన వ్యాధులనుండి తప్పించుకొనుటకై ప్రతిగృహమునందును ఒక

నమ్మకమైన ఫిల్టరు (వడియగట్టు పాత్ర) యుండుట ముఖ్యము.

గృహమునకు, ప్రయాణికులకు, సంస్థానములకు తగినవి మా యొద్ద సిద్ధముగనున్నవి.

దయచేసి మా పాపులో విచారింపుడు.

డబ్ల్యు. ఇ. స్మిత్ అండుకో., (లిమిటెడ్) ఉదకమండలం, మద్రాసు

W. E. Smith & Co., Ltd, Ootacamund Madras.

పూర్ణిమ

A Tragedy?

కష్టాంతనాటకము!!

క్రాంతనాటకము!!

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారిచే వ్రాయబడినది.

పూర్ణిమాపర్వదినమున రాజస్థాన త్పత్రియ కులావతంసు లగు భట్టి వరాహరాజేంద్రులు వియ్యమునకై వివాహ వేంకటే దారసిల్లుట. పరిణయకృత్యమునకు మాటు భయంకరహత్య. వైవాహికతొరణముల క్రింద ఘోరమారణములు, భట్టి రాజేంద్రుని చిత్రకథము. పెండ్లికొడుకు దేవరాజుసంఘ మణమునుండి పాతిపోవుట, పునాహిత దంపతు లాతనికి శరణ మిచ్చుట, అడవిదొంగల దిడారు, కర్వగృహము గోల్పోయిన రాజబాలకుడు దొంగలదొర యగుట, పునాహిత దంపతు లొక్క గోతర బూస్తి పెట్టుటకుట, కారదాదేవి సహగతునము, సర్వముగళాగాంధర్వవివాహము, రక్తర్పణ ములు, వ్రాయుటకు సాధ్యముకాని యెన్నెన్నో విచిత్రాంశములు, పాత్రప్రకృతి కర్ణవాదైవిత్వము, ఈశ్వరకరుణా విశేషము, ప్రపంచవైఖరి, మనుష్యవాంఛానిశ్చలత్వము, విధిబద్ధత, నరజీవితపరమార్థము, చదివినంతమాత్రమున నొడలు జలదరించుటలు, మనసుద్రవీభూత మునులు, కన్నీరు ధారాళముగ, బ్రవహించుటలు, అహంభావ విచ్ఛేదన మగుటలు, ప్రాపంచిక లంఘన తనదలి మనస్సును బూర్వముగ నీశ్వరార్పణము నొనర్చుటకు దృఢసంకల్పము కలుగుటలుల రచింపబడిన నాటకరాజము. వెల గున్న 1—౦—౦.

వలయువారు:—

పానుగంటి రాజారావు,

(290)

పి తా పు రం. (గోదావరి జిల్లా) అని వ్రాయవలెను.

సిద్ధమకరధ్వజ (వైషజ్యత్నావళి 920 పుట)

ఇది జయకర్మవేదములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందియున్నది. ఇందు కుడిచేసిన రచన, బంగారము, కన్నాది, వచ్చు కుచ్చుము మొదలగు విజయకల వ్రక్యములు జేరియున్నవి. వై శ్రంధమునాని యోగము ప్రకారము నిర్దుష్టముగ మాచే కనుగొనుచుబడియున్నది.

కొక శత్రువాచారవిహితో: నకబాచివ్యుడవ్వతే । మధాయ: కాంతిజనన: కామోద్దీపకృష్టహా॥

బుద్ధిని, జయార్థాయమున కృద్ధిచేయును. శరీరమునకు కాంచినప్పును, హేమ్యుగ ధాతుప్రప్తిజేసి కామోద్దీపనము గలిగించును. అతిమామ్రము, తీయ, కుభికోగములు, మొదలగు ధాతుతీయకరములగు వ్యాధులలో హేమ్యుగ నుప యోగకరము. ఈవయోగించువిధానము మందులో బంపబడును. వెల 25 మాత్రలు రూ 5.0-0

ఆంధ్రజయకర్మవేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్) వసూలైన మూలధనము 1,12,925.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి బి. యె., ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపింపబడినది.

19 వశిష్కోడ్డు మాంటుకోడు, మద్రాసు.

నిర్దుష్టముగ నియంత్రించబడిన శాస్త్రీయకర్మధములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

మోసపుమందుల వలనను, ఇతరులు కూడ ఇజేమోస్తరుగా చేయుచుండుట వలనను

మోసపోకుడు.

బ్రాంచీలు:— (1) 149, హైరోడ్డు తిరునల్వేళ్ళేణి మద్రాసు, (2) హైరోడ్డు, తిరుపతి, (3) 405, టుంకశాలిపేటి, మద్రాసు.

మోహనీతైల — వెండు కలను వెంచి నిగనిగ లాడించును

శ్రీ పురుషులు తాడుటకు యోగ్యమైనది—5తు లములు నూనెగల సీసా 1-కి అణాలు 12 మాత్ర వే

నెం. 6, తంబుకెట్టిపేటి, మద్రాసు. అమృతాంజనం డిపో, నెం. 109, ఫేరిరోడ్డు, పోర్టు, గొంబయి.

భారత కాననం

లాయడు జరిగారి ప్రసంగమువై చర్చ

అగ్నిహోత్రుని తీర్మానము - రంగారాజుగారి సవరణ
 భారతసభ్యుల గంభీరవ్యవస్థలు - ప్రభుత్వపరిషత్తుల సర్దుబాటుమాటలు
 తీర్మానము నెట్లు - జయజయధ్వనులు
 48 మంది అనుమాలురు, 34 గురు ప్రతికూలురు

8 వ తేదీని భారత కాననభావనానిరూపకము ప్రేక్షకులతో నిండిపోయినది. ప్రధానప్రసంగమును గూర్చి యేకమతము కలుగజేసినది. తీర్మానము నన్నివర్గాలకూ గ్రహణపరిచినది. ఎవరమందుగల సవరణలను సమపాదించినది తెలుపబడినది. సభ కాలాన్నియు పదభేదములను తప్పింపజేయుచుండెను. చర్చము విస్తారముగా నుండుటచేగాబోలు సభ్యులందరూ రాలేదు. వైకాంటు ఎల్లదంపతులను, బెగంటు, లాలా హరికృష్ణలాలగారును మరెందరూ స్టేటుకాన్సిలు సభ్యులను ప్రేక్షకులలో నుండిరి.

ప్రశ్నితరములు

ఇండియా సివిల్ సర్వీసులో బ్రిటిషు ఉద్యోగులను గూర్చి నియోగిగారు ప్రశ్నించిరి. ఏ. సి. ఎస్ ఉద్యోగులు కొందరు ఇండియా దొరతనము వారికి విజ్ఞులై నడిచి వారిభావములను వానివై దొరతనము వారికి అభిప్రాయమును ఇండియామంత్రికి తెలుపబడినది. దానినిగూర్చి యింగ్లాండు ఇండియాదొరతనములకు జరిగిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములను ప్రకటించబడినది. ఏ. సి. ఎస్. లో ఇండియామంత్రి లేఖ ప్రకటించబడినది. రైతుల తంతివాగ్దను దొరతనమువారు చూచియున్నారు. అని సర్ విలియాం విన్సెంటుగారు తెలిపిరి. ప్రభుత్వమువారిచూచిన లామోదించబడిన అధికారము మొత్తమును ననుభవించు ప్రభుత్వ మియ్యలాల నని.

గురకభాగం సంక్షిప్తము

గురకభాగం ప్రశ్న నిర్ణయము అనుచు టెక్నోసానాని భాయీ మాన్సింగుగారు రుపపాదించిరి. ఆదిరాష్ట్రీయమున విషయము. రెండవది కొన్ని కేసులు విచారణలో నున్నవి. పంజాబు దొరతనమువారి నడిగి సోపానమునాడు వివరముల తెలిపెదనని విన్సెంటుగారు రస అతీర్మాన మిపుడు చేయబడగూడదని అభ్యంతరం దెసె.

గ్రీనుస్టి

దీనినిగూర్చి వివరములను సేవాప్రధానసభాసభ్యులలో నెవరినడిగిననూడ కాననభ్యుల కెరింపబడునని విన్సెంటుగారు నుడిచిరి. గ్రీనువా రోడిపోయిరి. వారిరవాజములను అనుభవించున కడలిపోవచ్చునని విన్సెంటుగారు తెలిపిరి.

అగ్నిహోత్రుని

11.30 కు అగ్నిహోత్రుని తీర్మానము నుపపాదించిరి. "లాయడుజరిగారు 4-8-22 వ తేదీనెట్లు సంస్కరణములు పరీక్షించుచు (ఎక్స్ ప్రిమెంటు) కావు. 1917 ఆగష్టులో చేయబడిన ప్రకటన మే నిర్ధారణము అని ఇండియామంత్రియును ప్రధానమంత్రియును మరల స్పష్టముగా ప్రకటించవలెను. భారతదేశమునకు శీఘ్రముగ అధిపతీశన్యపరిపాలనమును పూర్తిగా నొసంగవలెను. అని యీసభ వారు కోరుచున్నారు." అను తీర్మానమును అగ్నిహోత్రునిగారు పాదించిరి. సంస్కరణములను చిత్తెనసాము రద్దుచేయుట కధికారము లేదని అగ్నిహోత్రునిగారు చాల విఖిత్ ప్రమాణముల నిచ్చిరి. "స్వరాజ్యము లక్ష్యమున నిర్ధారణ చేయబడినది. దానిని బడయుటకు గల సాధనములలో సంస్కరణము లోకమెట్టినినూడ నిర్ధారణయైనది. ప్రధానమంత్రి ప్రసంగములను సానిధారణకు భంగము కలిగినది. క్రొత్తకానన సభలను ప్రారంభించుచు నింకతత్వ మంతరించిన దని సెమ్మి ఫర్మ ప్రభుత్వ సోక్కిచెప్పెను. సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగుల సోక్కి మాటయే ఉత్తరువు వారిపరిష్కారమే తీర్పుగా నున్నట్లయితే కాశ్య త ము గ నుండి తీరవలెను. దానిని కాశ్య త మొకరించుటకే దేశీయులు దొరతనమునకు తోడ్పడవలెనని నిన్ను గాక మొన్న ప్రధానమంత్రి నుడిచెను. భారతీయులు అధిపతీశన్యపరిపాలనలో నుండుట చాలవలెనని చెప్పచున్నారే. ఆ అధిపతీశన్యపరిపాలన గూడ నీ నిర్ధారణమే అన్యాయవలెనని యీ ప్రధాని విధింపబడునా? ఉద్యోగులలోనున్న ప్రాశస్త్యముల సందర్భానికిగా తొలిగి

వలెనని నేన్నటికిని తెలుపువాడగాను. కొంతకాలమువరకు వారి ఆవరణమును. భారతీయులు తమకెట్లు మున్నంతకాలము తమ కనుమల మునుపదతుల మీదనే వారినినిలబడగలరు. ఇతరు లెక్కువగా నూడ నాయుద్యోగులను బలవంతమున మందేశమునకు పంపగూడదు. ఇప్పుడున్న పాలితభాతివారి అధికార మంతయు నెక్కుటికి నిటులే యుండవలెనని భారతదేశమునకు స్వరాజ్యమే లభింపదు. స్వరాజ్యమున సోక్కిక మెట్లు హెచ్చుబడనని ఆమెట్లుచే నున్న విదేశీయులను పంపివేసి ఆమెట భారతీయులు స్థిరపడుటయే యగును. రాజప్రతినిధి రెండుసారులు దీనినిగూర్చి ముచ్చటించినను మామసంప్రత్తి కలుగలేదు. బ్రిటుదొరతనమువారు మరల ప్రకటనము చేసిన గాని మాకు ప్రతికలుగదని అగ్నిహోత్రునిగారు నుడిచిరి.

సుబ్రహ్మణ్యంగారు

"బహిరంగసభలలో నుపపాదించబడు తీర్మానములను పత్రికలలోని విమర్శలు నెట్లుండునో అగ్నిహోత్రుని తీర్మానముగూడ నటులే యున్నది. ప్రధానమంత్రి వెళ్ళుసారులు చేసిన ప్రకటనలను సవరించుకొనుట టెలిగ్రాఫుల వ్యాపార కృతసౌత్త్యము లగు ప్రమాణము లేవియును తీర్మానమున లేవు ప్రధానివంటి రాజనీతిజ్ఞుల సహాయముననే మన కీ సంస్కరణములు లభించెను. వారు మరల నేదో కొంతవరకే రని వాని శంకింతుట న్యాయముగాదు. అత్యవసరము కలిగినపుడు మనకు తోడ్పడుచున్న యిట్టి మిత్రులకు మన మా గ్రహమును కలిగించిన వోనిక మీదట మన కట్టివారి తోడ్పాటుగూడ లేకుండపోవును. రాజేంద్రయ్యద్యోగులలో నెవరయిన ప్రధానోద్యోగి అజ్ఞానతీక్రమింపగలడా? అపదతి క్రమశిక్ష కనుకలగునా? గాన కాననభాగం రిట్టి తీర్మానము నామోదించినదాని ప్రకారము ప్రభుత్వమువారు చేయుట ఎన్నటికిని పొసగదు ఇట్టిచర్చ వచ్చినపుడు ప్రధాన మంత్రివాక్యములకు సమర్థించుట, బలపరుచుట, సభల మొకప్పుట తప్ప లేకవలెకేముగ? చేయుటకు ఇండియాదొరతనమువారు స్వతంత్రులని మీకు తెలియదా? వ్యవహారము నడచిపోవుట ప్రధాని తలయున్నట్లును సమర్థింపుటనే మనకు చాలును (పరిహాసార్థము). సార్వభౌమిని ప్రకటనమును ప్రధాని ప్రసంగ మెన్నటికిని రద్దుచేయజాలదు. ప్రతినిధులు దర్శించిన పుడు రాజప్రతినిధిగారి దిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమునందు ప్రధాని మరల సమర్థము కలిగించుటకు పంపిన సందేశము తెలుపబడినది. ఇప్పుడు కోరబడినదానికంటె నది చాల పటిష్ఠమును న్యాయబద్ధమును వ్యవస్థాపకమైనది యున్నది. మనకుగల వ్యక్తమనకీయ్యబడినదిగాని మనచే నేర్పరుపబడినదిగాదు. మనకీయ్యబడిన దివ్యసౌత్త్యక మగువరమా. అట్టివో ప్రధానివాక్యములను గూర్చి తగవులాడుట యెందులకు? భారతదేశమున నియోజిత సభ్యులు గల కానన సభలు సంస్కరణముల రూపుమాపుటకు గట్టి ప్రయత్నము చేయునని ప్రధాని ధురభిప్రాయపడినమాట నిజమే. అట్టి ధురభిప్రాయములు రాజనీతిజ్ఞులకు తరుచు కలుగుట సహజము. అరాజకమున మనదేశము ముగియుండ దాని నద్దరించితమి ప్రధాని తెలుపుటగూడ నట్టి అజ్ఞాతయే" అని సుబ్రహ్మణ్యంగారు నుడిచిరి.

కామయ్యగారు

"తీర్మానములోని భావములు సరిగానే యున్నవి. మాటల మార్పునమాత్రము మార్చవలెను. ఇప్పుడు మనకుగలచాతుర్యము మన మెన్నటికిని కడలముగాన ఎక్స్ ప్రిమెంటును మరేమన్నును మనకు భావములేమిగాని ప్రధాని దృక్పథమును భావమును గూడ అనుచితములు. అనుభవోద్యమములను కలసి కడవరమగు సహకారము కలిగియుండును. సంస్కరణములపట్ల ప్రతికూలత కలుగుటకు కిలుచున్నవారుగూడ బాధ్యులగుదురు. హోమయ్యగారు అగ్నిహోత్రునిమునుండి విదేశీయులను తొలగించి భారతీయులను నియమించుటయే యని భారతీయులు తలచిందని ముగారు నుడిచిరి.

యమునాదాను ద్వారకావాసుగారు
 ప్రధానమంత్రి ప్రసంగము వలన బ్రిటిషు సంబంధమునకే ముప్పు కలిగినది. ముందు జరగనున్న ఎన్నికలు తనకు సంకల్పి కరముగా నుండకున్నవో సంస్కరణములనే రద్దుచేయవలెనని అతడు బెదిరించెను. మీరుకొందరిని మాత్రమే కాననసభ్యులనుగా ఎన్నుకొనవలెనని ఇతరుల నెవ్వరిని ఎన్నుకొన గూడదని నియోజకుల కాబాపించుటకు ప్రధాని తేమ అధికారమున్నది? అనుభావము లందరును కాననసభలకు వచ్చిన గాని వాకు సంకల్పి కలుగనే కలుగదు. (వివండి. వివండి) సివిల్ సర్వీసువారికి కలయు సౌకర్యములను చేయుటకు నేను సంసిద్ధుడను.

సుమారయ్యగారు- వారికర్తవ్యం
 యమునాదానుగారు-అవునువారి కర్తవ్యంవారిని వారు కోరుచున్నది. (హర్షము) గాని లోహపంజర సిద్ధాంతమునకు మూలము నే నెన్నడు సంగీకరించను.

పార్సీలంద్యేగారు

మొదట ప్రధాని ప్రసంగములను సందేహము లేమైన కలిగినను రాజప్రతినిధి ప్రసంగములతో నన్నియు తొలగిపోయినవి. ఇప్పుడు అంగదేశమున మనకు సహాయము చేయగోరుచున్న వారి కందరికిగూడ యితడే తీర్మానము నామోదించిన వో అగ్నిహోత్రుని కలుగును. అత నెట్లెందులలో యమునాదానుగారే సంస్కరణములను గూర్చి నడుపుచు అపూర్వ మగుపరీక్ష (యూనిట ఎక్స్ ప్రిమెంటు) అని నుడిచిరి (పరిహాసార్థము).
 ఒకరు-ద్యంధ్యపరిపాలననుపరీక్షిండు.
 లింద్యేగారు- గాన నీ తీర్మానమును వదలుకొన గోరెదను.

లింద్యేగారి ప్రసంగము ముగియుగానే సభ్యులు ఫలహారములకు వెళ్ళివచ్చిరి.

యామిను ఖానుగారు

"నూచనలతోగూడిన తీర్మానముల నామోదించిన ప్రయోజనము లేదని సుబ్రహ్మణ్యంగారునుడిచిరి. ఇక నీ సభ వారు చేయునదేమి? నేను రంగారాజుగారి సవరణ నామోదించెద" నని ఖాను గారు రిరి.

డాక్టరు గౌరుగారు

"వెదుకకు బోవుమాట వట్టిదని రాజప్రతినిధిగారు చెప్పినందున నేను సంకల్పించి నెత్తిని. సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగము లలో నిపుడున్న వారి సౌకర్యములకు పూచీపడక కలెనమాత్రమే పార్లమెంటులో అసంగప్రతినిధులు కోరిరి. దానివేననే చర్చ రిరిగినది. అంతవరకు సరిగానేయున్నది. బాధ్యతల పరిపాలనముకొన వారిపక్షము మారుట నిశ్చయమని గూడ వారే ఒప్పుకొనిరి. అట్టివో అభ్యంతర అతీర్మానమునుపాదించినవారును అను వదిలించవారునుగూడ కోరనట్టివాద్దానములను లోహపంజరప్రకటనలను లాయడుజరిగారు వలక వలసిన అనుసర మెట్లుకలిగినది? సివిల్ సర్వీసు వారినిగూర్చి ప్రధాని చేసిన సిద్ధాంతము నీసభవారు రద్దుచేసెదరు. ముందు జరుగు పార్లమెంటు ఎన్నికలలో కార్యకపక్షమువారు ఎన్నుకొనబడుదు రని తోచుచున్నదిగాన నేను పార్లమెంటును నిలిపివేయును. ఎన్నటికిని పార్లమెంటు సభ్యులుగా నుండవలెనని యీ ప్రధానియే చెప్పగలడా? కాన నసభలోని సభ్యులందరూ నుండ అనుభావము వారులే యునుగూడ సంస్కరణము లిప్పుడున్నంతి నే యుండి తీరవలె" నని గౌరు గారు నుడిచిరి.

విన్సెంటుగారు

"ప్రధాని కట్టు నిరసింతుట పాడిగాదు. ఇది కృతఃకృత అనిపించుకొనును. తీర్మానము నామోదించినవో నది అంగదేశప్రభుత్వాధ్యక్షుని మందలించుటయే యగును. ప్రభుత్వము వారి స్థితి వ్యవస్థకు భిన్నమయినదిగా నేర్పడును. రాజప్రతినిధి ప్రసంగము వలన సుతయును లిదివరకే తీరినది. స్వపరిపాలనము వచ్చుటకు రెండేమార్గము అనువి. ఒకటి బాహ్యబలము. రెండవది బ్రిటిషు పార్లమెంటువారి అనుగ్రహము. ఆ అనుగ్రహము కాకలసినవో బ్రిటిషువారి కాగ్రహము కలిగింపగూడదు. ఇదివరకేదేశమున జరిగిన చర్యలవలననే బ్రిటిషు దేశ వాసుల కాగ్రహము కలిగినది. ఇప్పుడు వారిని కొంత చిత్తులను చేయవలసి యున్నది. ఆదిగాక యీ కానన సభలను ప్రధాని చాల ప్రశంసించెను. అట్టివో యీ కాననభావారే ప్రధానిని మందలించుచు యిట్టి తీర్మానము నామోదించుట న్యాయముగాదు. అందువలన చాల అన్యథము కలుగును. అనుభావవారులు నిరోధపదతుల నలంపించిన సంస్కరణ సమస్యనంతను మరల నాలోచింపవలసివచ్చునని మూలము ప్రధాని చెప్పెను. అది సత్యమే. దొరతనమువారి వ్యవస్థలకు భంగము నీయక ప్రతివిషయములోను అనుభావము

మరల నాలోచించక చేయవద్దు! అటుల జరుగునని నేను తలచను. ముందే ఆచూకములు లభ్యమగునని ఎన్నుకొన బడుదురని నేను తలచను. కాననవృత్తులు ముందుగాడ నిప్పటి వలెనే క్లాసునియముగ పనిచేయుదురని నేనాశించెదను. రమ్య ఆస్తియొక్కదేశములందరినను ప్రభుత్వవర్గములను తొలగించుట వలన నాదేశముల పరిపాలనము ధ్వంసమై నందున భారతదేశమున వి. సి.ఎస్. వారిని తొలగించునెవల నట్టిదని తియ్య కలుగు ననుభూతిచే అట్టి ప్రమాదము కలుగకుండ చేయుటకు ప్రధాని అటుల నడిచి యుండును. భారతీయులను హెచ్చునుండి ఉద్యోగములలో నియమించుట అట్టి అభ్యంతరమును కలుగదు. అలా హా పం జర ము లో ని లాహములో బ్రిటిషురాజ్యమును భారత లో హా ము ను కూడ కలసియే యుండును. ఆ లో హా ము ను నెన్నుట లో హా ము త్రి మె అర్థ కలు పరిశీలించును. ఓడోనెలు లేఖనుగూర్చి యుడియా దొరతనమునా చేయును నిర్ధారణ చేయలేదు. దాని బ్రిటను దొరతనమునా చే పట్టుకొనింపలేదు. బ్రిటిషువారి నంజరిని తొలగింపలేదని మీరు కోరెదరా? వెంటనే సంపూర్ణపరిపాలనము కొనుగట్టుకు భారతదేశము సిద్ధముగా నున్నదా? నేనా, నాకాదేశము కలవా? నియోజకుల కర్తవ్య విధి కలదా? జన సామాన్యము నకు రాష్ట్ర వ్యవస్థ బోధపడినదా? ఇతర అధిని నేతనములందులకలె పాలుల బాధ్యతల నిజటివారు గానొందరా? బాతిభాషాదులగు నిర్యాధములు తొలగింప? ప్రజాపరిపాలన మనగా బహుజనల పరిపాలనము. హెచ్చునుండి యిష్టానుసారము పరిపాలనము జరుపుటకు కొద్దిసంఖ్య ప్రజలుగల సంఘములంగీకరించునా? మీరు కోరునది క్రమాభివృద్ధి యాలేక ఒక క్రమే ఎగురా? ఆగ్రాహమునైన కిత్తును చేతము సంక్షిప్తముగా లేదు. కాన నీ తీర్మానమును తిరస్కరింపగోరెదను. భారతదేశాభివృద్ధిని కోరుటవలననే తననవారు సివిలసర్వీసు ఉద్యోగులుగా నుండలేదని ప్రధానినూచించెను. మీరీ తీర్మానము నామోదించిన బ్రిటనుదేశమువారితో విరోధము కలుగును. అసహాయవాదులకు ప్రోత్సాహము కలుగును. అవి రెండునుమాని కరములే అని విన్నెంటుగారు నడిచిరి.

రంగారాజుగారు

“2-8-22 ప్రధానమంత్రి పార్లమెంటు సభలో చేసిన ప్రసంగము ఫోరేజీ సార్వభౌముని ప్రకటనమునే భంగపరుచునదిగా నుండుటచే స్వరాజ్యమునుగూర్చియు ఉద్యోగములను గూర్చియు భారతీయుల విశ్వాసమును భంగపరుపగల దని యీ సభవారు సంకల్పించుచున్నారని యిండియా-ప్రొఫ్రానమంత్రి లకు తెలుపవలెనని యీ సభవారు గర్వరూపజనల సంఘము వారిని కోరుచున్నారు. అను సవరణను రంగారాజుగారు గుంపబడించిరి. బ్రిటిషు సివిలసర్వీసువారు బాగుగా పనిచేసిరి. బ్రిటిషు సంబంధముండలేదని స్వరాజ్యమునకు బహు బ్రిటిషురాజ్య ముండగూడదని రంగారాజుగారు నడిచిరి.

అనువాదకులు

మనీ యాశ్వశరణు డాక్టరు సంకలాలగా ర్లానవ రణ ననువదించిరి. “నిజము చెప్పియుండువలన అంగదేశమువారి కాగ్రహము కలుగు నెడల దానికి సభవారు వెనుదిరుజాలరు. దాని ఫలితము ననుభవించుటకు సంసిద్ధులు. ఈధర్మకర్త పన్ను ముల నిక నేకరువుపట్టుకున్నచో బ్రిటిషు సంబంధ ముభయ దేశములకును లాభకరమే. కాన రెండుదేశములకు మేలకలుగుట కని మీరంగీకరించినచో అందులకు సరిసమానులముగా మనము కలసి పనిచేయవలెనని యాశ్వశరణుగారు నడిచిరి.

అలనుగారు

“ఈతీర్మానము నామోదించిన లాభములేదు. పార్లమెంటు వారి కాగ్రహము కలుగును. పార్లమెంటు వారు తమ నాయకుని ప్రతిష్ఠను కాపాడగోరుట సహజము కాన దీనిని వదులుకొనగోరెదను.”

సర్ మాల్కం హెయిలీగారు

తీర్మానమునకును సవరణకును ప్రధానమంత్రి నాతేపించు విషయమున భేద మేమియును లేదు. బ్రిటిషువారి సహాయమువలననే సంస్కరణము లికముందు రావలెను. నేను మొన్ననే బ్రిటనునుండి వచ్చితిని. ఆచట ప్రజలందరును భారతదేశ విషయములలో శ్రద్ధ పుచ్చుకొనుచు న్నారు ఇటీవల నీదేశమున జరిగిన చర్యలవలన వాలో చాల మంది సంకల్పించుచున్నారు. శాసనసభలో ఎగుగువిషయములు వారి నాకర్షించుట లేదు. దేశమును జరుగుచున్న చర్యలే వారిని కలవరపెంచుచున్నవి.

అసహా యోధ్యముము

అసహాయోధ్యము-ముఖ్యముగా యువరాజుబహిష్కారమువలన భారతదేశమున అరాజక మేర్పడిన దను భీతి వారికి లభింపెడి. అట్టి సీతీర్మానము నామోదించి అందుబాటు గారిని నింపించుటవలన నచటివారుమిత్రు లగుదురని యాసభ వారు తలంపెదగునా? అంగ దేశవ్యవహారములకు గూర్చి వాలో వారెటుల నోడొరులతూలవాడుకొనెను తప్పులేదు. కాని

వంగరాష్ట్రపు కారాగృహములు

పరిపాలన నివేదికము

వంగరాష్ట్రపు కారాగృహముల 1921 వ సంవత్సరపు పరిపాలన నివేదికమునందు గమనింపవలసినవిషయములు కొన్ని యున్నవి. వేల యవరాజువర్గటనసమయమునందు వాదాపు 5802 మంది అసహాయవాదులను కారాగృహవాసము ప్రాప్తించెడి. వీరిలో 6667 మంది కలకత్తా వాస్తవ్యులు. ఇందు కల్ల ప్రత్యేకముగ ఒక కారాగృహము నిర్మింపబడెదలసి వచ్చెను. ఇందులో 1721 మంది కైదీ లుంచబడిరి. వెనెడెన్ని చిట్ట గాంగు, రంగులూ, ఫరీదులూ కారాగృహములు కైదీలతో కిక్కిరిసిపోయియుండెను. అసహాయవాదులు తమ రాజకీయోద్దేశముల ననుసరించి అధికారుల ఎన్నియోవిధముల ఇబ్బంది పెట్టిన కారాగృహముల ఇన్నుపెక్కురుజెనరలు వ్రాయుచు న్నారు. రాజకీయ కైదీలు ఎవ్వరు మరణించలేదు. సాధారణ కారాగృహములందు రాజకీయకైదీల నుంచుటచే అందరు ఆణుకున లేక ప్రవర్తించ ప్రారంభించిరి.

16 సంవత్సరములకు లోబడిన కైదీలసంఖ్య 387. ఇం గ్లాండునందు ఇట్టి పసిబాలురు కారాగృహములందుంచబడెదని యొ ఇతరవిధముల వారు కిక్కింపబడుదురనియు నివేదికమునందే వ్రాసుబడినది.

కారాగృహకాఖను యీ క్రిందివిధమున సంస్కరించుట అవసర మని ఇన్నుపెక్కురు జెనరలుగారు నూచించుచున్నారు.

1. ధర్మరక్షణిహోము పార్శ్వకామికపాఠశాలలు స్థాపించుట.
2. దొంగతనమే వృత్తిగ నెంచుకొనియుండు కైదీలను ప్రత్యేకించి వారికొరకు ప్రత్యేకకారాగృహము నిర్మించుట.
3. విడుదల చేయబడిన కైదీలను మంచిమార్గమున దిం చుటకై ప్రత్యేకసంఘముల నేర్పరచుట.
4. కారాగృహములందు నైతికబోధ కణపుటకై విచ్చి కప్రచారాటలను నియమించుట.

కడచిన సంవత్సరము 669 మంది కైదీలు కారాగృహ ములనుండి తప్పించుకొని పారిపోయిరి. రాజమహి కారాగృ హమునందు 652 మంది తప్పించుకొని పారిపోయిరి. ఈ కారాగృహాధికారులగు డాక్టరు ఫాస్టుగారు కఠినముగ ప్రవర్తించక దయాదాక్షిణ్యము చూపుటచే కార్యము చెడినదని నివేదికము నూచించుచున్నది. మొత్తముమీద దేశమునందువలెనే కారాగృహమువాసమునాడ కైదీలలో అశాంతి వ్యాపించుచున్న దనియు, కైదీలు వెనుకటివలె నప్రకటనో మెలగుట లేదనియు నివేదికముకల్ల తెలియుచున్నది.

లా యడు జాన్ వంటి మహానాయకుని విదేశీ యులు నిరసించినవారి కత్యధికమగు నాగ్రహము కలుగదా? అతని ప్రసంగము సరిలేదని మీరిది వరకే వెల్లడించితిరి. అపని దానతోనే తీరినది. ఇక నీ తీర్మాన మామోదించుటెందులకు? ఇంతవరకు భారతీయులపై బ్రిటిషు వారు సద్బాధమునే కలిగియున్నారు. వారు సదుపాయములను తప్పక చేసెదరు. ఈ తీర్మానమువలన నెట్టి లాభమును కలుగదు. కాన మీ యిష్టానుసారముచేయుదని నడిచి హెయిలీగారు వెల్లిపోయిరి.

సర్ మాల్కం హెయిలీగారు

ప్రధాని పొరబాటుచేసినని మరల పొప్పకొనుట ఎన్నటికిని జరుగదు. ఆ విషయమున మీ ఆసక్తుని కల్పించితిరి. చాలాసరి అంకటితో నాగి మిత్రత్వమున కాపాడుకొను దని మొగా రనిరి.

అగ్నిహోత్రీగారు రంగారాజుగారి సవరణ సంగీకరించిరి. ఈతీర్మానము నామోదించుట “తిన్నయింట వాసాల నెన్నుటయే” అని విన్నెంటుగారు రనిరి.

తీర్మానము నామోదించుట

సాయంకాలము 4.45 వేళ ఓట్లు తీసికొనగా సవరింపబడిన తీర్మానమునకు 48 మంది అనుమతముగను 84 గురు ప్రతిపాటుముగను ఓట్లునిచ్చిరి. తీర్మానము నెగ్గిన దని తెలియగానే భారతీయులు గంభీరహర్షధ్వనముల నొనరించిరి. సాయంకాల ముగి గంటలకు సభ ముగిసినది. సాయవారమువాడు మరల సభ జరుగదు.

ముల్తాను పరిసితులు

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

వంటలు ప్రభుత్వమువారు ఈక్రిందిప్రకటనము గావించుచున్నారు:—చల్లూ దివ్యూటి కమిషనరు గారు పరిశీలు లయం వెల్లు నూర్పుకలుగలేదని 7-వ తేదీని తంతివార్త పంపు చున్నారమీరుపులు అంగుత్తుతెనునట్లు వారుప్రోత్సహించు చున్నట్లుతెలియచున్నది. ఇంతవరకు 7 గురు మరణించిరి 74 మందికి బలమగుగాయములు లగిలెను. వారి మహమరుదనీదు నకు నిష్పంజీరంబడెనను అనకర్థదంతి ప్రబలుటచే మహమ్మ దీయులు కొన్ని మోదద చేపాలయములను భంగపఱచు చేసిరి.

సర్ ఆలి ఈమాముగారి రాజీనామ

నైజాముగారి పర్యాయ

నైజాముగారి క్రింది ఫర్యాదును ప్రకటించుచున్నాడు:— కొన్ని కారణములకల్ల సర్ ఆలి ఈమాముగారు తమ అధ్యక్షపదవికి రాజీనామ ఇచ్చుటచే నీ నారాజీనామాను అంగీకరించితిరి. వారు అధికారిమునందు మూడుసంవత్సరముల కాలము వారు ప్రకటించిన రాజభక్తినిశ్వాసములను ప్రత్యేక ముగ ప్రశంసించుచున్నాను.

తాత్కాలికముగ సర్ ఫారిషాను ముల్కాగారిని ప్రభుత్వకార్యసంఘ అధ్యక్షులుగ నియమించుచున్నాను. సర్ ఆలి ఈమాముగారికి రెండుసంవత్సరముల గౌరవ భృత్యము నెలకు 7000 హాలీయాప్రములు చొప్పున ఇచ్చి రసీదు పుచ్చుకొనుటయునని ఆజ్ఞాపించుచున్నాను.

ఇందులకు సంబంధించిన ఇతర ఉత్తరువులు శీఘ్రకాలము లోనే ప్రకటింపబడగలవు. ప్రభుత్వకార్యసంఘము వెనుక టిగలనే పనిచేయు చుండును అధికారులకు వ్యవస్థలందు మార్పుగలిగినంతమాత్రమున పరిపాల: విషయములూ డెట్టి మాగ్న కలుగజాలదు. ఏలయన రాష్ట్ర పరిపాలనమునందు ప్రభువే ఆ త్యధికమగుశ్రద్ధ వహించుచున్నాడు. శ్వల్పవిషయములనుకూడ వీరు శ్రద్ధతో పరిశీలించుచున్నాడు.”

ఈఫర్యాదు గురువారమున ప్రభుత్వకార్యసంఘమునందు సర్ ఫారిషాను ముల్కాగారిచే చదువబడిన. అతే ఫర్యాదు ఎక్స్ప్రెస్సరీగారి గజెటునందు ప్రకటింప బడెను.

చెన్నపురి బజారుధరలు

సెప్టెంబరు 9-వ తేది శనివారము.

(1) ధాన్యములు

దనియాలు	బా 1-కి రు 56 మొదలు 68 వజు		
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు.	వరకు.	
మనుమ తెనాలి	ర 45 xలని	రు 18-0-0	18-8-0
నెల్లూరి	,, డిటా	,, 15-8-0	16-0-0
డిల్లీ	,, డిటా	,, 16-0-0	17-0-0
రాగులు ర. 164 బస్తా 1-కి	,,	,,	10-8-0
నవ్వులు	,,	,, 24-0-0	25-0-0

(2) పప్పు ధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి 195 ర.	రు 18-8-0	15-0-0
సెనగలు ,, డిటా	,, 15-0-0	16-0-0
వెనలు ,, డిటా	,, 18-8-0	14-8-0
మినుములు ,, డిటా	,, 14-0-0	15-0-0
ఉలకలు ,, డిటా 164	,, 10-8-0	11-8-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులు నూనె బా 1-కి	రు 180-0-0	185-0-0
నెయ్యి మ 1-కి	,, 18-0-0	22-8-0
కొండాపుగం వేరు సెనగపప్పు బా 1-కి	,, 58-0-0	59-0-0
యంత్రప్రదేశము	,, 51-0-0	56-0-0
వేరు సెనగనూనె గానగ బా 1-కి రు 126 మిమన్ నూనె 120	,,	,,
అముదము నూనె బా 1 కి	రు 122-0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపనుపు బా 1-కి	రు 140	
కూరపనుపు ,,	రు 108-110	
మిరపకాయలు(గురిటూరి) బా 1-కి రు 98-0-0	119-0-0	
గురిటూరుపాయకట్టు నీలిమందు వజుగు 1-కి రు 50, 55		
కాళహస్తీ పాయకట్టు	,, రు 70, 75	
జెల్లము బా 1-కి	రు 48-0-0	52-8-0
చింతపండు పాలిబి బా 1-కి	రు 88-8-0	42-0-0
,, క్రొత్తది బా 1-కి	రు 52-8-0	59-8-0

(5) ఇనుము

పట్టాలు రఖం బా 1-కి	రు 85-0-0	86-0-0
చదరం	,, 86-0-0	87-0-0
రవుండు	,, 85-0-0	86-0-0

(6) లోహములు

వెండి 100 తులంకు	రు 98-0-0	
బంగారము, తులము 1-కి	రు 26-8-0	
నవరస 1-కి	రు 16-14-0	
ఇత్తడి బా 1కి	రు 815-0-0	818-0-0
రాగి డిటా	రు 850-0-0	
అస్సాం డెక్టర బ 1-కి	రు 46-0-0	

(7) రత్నములు

సింహంమార్కు 20 డిక్రీలు అందరు పీపా	రు 95-0-0	
డిటా 16 డిటా	రు 80-0-0	
తోటి క్రిష్ణుడు 20 డిక్రీలు	రు 100-0-0	

అ మె రికా దేశ ము నందు తయారు చేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

వేరు పొందిన సేప్టిమంగల కత్తితో (1)

మీరే క్షౌరము చేసికొనుదు

Brownie

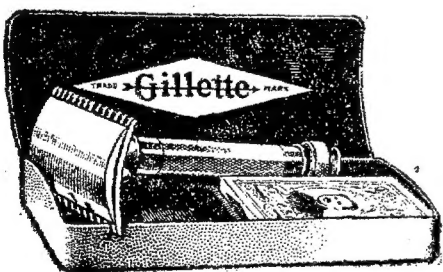
క్రాసి

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్టెట్ రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించబడలేదు.

సులభము!

మంచి గిల్టెట్ కత్తిని రేజరులో మంచి
సబ్బు తవ్వడి, క్షౌరము చేసికొనుదు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా క్షౌరము చేయును, ముఖ
ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద
ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మ
మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర
ముగా మెల్లక లన్నిటిని పూర్తిగా
తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధృ. అతిక్రొత్త కత్తి (బ్రౌన్) అనేక
క్షౌరములకు ఉపయోగపడును.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి చేయబడిన గిల్టెట్ రేజరు

ధర 1-కిరూ. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

**Gillette Safety Razor Co.,
BOSTON, U. S. A.**

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

వ్యయసాయపు పనిముట్లు

ఉపోద్ఘాతము

వ్యయసాయము చాలచిత్తవశమని. దానికి అనేకవిధములు
లభ్యపడును. వేయవలయును. దున్నట్లు, కలపుచేయుట,
సవముచేయుట, చిత్తములుచల్లట్లు, నీరుకట్టుట, గడ్డలించుట,
కోయిట మొదలగునవి. వ్యయసాయముకలన లాభమందవలె
నన్ను, వైఫల్యమునీటిని ఆకునుకలచుండు చేయుటయే కాక, ఏ
త్రైవంత తక్కువ వ్యయముతో చేయవలయును. తక్కువవ్యయ
ముతో చేయుటకు అనుకూలమైన పనిముట్లుండవలెను. వేర్వేరు
పనులకు వేర్వేరు పనిముట్లు అవసరము. ఈ పనిముట్లలో అర్హ
దప్పుడు మార్పులు జరుగుచుండును. కాలము జరుగుకొలదిని
ఉపయోగకరమైన మార్పులు జరుగుచునేయుండును. కాలము
గడచుకొలది జనసంఖ్యయెక్కువయగుచున్నది. కాబట్టి కాలము
జరుగుకొలది ఫలితమును ఎక్కువ పండించులెను. అందుకు
ముఖ్యమార్గములందు. సైరుచేయుటకు నేలవిస్తీర్ణమును ఎక్కువ
చేయులెను, లేదా ఇప్పటికి ఉన్నభూమిలోనే ఎక్కువ
పండించులెను.

అంతే కాదు కష్టం, గోమవులు మొదలయిన సర్వధాన్య
ముల వెల వివిధముగా తీర్మానముచున్నదనగా, లోకమంతట
ఫలించిన ధాన్యపు మొత్తమునకు లోకమందరికి కావలసియు
దిన ధాన్యపు మొత్తమునకును గలవ్యత్యాసము ననుసరించియుం
డును. కావలసిన మొత్తమున కంటే వెక్కువగా నుండినయెడల
వెల సరసముగాను, తక్కువగా నుండినయెడల ఎక్కువగా
నుండును. నీవును గోమవులు అనేకదేశములనుండి దిగుమతి
యగుచుండును. ఒకే ఎకరములో ఎక్కువగా ఫలింపగల
వారు వెల తక్కువగాను, తక్కువ మొత్తమును ఫలింపగల
వారు ఎక్కువ వెలకును ఆహ్వానింపబడుచుండును. కాబట్టి వ్యాపారసంబంధమైన పోటీలో, ప్రతి జయప్రద
ముగా గట్టికత్తికత్తిని ఉపయోగింపవలసి సరసముగా పండిం
చుటకు ప్రయత్నించవలెను. సరసముగా వస్తువులను పండించు
మార్గములో ముఖ్యముగా ఎక్కువవని చేయుటకుపయోగపడే
కు పనిముట్లను వాడుట కిడచిన రెండుకేతావ్యములందును, వివి
ధావారును, అమెరికావారును వ్యయసాయపు పనిముట్లలో ఎన్ని
యో మా గ్న లు క లు * కే యు ట యే గా క
ఎన్నో క్రొత్తవాటిని వివిధకత్తి యున్నార. ప్రకృతిమనా రుప
యోగించెడి పనిముట్లకును రెండువందలకంటె వారిపూర్వము
ఉపయోగించినవాటికి చాల వ్యత్యాసము గలదు. తెల్లనీరలు
మనదేశమందు క్రొత్తకత్తి వ్యయసాయపు పనిముట్లు నుపయోగిం
చుటకున హిందూదేశమందును, కొద్దికొద్దిగా మార్పులు కలుగు
చున్నవి. కాని కొన్నిగా జరుగుటలేదు. హిందూదేశపురయుతు
ఇకవైదను నిద్రపెల్లొనగలెను. విదేశపుపనిముట్లు ఎంతవరకుప
యోగపడెదమన్నో తెలిసికొనియు వాటిని గురించిన పుస్తకము
అను చదివియు, మనము వాడుపనిముట్లలో చేయుగతినిమాన్యు
లను చేయవలయును; అంతేగాక హిందూదేశపు పరిస్థితుల ముఖ
యోగపడెడు విదేశపు పనిముట్లను మనదేశమందు ప్రవేశపెట్టు
వలెను. హిందూదేశమందు ముఖ్యమైన వ్యయసాయపు పనులు
దున్నట్లు నీరుకట్టుట పిలవన, ఉన్నదేశమైనందున ప్రకృతి మన
కనేకవిధముల సహాయము చేయుచున్నది. చలిదేశములందు
కష్టపడవలసినంత మనదేశమందు కష్టపడవలసిన అవసరము
లేదు. కాబట్టి దున్నట్లకును నీరు తోడుటకును కావలసిన
యంత్రములను గురించి ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసికొనవలసి యున్నది.

మొక్కల విధము

కాలమును ఎందుకు దున్నవలయునో మనము ఆలో
చించక పూర్వము మొక్క అనగా ఏమో, అది వివిధముగా
తీయించుచున్నదో అది ఎన్ని పెరుగుచున్నదో తెలిసికొనుట
యోగ్యము. మొక్క అనునది తక్కిన ప్రాణులవలెనే అది
జెంతుప్రాణి. వాటివలెనే దానికిని జెంతులు, ఉష్ణము, గాలి,
నీరు, ఆహారము కావలయును. తేమయన్నా ఉష్ణమున్నా
లేనియెడల చిత్తములు మొలవవు. గాలి, జెంతులు, ఉష్
ణము, తేమ యాహారము లేనియెడల మొక్కలు బ్రతుకవు. ఆటె.
గుండా మొక్కలు గాలిని విచ్ఛిన్నమవు. ఇయితే దానికి కా
లసిన యాహారమును తానెరులములమున తీసికొనుచుండున్న
కాబట్టి నేల, (1) వేళ్లను వృద్ధిచేయుటకును (2) కావలసినంత
తేమను నిలుపుకొనుటకు, (3) ఆహారము మొక్కకు అనుకూల
పరచుటకు చేయుటకును తగినదిగా నుండవలెను. భూమియందు
కావలసినంత ఆహారమున్నప్పటికిని, వెంటనే మొక్కకు అను
కూలకదలదు. వాయువు తేమసహాయముతో సూక్ష్మజీవు

లు మట్టిని వృక్షాహారముగా మార్చును. అంతేగాక, మొక్కలీ యాహారమును ద్రవరూపమున నే యుపయోగించగలవు. కావున మొక్కల యాహారమును ద్రవరూపముగా మార్చుటకు నేలలో లేమ అత్యవసరము.

ఎందుకు దున్నవలెను?

ఇందుకు ముఖ్యోద్దేశము నేలయొక్క భౌతిక, రసాయనిక, జీవసంబంధమైన గుణములను మార్చి మొక్కకు కావలసిన యాహారముగా మట్టిని మార్చి, దానిని వృద్ధికివచ్చుట. తొడ్డు దుట్టు, మొక్కల పెరుగుటకు గాను ఏమేమి యవసరమో వాని నన్నిటిని వైన వ్రాసియున్నాము. దున్నుటవలన మరికొన్ని ధర్మాల మొక్కలకు కలుపయోగము:—

1. వైశేలను కుళ్ళగించి ఎదులుగా నుండునట్లు చేయుట వలన చిన్న మొక్కయొక్క నుడువైన వేరు మొన నులభముగా నేలలో ప్రవేశించి నలుప్రక్కల వేళ్లు వ్యాపించి పెరుగుటకు వీలు కలుగజేసి, అందువలన కావలసినంత యాహారము నులభముగా సంపాదించుకొనుటకు అనుకూలపడును. లోతుకు ప్రవేశించుకొని, వైశేలలో లేమ లేకపోయినను, క్రింది నేల లోనుండి సంపాదించుకొని అభివృద్ధికి వచ్చుచుండును.
2. దున్నిన నేలలో గాలి నులభముగా ప్రవేశించును. నూర్చుకొని వ్యాపించును; నీరు నులభముగా లోనికి జొచ్చును. వీటిసహాయమున నూత్నజీవులు చట్టిని వృక్షాహారముగా మార్చగలుగును. ఈ రసాయనపు మార్పు లేనియెడల మొక్కలు జీవించనేరవు. ఎక్కువ దున్నుచుండే నేలలో ఎక్కువ యాహారము ఏర్పడగలదు.
3. రాళ్లు శిథిలమయి రసాయనికమార్పుల జరిగి మన్నుగా మారును. దున్నుటవలన శిథిలము అగుటకును, పాణవాయువు, నీరు ప్రవేశించి పొడిపొడిగా నగుటకును సహాయపడును.
4. స్పృంజి నీటిని పీల్చుకొను : ధమున దున్నిన నేల వాన నీటిని నులభముగా పీల్చుకొని, నేలలో నిలుపుకొనును. నేలలో నీరు నిలిచియుండి, మొక్కకు కావలసినప్పుడు ఇచ్చుచుండేది మొక్క చచ్చిపోవును.
5. దున్నుటవలన కలుపు మొక్కలు చచ్చిపోవును. లేనియెడల వైరువు కావలసిన యాహారమును కలుపుమొక్కలు దొంగిలించుకొనును.
6. దున్ని నందువలన ఆహారకరమగు పురుగులును, ఎండవేడిమివలనను పక్షులవలనను నిర్మూల మగును.

దరికి. చెంచయ్య.

గృహ వైద్యము.

కర్త:- టి. లక్ష్మీపతి.

మన ఘోషకు సాధారణముగా చచ్చుకోగము లన్నిటికి వైద్యునిచేత బోషక మిప్పించలే నన్న త్వరలో వైద్యుడు దొరకకపోవుట సంభవించునెడ రోగి పడెడు బాధ, దూరు వారి లండలు పడుచుచున్నాడు చెప్ప నలవికాదు. అట్టి వైద్యుడు దొరకనను, ఆయా రోగముల కాయానుదులు తప్పక పనిచేయు నని తెలిసినను, ఆ మందులు దొరకనిచోట వ్యర్థము. ప్రతి వ్యూహమునందును మామూలుగా చేర్చి పెట్టుకొను వాము, ఉప్పు, ధనియాలు జీలకర్ర, మున్నగు వస్తువులతో చెప్పిన ఘోషాయా చిటకాలు గ్రంథములు కానివి యనేకములు గలవు. అవి వైద్యునివద్ద ఎక్కువ సామ్యుచ్చి కొనుకంటే బోషకములకన్న బాగుగా పనిచేయుననెడి సంగతి అందఱకు తెలిసినవియమే. అట్టి ఘోషాయాచిట్కాలు తెలియనివారు చాలమంది కలరు. తెలిసినవారు కొందరు ఎప్పుడైనా ఆయుధముగా నున్నను ధనాశయ వాటిని బయలుపర్చక యెన్నడైనా చెప్పుచున్నచో అతిరహస్యము గాన చెప్పుటకు గురు వాళ్ళ లేదని బొంతుదురు కావున లోకోపకారార్థము యట్టి ఘోషాయాచిట్కాలిన్ని పొందెనునందు వివరించెదము.

అది గాక గాఢమైనటువంటి బోషకము లొకప్పుడు శరీరమునందలి వ్యాధిని పోగొట్టినా బలమైన క్రొత్తవ్యాధులు పుట్టించును. బోషకములవేడిచే గ్రుడ్డు చేరి చనిపోయినవారు, బిడ్డలు మంటలు కలిగినవారు, రసవిషగ్రంథకములని కీళ్ళుపడి బ్రతికియుండగనే లేవలేనవారు మనము ప్రతిదినము చూచుచున్నాము. కాబట్టి స్వల్పమైన మూలకల మాహాధ్యముచే బాగుపడుట సంభవి. మందలకొలది మూలక కారకావ్యము లకారాదిగా అన్ని జబ్బులకుఁ దెలియఁజెచ్చియున్నవి. చిన్న చిన్న మూలకలతో పెద్దపెద్ద జబ్బులు ప్రతివారు కుదుర్చుకొనవచ్చును. అందఱ కందుబాటులో నుండుటకు, నెల రు 0.8-8

కీమలభికుటీరము.

మైలాపూరు, మదరాసు.

చల్లారాంగైయానుచందుషావు

వారు క్రొత్త జవితీ రకములను జపానునుండి తెప్పించి యిప్పుడే స్టాకుచేసి యున్నారు.

రోజారంగునందు సరిగ బుట్టాలు వేసినది, ఆకుపచ్చ చాకులేట్,

మున్నగు విధవిధరంగులలో పలువిధరకములు గలవు.

ఇవిగాక రవికె, జాకెట్టు దినుసులు కూడ త్వరలోనే తెప్పించెదరు.

బయటవూరి వర్తకులకు ప్రత్యేకపు ధరల చొప్పున పంపబడును.

విలాసమును చక్కగా వ్రాయుడు.

చల్లారాంగైయానుచందు

(280)

గొప్ప అద్దములెల్లప్పులలో అందిముగ నుండు షావు

9, 10, 11, రత్నబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

గర్భిణీస్త్రీలకు

నండివని

గర్భిణీస్త్రీకి గలుగు, పాంతులు, చెక్కిళ్లు, బలహీనత, సోమరితనము, అజీర్ణము, తలనొప్పి, చిక్కిపోవుట, ఎడమప్రక్కవలములు బాధించుట, వ్యాగయము కొట్టుకొనుట, చెక్కిళ్లు, కండ్లలోనికి పోవుట అన్నియు మాయము చేయును. స్త్రీలు గర్భము ధరించినది మొదలుకొని ప్రసవించువరకు విడువక నేమిచి ఎట్టిబాధయు లేక సుఖప్రసవము చేందెదరు. నెల బుడ్డి 1 కి రు 1.12-0

వ్యాకింగు పోస్తుఖర్చులు ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము.

తంతివిలాసము

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

ఆయుర్వేదాశ్రమం

41, ఆచారపుకోవీధి, జి. టి., మదరాస్.

వదెలు కంపెనీవారి ప్రత్యేకపు బోషకములు

ఈ క్రింద వలెపబడిన బోషకములు శరీరకాస్త్రమునకును, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రజ్ఞులచే కాస్త్రపరిశోధనానుసారము యేర్పరుపబడినది.

మా బోషకముల తయారుచేయు కాలలో వలయు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలకలు వృక్షకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్ర ప్రకారము, భూ తద్వముగుండ గూడ విశిష్టతయబడును. అచట బి. పి. స్టాండర్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలకలు విశిష్టతయ రగును. కావున యీ బోషకములు పారిశుధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమున ఆనమానింప వచ్చునలెదు.

డాక్టరు యూస్టన్స్ సిరపు

సిరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేటిక్ కాంపౌండు క్విన్లెను యెట్ప్రిక్వియా

ఈసిరపు డాక్టరు యూస్టన్స్వద్ధతీ ననుసరించి విరుసఫాస్ఫేటులు, క్విన్లె, స్క్రిక్వియా యివన్నీయుజేసి దివ్యముగ తయారు చేయబడినది.

ఈ బోషకము అతి ఉష్ణప్రదేశములోగాని యిండియాలో నుండుటవలన గలుగు దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును, మానసిక దేశహవాధగాని దుర్బలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధికెక్కిన దివ్యబోషకము.

నెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మీడియం నైజు బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కె మి క లు ఫు డ్డు

ఇది ఐరన్, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు

కుభ్రముగనుండును. అడుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెడ్వర్డు పారిషుగారు చెప్పిన ఫాల్స్ ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియోషకము. యచిచానుండును. మంచిగ వృద్ధిగావించి నరములకు పుట్టినప్పుడు.

పెద్దనైజు బుడ్డి రు 1-12-0, మీడియం రు 1-0-0, చిన్ననైజు 10 అణాలు.

పవలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా ముందులను వివరించుచు వ్రాయుడు.

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay.

(3421)

ఏ కు లు చే యు ట

కద్దరుప్రచారక సంఘమువారిటులవాక్యమున్నారు
 పింజారిలు, యేటలు జేయువారలు లేనిపోటు నున్ను,
 న్యాయ కడుపువారే యేటలు చేయలేకున్న పోటుయందును
 మంచిదూది పునులు దొంగటకు కాంగ్రెసు కమిటీలు చాలక
 వ్యయం బడుచుండెను. కాంగ్రెసు కమిటీలు క్రియకట్టి
 యు, యేటల జేయుకట్టియు యర్థముల గొనగూడదా యని
 సలహా నడుగగా అఖిల భారత ఖాసీ విద్యాలయాధికారుల
 గు శ్రీయత ఖగ్గలు గాంధీగారు సబర్కతి సత్కారము
 నుండి అగ్గు 22 వ తేదీ నిటుల వ్రాయుచున్నారు:—

“ఏటలు యెప్పుడును అయిపోకుండనందుట యెట్లో దెలు
 పరలినదిగా కాంగ్రెసు కమిటీవారు సలహా నీయవలసినదిగ
 జొరుచు వ్రాసినలేఖయొక్క కాపీ నాకు చేరినది.

మరలమీద చేసిన కట్ట చాకయని యెంతమోసబోవును
 న్నామో మరలమీద జేసినయేటలును చాకగ నన్నను అంత
 మోసపుచ్చెడినే.

మేము మరల విదతయాలైన ఏటల నుపయోగించగూ
 డెట్ల నిశ్చయించుకొన వున్నయెడల యీ సమస్యను పరిష్కరిం
 చియుండవలసివారమే. గుజరాతులో మంచిఏటలు దొరకుటకు
 కష్టమేమియునులేదు. వెనకటియేటల జేయుటెట్లు తగ్గింపబడి
 ప్రతికాటము ద్వితీయాంశిని దాని నుపయోగించువిధము నేర్పబ
 డినది. ఒక పాదీ అలవాటైపో అదియొకకట్టను. వారెప్పుడు
 ను భావించు. బాలోలీలో నూరుమందికిపైగా యేటలు జేయు
 గ్గారు పనిజేయు చు న్నారు. కొన్నిగ్రామముల నేకములలో
 జాతీయసాహిత్యాలను అట్టివిల్లములను రెంటి యూ టి ని గొ ని
 యేటల జేయుతరగతులను బెట్టిందినారు. కొంద రక్కడికివచ్చి
 యేటలను జేయించుకొని పోవుచున్నారు.

అటులజేసిన యేటలు పింజారిలు, జేయు యేటల కన్న
 బాగుగనుండును. కావునాట్లు గ్రామస్థులు యింటివద్ద పండినదూది
 తెచ్చెదరు. దానితో మంచియేటలగును.

అదటను, గుజరాతులో నితరభాగములలోను చేతి
 విల్లులు అనేకవిధములగున వున్నవి. ప్రజలు తమకు సరిపోవుకట్టి
 చానిని కొనుక్కొనుచున్నారు.

ఈవిల్లులలో వైస్సులోవేసి లిగించిన దూదివైనను యేటలు
 జేయవచ్చును. అట్టిదూదిని ముందుదిడిజేయవలయును. అందుల
 కొ క ప ని ము ట్టు ను యి ం టి క ద్ద త యా రు
 జే సి కొ న వ చ్చు ను. ఒక అరంగుళంమందము 9 అంగుళ
 ములుపొడుగు, 3 అంగుళముల వెడల్పు బలమీద మేటలు అర
 అంగుళంమారుములో నొక్కొక్కటిని కొట్టిదూది అడను దాని
 మీదదద్ది తే విడియరును. అప్పుడది ఏటలు జేయుటకుపయోగిం
 చును. గ్రామస్థులు కొందరు ముండ్లజేయుదు మండనగూడ, యిం
 దుల కుపయోగించగా నేనుజూచితిని, క్రియించిరకందూది పేలులో
 కొట్టినయెడల యీవిడదీయట అక్కరలేదు.

దూదియేటలు జేయుపనివారలు వైతనిఖిలేనిదే బాగుగ
 పనిజేయురు. వైన స్వదేశప్రచారకులు తనిఖి జేయుచుండవలెను.
 ఒ క వా ర ము లో యే ట ల జే యు ట
 నెవరయినను నేర్పుకొనవచ్చును. చేతితో జేసిన మంచియేటలు మి
 ల్లువానికన్న తక్కువఖరీదుగ నుండును. ప్రతిపండుకాలములో,
 విడిదూది దొరకినయెడల కష్టము యేమియు నుండదు. అందుచే
 త యేటలు జేయుపనితగ్గి, మంచిపనిజరిగి, దండుగలేక, బేలుక
 ట్టుకులి లేకుండాపోవును. ప్రతిని దీసికొని వచ్చినయెడల దూ
 దిఖరీదు తక్కువగును. చేతితో క్రియించినదూది చక్కగనుం
 డును. మంచియేటలగును. మంచిదారము వచ్చును. దానికలనచా
 లమంది బీదలకు జీవనభృతి గల్గును. వికలాంగులకు పనిగల్గును.
 కద్దరుప్రచారములో పనిచేయుచువానికి ఆపదశ్రమయొక్క వివ
 రములన్నియును దెలియవలెను. చేతితో జేసిన యేటలవలని లాభ
 ములదెల్పి యిప్పుడు మరలను కొనుటమని ఆ జేపణల దెల్పెదను.

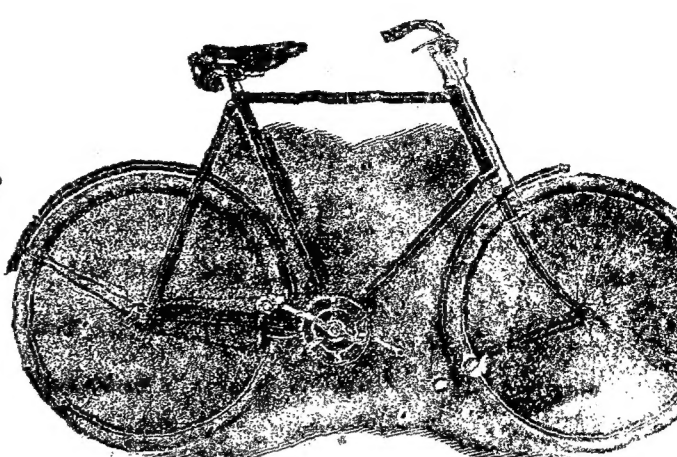
1. అమగ అచ్చముగ విశేషపుస్తపు. దానిని నడుపుటకు
తెలివగులపనివారు గావలయును.
2. దానిఖరీదు ఎక్కువ.
3. దానికి, చేతిపోతే ఖర్చులు యెక్కువగును. ఒక్కొక్క
సాది కొన్నిరోజులు పట్టును. అప్పుడు పనికష్టమగును
4. మరల కొట్టుటవల్లక, ఆ చేదీకల్లను 30 వంతులు
దూదియొక్క పట్టుటయు పోవునని నిపుణులు అనుభవముమీద
కనిపెట్టిరి.
5. మరలను ప్రవేశపెట్టుటవలన శుద్ధ కద్దరును తయారు
జేయుటకు ముఖ్యమగు లాభకారయైన కార్మికకాఖి యంతయు
ను చంపినేయుట యగును.

గ మ నిం పు డు

మోటారుబస్సు, మోటారు సయికిట్లు, సాధారణ సయికిట్లు వీటి సామానులు

ఇంగ్లీషు నైకులు అండ్ మోటారు కంపెనీ, 9, బాడ్వే - మదరాసు

వారు చవుక భలకున్న మేలైన సామానులకున్న ఇండియాదేశ మంతటయున్న అంగు ప్రత్యేకము చెన్నరాజ
 ధానిలానున్న ప్రసిద్ధి గాంచియున్నారు. వారు యిదివరకు అరునదివేల సైకిళ్లు స్వయంచయియున్నారు. మొత్తముగా
 ఇంగ్లాండులో కంట్రాక్టులుచేయడమువల్ల వారికి చవుకగా గిట్టుబాటు అగుటచే స్వల్పలాభమునే వేసుకొని చవుకగా
 అమ్ముచున్నారు.

25 జనమును మోయ
 గల వివిటా మోటరు
 బంపు యు 11500
 పోర్టు ఓమురు లాండు
 ప్రిక్రోలెట్టు
 మోటారు కారు
 మావ్వారా విక్రయ
 మునకు దొరుకును.
 ప్రత్యేక పరిశుచేసి
 పంపగలము.
 రాయల్ యింపి
 యల్ సైకులు
 యు 125
 డన్లపు ట్రైలర్

అన్నిరకముల
 మోటారు కారు
 కట్టర్లు
 గుట్టపుబండిరబ్బరు
 గాలి రబ్బరు,
 లూబ్రికేటింగు
 ఆయిలు వగయిరా
 వర్తకులకు
 టోటో భరలకు
 విక్రయించెదరు.

అన్నివిధముల మోటారు సామానులు, సైకిలుసామానులు, షావుంటెను పేవాలు, క్యాంపు మంచములు,
 ఆఫ్టిరున్లపులు, హార్మోనియములు, పిల్లలకు తోపుకు బస్సు, తోక్కుడుబస్సు సిద్ధముగా యున్నవి.

శ్రీ త్యా గ రా జ వ్య ద య ము

ఈ పుస్తకము సుమారు 580 పుటలుగల వాలుగు సంపుటములగు మంచిగ్లేజుకాగితములో
 ముద్రింపబడి మేల్బులైందు చేయబడి యుండునది. 4 సంపుటములగుల సెట్టు 1-కి ధర రూ. 16.
 సంపుటము 1-కి రూ. 4. మొదటిసంపుటము తయారైయున్నది. రెండవసంపుటము ముందుగ
 మా కంపెనీకి నెలొప్పులోగా పంపి అర్ధరసము రిజిస్టరు చేసుకొనువారికి ఒకసెట్టు 14 రూపాయల
 కివ్వబడును. తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఇందలి విషయములు:—మహానీయులగు శ్రీత్యాగరాజ అయ్యగారిచే రచియింపబడిన
 కీర్తనములలో 200 కీర్తనములను చక్కబఱచి వానికి అవతారిక, మూలము, ప్రతిపదార్థము,
 విశేషార్థములును, రాగలక్షణము, స్వరసాహిత్యములను వ్రాయబడియున్నవి.

గానభాస్కరం:—ఇందు సంగీతశాస్త్ర రహస్యము లన్నియును స్వరతాళి
 ములతో అనేక కీర్తనలును, స్వరములు, పల్లవులు మొదలగునవి సాదాబట్టైన ఉపకరణములును ఇందు గలవు. దేశసరి కాగితములో
 ముద్రితమైనది. మంచి గ్లేజుకాగితములలో ముద్రితమై మేల్బులైందు చేయబడినది. వెల రూ. 7-0-0.

సంగీత ప్రదాయిని:—హిందూ సంగీతమును స్వంతముగా నేర్చుకొనుటకు వీలగునది. హార్మోనియము
 నేర్చుకొనుటకు తగినది. ధర 1-కి రూ. 3.

త్యాగరాజకీర్తనలు ధర 1-కి రూ. 3. భక్తవిజయము ధర 1-కి రూ. 5. ప్రళయభైరవము ధర 1-కి రూ. 0-12-0.
 విజయసింహుడు | ఎమ్. ఆది కంపెనీ, 60/5 భద్రయ్యన్ వీధి, ఎన్.ఎల్. నేడు, మద్రాసు.
 4 భాగములు రూ. 2-8-0

దై యా వి టో ను

(201)

దీనిని నేపించుటచే అన్ని విధముల ఆత్మీయతవాదములు ఆత్మీయతముగా తుడుగును. ఎక్కువగా పోవుమాత్రమును
 అమిత భావానున, చిక్కిపోవుటకు, బలహీనతను, మున్నగువాటిని తుడిచి, మాత్రముయొక్క మైసిఫిక్ గ్రామిటిని
 తగ్గించును; మూత్రమునందు తీపుచేసేయదు. ఒకవారమునకు సరిపోవు జౌషధము ధర రూ. 4; ఒకమాసమునకు రూ. 15;
 పూర్తిగా తుడుగునంతవరకు కావలసిన జౌషధము ధర రూ. 20. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము.

హై డ్రో సల్

ఒకటిజము. వారియోసిలి, ఆర్పిటిన్, బూరగ కాలు మొదలగునాటిని
 వైద్యులచే తుడుక్కుకట్టి సమృద్ధమైన జౌషధరాజము “హైడ్రోసల్”
 ఒకటిలేదు. జబ్బుగా మన్నభాగమునందు దుండు బాధను, అసౌఖ్యమును పార
 బ్రోలి సదరు భాగమును మృదువుగా జేయును. తరువాత స్వాభివృద్ధి, బల
 బ్రేసికోమీద పోవుటకు, సాధారణముగా నడచుటకు మున్నగువాటికి
 సౌఖ్యముగా నుండును. ఇతరభాధకరమైనట్టియు, శస్త్రసంబంధమైనట్టియు,
 చికిత్సల కంటెను ఈ స్వభావికమైనట్టియు, శాస్త్రసమృద్ధమైనట్టియు,
 నులభమైనట్టియు చికిత్సనలన అతిశ్రద్ధలా ఆధునికమైన గుణ మగువడును.
 ఈ చికిత్స సమయమందు మిఠు మీ మామూలు పురుషులు మానవలసినది లేదు.
 గుణములేదని ఋజువుచేసిన మిఠు చెల్లించిన వైకము వాధను పంపిచేయ
 బడును. ఈ విషయములు తెలుపు పుస్తకము ఇవాముగా పంపబడును.
 2 జౌషధములు బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 3. 3 జౌషధముల బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 10.
 (ఇది పూర్తి చికిత్సకు కావలసిన జౌషధము) పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఈ జౌషధమును వాడుటచే ఆరోగ్యముచెందినట్టి వారి వాడుభయములు
 ఈ క్రింద తెలుపబడినవి:— క్యాన్సర్ డబ్బూ, ఫింగర్ లాస్, హెచ్. షాచ్.
 ది వైజాము గవర్న మెంటు (డక్టరు) చార్లెస్ సెన్ ఎస్క్విరరు, సీపాంగు,
 సింగపూరు; మ.-రా.-రా.-శ్రీ ఎస్. కే. వేద్రా అయ్యగారు, వర్తకులు,
 నీడమంగళం; మ.-రా.-రా.-శ్రీ ఎస్. కె. మూర్తి, కరుకల్ త్రొవటి, తంజావూరు.

A. CHATTERJEE & CO.,
 THE RELIANCE RESEARCH LABORATORY.
 27, College Street Market, 2nd Store, Calcutta.
 Telegrams—Remedies Calcutta.

అమృతాంజనము

నాయువునొప్పులకు వజ్రాయుధము

చక్కని దబ్బితో సహా సీసా 1-కి, 0-10-0 అణాలుమాత్రమే

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

పంచభాషానీతి మాచికొనిన మోసము గలుగదు

తలనొప్పుల మాన్పును,

వాయువుపోట్ల బాపును,

పార్శ్వపునొప్పుల బారధోలును,

పోట్లపోగొట్టును.

బెణుకుల భేదించును

వాపుల దూపుమాపును.

దగ్గును తగ్గించును

దురదను తొలగించును

అమృతాంజనము

ఒంటి తలనొప్పికి వర్తనసాదము

తేలుబాధను తీసివేయును

వేలకువేలు విక్రయము.

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు

తామర తైలము డబ్బీ 1-కి 0-6-0

రాజారాణి గుర్తుగల తామర తైలము శీట, గజ్జకి చాల మంచిమందులతో తయారు చేయబడి అనేక యెండ్లనుండి యున్న తామర నాలుకైదు సారులు దీని రాచిన మాయమగును.

దంతచూర్ణము డబ్బీ 1-కి 0-2-0

పండ్లపోటుకు తీపులకు ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లు తోముటవల్ల చిగుళ్లనుండి రక్తము స్రవించుకుండును. నోట దుర్గంధము లేక యుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.

మోహినీ తైలము 5 తు॥ నూనెగల సీ॥ 1-కి 0-12-0

శ్రీ పురుషులు వామటకు యోగ్యమైనది

ఇది మనోహర శ్రవము తేయు విద్యార్థులు, స్త్రీ డబ్బు, ఉద్యోగస్థులు మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర విశ్రాంతినిచ్చును. సుందరుల మోహలావణ్యములకు ప్రాపగు కురులను బెంచి కాపాడును.

అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి లేక, మదరాసు.

వెంటుకలే ఆందము.

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దుష్టతతో ఉండి రాగమనక తగ్గకదును. ఉడికవచ్చుట వెంటుకల పట్టినయెడల వెంటుకలు పొడవవును.

అంతవరకు రానియ్యకద్దు.

నేడే

జామినీయా నూనెను

వాడుట వెంటుకలు వెల్లుడు.

ఇది రివైవరు శ్లేషబలము.

వెంటుకలు కట్టి తోగ చూపును, తోగ మాండ్ల చూపును, యిది దివ్యవర్ణము.

వెంటుకలు చిల్లులు గాని, ఎరుకు గాని యుండదు.

సీసా వెంటుకలు మరల యెప్పుడీ మెత్తినవారు గల్గి వట్టు తల నుండి మెరుగులు చూడును.

ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెల్లు వృద్ధియగునో కనిపెట్టుడు.

జామినీయా తలనూనె నిన్ను శక్తివృద్ధినికై జేయును.

జీల టెడ్డి 1-కి 2-0 రూపాయ. బి. సి. రాష్ట్రము ప్రత్యేకము.

అన్ని పోట్లతోను ఈ గ్రంథి వెంటుకలను (తామర నూనె) యింగువచూపును.

ఇది మందు లెక్కగా రెండురెట్లనున్ను, తరల లెక్కగా

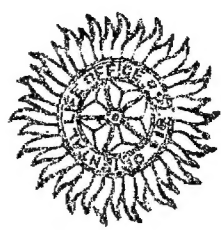
జామినీయా నూనె, తలనూనె,

పోటు తలనూనె—

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ ఆంధ్ర

కెమికలు కంపెనీ,

(125) 155 జమ్నామగ్గిడు, బొంబాయి.

ఓరియంటల్

గవర్న

మెంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యురన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం॥ స్థాపితము.

హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి.

మానేజరు:— హెచ్. ఎడ్విన్ జోన్సు.

ఫస్టును యా 5,46,00,00 టైగానే యున్నది 1920-వ సంవత్సరము వండు

వరుంజిడి 91,06,338-0-11

ఇవ్వల జరుగుచున్న అభ్యా

రెన్యుల యెత్తము 15,44,24,596-11-5

మనువటికంటె ఇవ్వడ సాధి

చార్డుకు బాస్తగా చెల్లించిన

యెత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరఫున కనికరములతో ఏజెంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ శాలితుగ నుండి వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తా ఫారములకు యా క్రింది విలాఖ మునకు వ్రాయుడు. 672

Apply to:—

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

పుటల 180 పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతశుభమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుచువలసిన కలుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్విద్ధిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నియబడును. పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి పంపెదము. వెంటనే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర మునిశంకర్ గోవిందజీ,

ఆలంక నిగ్రహ జేషధాలయము.

26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి

పి. కే. పి. వారి (904)

శ్రీరవధాని

ఈ పాఠశాలకు సంబంధించి చాలానే విద్వత్తనీ

శరీర పుష్టిని కలిగించును.

పిల్లలకు సంబంధించి పుస్తకము లేని యెడల రసాయనము వార్షిక్యమిచ్చు బుడ్డతో పనిలేదు పిల్లలు, తల్లి

జ్వరమును భవించుదురు. బలహీనులకు పిల్లలకిచ్చిన బుడ్డలు పోయి జేనాపుష్టి కలుగును. కల బుడ్డి 1-కి 1-5-0 (2847)

2. పి. తో కలసి రూ. 2. మావద్ద కు/కనిద్దమగు ఆయుర్వేదపాఠశాల విద్యను ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.